

సంపత్తము - 11

నెం. 1

16 జూలై, 1996

మంగళవారం,

(శక సం. 1918)

ఆప్రాధు - 25)

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ కార్యకలాపములు

అధికార నీవేదిక

వీషయ సూచిక

సంతాప ప్రతిపాదనలు:

1.	మాజీ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ నేలం సంసీహరించిన మృతిపట్ల : 1
	సంతాపము.
2.	ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ సభ్యులు శ్రీ బత్తిన సుభ్రాంతారుగారి : 31
	మృతిపట్ల సంతాపము.
3.	ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ సభ్యులు శ్రీ మహమ్మద్ రజీబ్ : 40
	ఆలీగారి మృతిపట్ల సంతాపము.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ముద్రణాలయ కమీషనరుగారిచే శాసనసభ ముద్రణాలయము, వ్యాధరాబాదునందు ముద్రించబడినది

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ
ప్రధాన అధికారులు

సభాపతి	:	శ్రీ యనమల రామకృష్ణాడు
ఉప సభాపతి	:	శ్రీ ఎన్. మహమ్మద్ ఫరూక్
అధ్యక్షుల పేర్ల పట్టిక	:	శ్రీ బి. గోపాలకృష్ణరెడ్డి శ్రీ ఎం. రాజయ్య, శ్రీమతి వై. సేతాదేవి శ్రీ జి. అప్పల సూర్యనారాయణ శ్రీ డి.ఎన్. రెడ్యానాయక్ శ్రీ డి. రాజగోపాల్
ప్రత్యేక కార్యదర్శిక	:	శ్రీ సి. వెంకటేశ్వర్
సంయుక్త కార్యదర్శులు	:	శ్రీ బి. సుబ్బరావు శ్రీ ఎన్.డి. కమలాకర్
ఉప కార్యదర్శులు	:	శ్రీ బి.వి. శరత్ శ్రీ ఎమ్.పాచ్. కేశవరావు శ్రీ కె. తుల్సినందసింగ్ శ్రీ అహమ్మద్ అతావల్లా శ్రీమతి టి. అంజనేభాయి
సహాయ కార్యదర్శులు	:	శ్రీ టి.వి. సత్యనారాయణ శ్రీ క.వి. దేవిడ్ జూనకన్ శ్రీ ఎన్. సువర్ణరాజు శ్రీ భాజా మొయినుదీన్ శ్రీ ఆర్. భాస్కరన్ శ్రీ లైకూర్ దేవమాన్ అనాసరి శ్రీ ఆర్. అంజయ్య శ్రీ సయ్యద్ అహమ్మద్ శ్రీ ఎన్.వి. రామిరెడ్డి శ్రీమతి వి. జయకుమారి శ్రీమతి ఇందిరాగాంధీ
ఫ్యా రిపోర్టర్	:	శ్రీ పి. కాశీరావు

ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ చర్చలు

ಅಧಿಕಾರ ನಿವೇದಿಕ

(పదవ శాసనసభ)

(ఏడవ సమావేశము : మొదటి రోజు)

మంగళవారము, .16 జులై 1996

(సభ ఉదయం 10.00 గంటలకు సమావేశమైనది)

(సభాపతి అధ్యక్షసాంవదులో వున్నారు)

సంఖ్య ప్రతిపాదనలు

(1) మాజీ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ నేలం సంకేవరెడి గారీ మృతిపత్ని సంతాపం

Sri N. Chandrababu Naidu:- I beg to move "This House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Dr. Neelam Sanjeeva Reddy, former President of India, Veteran Freedom Fighter, an able administrator and conveys its deep sense of sympathy to the members of the bereaved family".

శ్రీ నీలం సంజీవరెడ్డి రాము. జూన్ ఒకచివ తారీఖున రాత్రి 7-50 గంటలకు శెంగుబాయిల్ మరణించడం జరిగింది. ఆ వార్త రాష్ట్ర ప్రజలందరిని తేవ్యంగా కలవరపరిచింది. ఆ మహానాయకుడు గొప్ప రాజనీతిఇస్తుడు ప్రముఖ స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు. మన రాష్ట్రం నుంచి మొదటిసారిగా అత్యన్నతమైన సాఫాన్సీ అలంకరించిన తెలుగువీడు అని చెప్పి మీకు తెలియచేసున్నాను. ఆయన మే 13, 1913లో అనుతపురం కీలూలోని ఇల్లారు గాయమంలో ఒక రైతు కుటుంబంలో జన్మించడం జరిగింది. రైతు కుటుంబంలో జన్మించిన ఆయన నమ్రించన సిద్ధాంతాల కోసం అతికించ భావంతో పనిచేయడం జరిగింది. అంతేకాకుండా ఆయన అనుకొన్నాడి సాధించారని మీకు తెలియచేసుకొంటున్నాను. మన దేశానికి ఏ రాష్ట్రపతిగా, రాష్ట్రానికి మొదటి ముఖ్యమంత్రిగా ఏకగేంపా ఎన్నిక కావడం జరిగింది. ఆయన మన నాగార్యానసాగర్ ద్వార్మ, శేంటలం ప్రాదీర్చ ప్రాణికు, తుంగభద్ర ఎగుపకాలువ, వంశధార ప్రాణికు, హోలవరం ప్రాణికు, రామగుండం, ఇలాంతివీ ఎన్నో

* An asterisk before the name indicates confirmation by the Member.

సంతాప ప్రజిషాదనలు: (1) మాసీ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ నేలం సంజీవరెడ్డిగారి మృతిపట్ల సంతాపం

ప్రాజెక్చులు ప్రారంభించారు. ఆ విధంగా ఎన్నో అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు చేశారని చెప్పి మీకు తెలియజేస్తున్నాను. గాగమ సాఫియు నుంచి రాజకీయ జీవితం ప్రారంభించి భారతదేశంలో అత్యవస్తు సాఫినం అయిన రాష్ట్రపతి పదవిని అలంకరించిన వ్యక్తి అని మీకు తెలియజేస్తున్నాను. అలాంటి ఆయన జీవితం మనందరికి ఆదరణం అవస్తుందని మీకు తెలియజేస్తున్నాను. రాష్ట్రంలో పంచాయతీర్పక్క వ్యవస్థను సాఫించడం అంతేకాకుండా దానికి జీవించేసే సెప్టెంబర్ నేనిన ఘనత కూడా ఆయనకే దక్కింది. తిరుపతి యూనివర్సిటీలో అనంతపూర్ ఇంజనీరింగ్ కాలేజి ఆయన కాలంలోనే ప్రారంభించబడాలి. 1931లో దేశ రాజకీయాలలో శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు జాతీయ కాంగేర్స్ అధ్యక్షస్తీగా, రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగా, కెంద్ర మంత్రిగా. ఉమ్మడి మద్రాసు రాష్ట్రంలో మంత్రిగా, లోకసభ స్పీకర్గా చివరిగా దేశ అధ్యక్షునిగా పనిజేశారని మీకు తెలియజేస్తున్నాను. మొదట కాంగేర్స్ వాదిగా యూనిట్ కాంగేర్స్ నుంచి తాను నమ్మితుని సిద్ధాంతాల కోసం ఆ రోబు కాంగేర్స్ పార్టీని విభజించి తరువాత యూక్పీవీగా ఇన్ఫా పార్టీకి రావడం జరిగింది. ఒక మంచి రాజకీయ నాయకుడై కోలోవడం జరిగింది. మన రాష్ట్రపతికి వన్నె తెచ్చిన వ్యక్తి శ్రీ నేలం సంజీవరెడ్డిగారు అని చెప్పి మీకు తెలియజేస్తున్నాను. ఆయన నిరాడంబరుడు, దేశ భక్తికల నాయకుడు అఱవంటి వ్యక్తి. చనిపోయిన సందర్భంలో బాధకో నేను ఆ కుటుంబ సభ్యులకు సానుభూతి తెలియజేస్తున్నాను. శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారి గురించి మన జాతి మరప కూడదనే ఉద్దేశ్యంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కొన్ని నిర్మయాలు తేసుకోవడం జరిగింది. హైదరాబాదులో దా. సంజీవరెడ్డిగారి కోసం మూర్ఖియం విర్మాటు చేయాలని నిర్మయించడం జరిగింది. హైదరాబాదులో ఒక విగ్రహం పెట్టాలని నిర్మయం తేసుకోవడం జరిగింది. థిల్లీలో కూడా ఆయన విగ్రహం పెట్టాలని కెంద్ర ప్రభుత్వానికి కోరినాము. శీశెలం ప్రాజెక్చు వారి కాలంలో రావడం జరిగింది. కాబిట్లో నేలం సంజీవరెడ్డిసాగర్ పేరు పెట్టాలని నిర్మయం తేసుకోవడం జరిగింది. ఆయన పదవిలో ఉన్నప్పుడు థిల్లీలో కాని హైదరాబాదులో కాని ఉండేవారు. పదవిలేనప్పుడు మాత్రం గాగమంలో ఉండి వ్యవసాయం చేయించేవారు. పదవుల అన్నే ఆయన గాగమాన్నివెతుక్కంటూ వచ్చాయి కాని ఆయన ఎప్పుడు పదవుల కోసం పోలేదని చెప్పి మీకు తెలియజేస్తున్నాను. ఆయన రైతులు అంతే అభివృద్ధి అండ్రాంటుని ప్రారంభించే సున్నామని మీకు తెలియజేస్తున్నాను. ఈ రోబు సంజీవరెడ్డిగారు తేసి లోటు చాలా తీవ్రమైనది. ఎందుకంటే ఒక మంచి నాయకుడిని వోగొట్టుకొన్నాము. అందరం కూడా మనయొక్క సానుభూతిని వారి కుటుంబానికి, బింధుమిత్రులకు తెలియజేస్తామని చెప్పి మీకు తెలియజేస్తామే దగ్గర సెలవు తేసుకొంటున్నాను.

శ్రీ పి. జనార్థన్ రెడ్డి (ఛైర్‌అఫీస్): - అధ్యక్షుడు, డా. నేలం సంజీవరెడ్డిగారు మన దేశానికి రాష్ట్రపతిగా, రాష్ట్రపతికి ముఖ్యమంత్రిగా కాంగేర్స్ పార్టీ అధ్యక్షునిగా, కెంద్ర మంత్రిగా ఎన్నో పదవులు అలంకరించడం జరిగింది. వారు 1913లో అనంతపూరం జిల్లాలోని ఇల్కాయ గాగమంలో ఉన్నించడం జరిగింది. దేశ స్వాతంత్యునికి రాష్ట్రపతి మహాత్మగాంధీ విలువు మెరకు గ్రహించడం నేను స్వాతంత్యునికి రాష్ట్రపతి మహాత్మగాంధీకి రావడం జరిగింది.

సంతాప వ్యక్తిపొదనలు : (1) మార్కెట్ రాష్ట్రపతి
డాక్టర్ నేలం సంకీషరిదిగారి ముత్తిపట్ల
సంతాపం.

16 జూలై 1996 3

10.10 వారు 1946లో మొత్తమొదటగా మద్దాను శాసన సభకు ఎన్నిక కావడం జరిగింది. ఈ మరి వార మంత్రిగాన, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్రం మొత్తమొదటగా పీర్పడినప్పుడు మొదటిసారి ముఖ్యమంత్రిగా రావడం తరవాత 1960లో అలీండియా కాంగ్రెస్ పేసిడెంట్‌గా పండిత్ జవహర్‌లల్ నెహరూగారు ప్రధానమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు అతి చిన్న వయస్సులోనే వారు మొత్తమొదటి ముఖ్యమంత్రి కావడం జరిగింది. వారు 1967లో మొత్తమొదట ఎంపిగా ఎలక్ట్రిక్ కావడం జరిగింది. ఎలక్ట్రిక్ అయిన తరువాత రెండు సంవత్సరాల లోక్‌సభ స్పీకర్‌గా ఉండడం, అగ్రికల్చర్ మినిస్టర్‌గా కూడా ఉండడం జరిగింది. వారు పీ పదవిలో ఉన్నా, పీమ్మునా ఈ రాష్ట్రం గురించి ఎంతో నేవ చేసిన వ్యక్తి, ముఖ్యంగా ఈరోటు శ్రేష్ఠులం ఎవరీ ప్రాజెక్టు, శ్రేరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు, వంధుర ప్రాజెక్టు, ఇఖువంటి ఎన్నో ప్రాజెక్టులను ముందుచూపతో ఇరిగేషన్ ప్రాజెక్టు కానీ, ఎవరీ ప్రాజెక్టుల కానీ ఆరోజ పండిత్ జవహర్‌లల్‌గారు ప్రధాన మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు వారితో మాటల్లాడి వారిని ఒప్పించి ఇటువంటి పెద్ద పెద్ద ప్రాజెక్టులను ఈ రాష్ట్రానికి తేసుకొని రావడం జరిగింది. మరి అదే కాకుండా బీహేళ్ళాలేల్, హౌష్టింగ్లేల్, ఇటువంటి పెద్ద పెద్ద కర్కుగారాలు వారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు వారి హాయాములోనే రావడం జరిగింది. వారు ఈ రాష్ట్రానికి కానీ, మరి దేశ రాష్ట్రపతిగా వారు ఎనలేని నేవ చేశారు. మరి అటువంటి వ్యక్తి, 1-6-96, శసనివారం సాయంత్రం 7-00 గంటలకు బెంగుళూరులో తుది శ్వాస విడవడం జరిగింది - మరణించడం జరిగింది. ముఖ్యంగా వారు చనిపోయిన తరువాత ముఖ్యమంత్రిగారు స్వేచ్ఛమంత్ ఇవ్వడం జరిగింది. మరి శ్రేష్ఠులం ప్రాజెక్టుకు సంకీషరిదిగారి పేరు పెట్టడం జరిగింది. మరి దాసితోపాటు రామారావు గారి తరువాత ఈ రాష్ట్రానికి ముఖ్యమంత్రిగా నేవ చేసిన వ్యక్తి నేలం సంకీషరిదిగారు అనే వారు చెప్పడం జరిగింది. మరి నాకు అర్థం కాలేదు, వారు ఎందుకు అట్ల చెప్పరో కానీ నేలం సంకీషరిదిగారు ఈ రాష్ట్రానికి....

శ్రీ ఎన్.చంద్రబాబునాయుడు : - మనము సంతాప సభలో మాటల్లడుతున్నాను. నేను ఎన్.టి.రామారావుగారి తరువాత సంకీషరిదిగారు పనిచేశారని చెప్పాలేదు. మన రాష్ట్రానికి మంచి పెరు తెచ్చారని చెప్పాను తప్ప నేలం సంకీషరిదిగారిని కించపరిచే విధముగా నేను మాటల్లడలేదు. దయచేసి ఆయన అత్యక్క శాంతి కలగాలంతే మనమందరం కూడా కాంట్యవర్స్కి పోకుండా ఉంటే మంచిది. నాకు సంకీషరిదిగారు అంతే ఎంతో గారపం ఉంది. ఆ గారపాన్ని కపాడతానని నేను మేకు తెలియజ్ఞున్నాను.

శ్రీ పి. జనార్థన్‌రెడ్డి : - పేసీలో వచ్చింది. దానీ వల్ల నేను చెప్పడం ఇరుగులు ఉంది....

సంతాప ప్రయత్నిపోదనలు: (1) మాట్లాడిపత్రి డాక్టర్ నేలం సంజీవరెడ్డిగారి ముత్తిపట్ల సంతాపం

మీస్టర్ స్టేపర్:— ఇండింధారు కదా...

శ్రీ పి. జిసర్ఫ్ నెలింద్రీ:— ముఖ్యమంత్రిగారు అట్లా మాట్లాడలేదు అన్నారు. ప్రేస్ ద్వారా కండెమ్ చేయలేదా కానీ ఇక్కడ కండెమ్ చేస్తున్నారు. బాగానే ఉండి కావున మీ ద్వారా మనపి చేసేది ఎమీటాబే ఈ రాష్ట్రసికి అభివృద్ధి విషయములో కానీ, ఆర్థిక విషయములో కానీ వారు ఎన్నో అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు తేసుకొని రావడం జరిగింది. వారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు హైకోర్టులో ఆర్.టి.సి విషయములో కానీ ఆర్.టి.సి బస్పల విషయములో కానీ హైకోర్టు. కొద్ది తప్పు పట్టినందుకు ఈన ముఖ్యమంత్రి పదవికి రాజీనామా చేయడం జరిగింది. మరి అటువంటి వ్యక్తి, గాంమ సాధయి నుంచి దేశ సాధయి వరకు ఎదిగిన వ్యక్తి, రాష్ట్రపతిగా వారు ఎన్నో కిటపు సమయాలలో పక్కగా సమస్యలను పరిష్కరించగలిగారు. మరి అటువంటి వ్యక్తి ఈ రోబు మనలో లేనందుకు ఎంతో బాధ పంతో లోటు ఉందని చింతిస్తున్నాము. కావున వారి మృతి పట్ల నేను ప్రాగాఢ సంతాపాన్ని తెలియజేస్తూ వారి కుటుంబసికి సానుభూతి తెలియజేస్తూ ముగిస్తున్నాను.

శ్రీ పి. నాగేశ్వరరావు (అమ్రు):— అధ్యక్షా, నేలం సంజీవరెడ్డిగారి మరణసికి సంతాపం తెలియజేస్తూ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రయవేపట్టిన తేర్కొనాన్ని బిలపరుస్తున్నాను. సంజీవరెడ్డిగారు భారత స్వాతంత్ర్య సంగ్రామములో శిఖిష్ట వారికి వ్యక్తిరేకముగా జరిగిన వోరాటములో వారిత్వాత్మక బాధకతను నిర్వహించిన మనవ్యక్తి ప్రాజెక్టములులో ప్రెక్టి పదగడం, ఇంహోకీ చేస్తే కాకుండా, ఆనాడు కాంగ్రెస్ లో ఉన్నటువంటి సంఘుతి దృష్టాంగి అవసరం అయితే ఎన్నికల ద్వారా ఓ పదవికి అయినా — కొన్ని సందర్భాలలో ఓడివోయారు, కొన్ని సందర్భాలలో గెలిచారు. 1969లో కాంగ్రెస్ చీలివోయిన తరువాత, చీలికకు ముందు ఆయన భారత రాష్ట్రపతి పదవికి ఓడివోయారు. అయినా దానిని హందాగా తేసుకున్నారు. తరువాత వారు అందరి మన్ననలు వోంది మళ్ళీ రాష్ట్రపతి పదవికి ఎన్నికయ్యారు. అట్లాగే రాష్ట్ర రాజకీయాలలో కూడా ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పినట్లు, జిసర్ఫ్ నెలింద్రీగారు చెప్పినట్లు వారి హాయములో రాష్ట్రం యొక్క సర్వతో ముఖ్యమంత్రి అనేక ప్రాజక్షులు చెప్పినటువంటి సంగతి మనందరికి తెలుసు. అందోళనలు వారు చేసినా, మేము కూడా చేకాము. ఆనాడు ఉమ్మడి కమ్యూనిస్టు పార్టీ సందికొండ ప్రాజక్షు కావాలని ఆందోళన చేసింది. అటులు వారు చేసిన ఆయన కాలములో అటులు జరిగినందుకు మాకు సంతోషం. సంజీవరెడ్డిగారితో నేను వీడార్టింగా ఉన్నప్పుడు చిన్నపాటి పరిషయం ఉంది. 1957లో ముఖ్యమంత్రిగా మా ఈరు వచ్చారు. నేను అప్పుడు ఇంటర్వెడిర్యూట్ వదువుకునట్లును. ఆనాడు ఆంధ్ర ప్రాంతములో భద్రాపలం ప్రాంతం ఉండేది. ఒక తై—ఎలక్ష్మీ వహింది. ఇక్కడ తెలంగాంజాలో ఎలక్ష్మీన్స్ ఆంధ్ర ప్రాంతములో బై—ఎలక్ష్మీన్ కలిసి రావడం వల్ల మా ఈరు వచ్చారు. ప్రాగారములో నేను బైద్ పెట్టుకు తిరుగుతూ ఉంటే ఒక సమావేశములో ఎదురుపడితే — ఆనాడు కమ్యూనిస్టు పార్టీ, కాంగ్రెస్ పార్టీ, ఉండేవి — ఏమీటి ఆ పిల్లవాడు కమ్యూనిస్టు పార్టీలో తిరుగుతూ ఉంటే ఏమీ చేస్తున్నారు, నమ్మచెప్పవదా. అనీ అడిగారు.

తరువాత నన్ను దగ్గరకు పిలిచి అడిగితే నేను అప్పబీకి విజయవాడలో చదువుకుంటున్నాను, స్టోర్ ఫెడరేషన్ లీడర్గా నేను కమ్యూనిస్ట్ పార్టీ వీధాల మీద ఒక అంగీకారంతో వచ్చి ఎన్నికలలో పనిచేస్తున్నాను అంటే, మంచిది అన్నారు. లేకపోతే, ఈవేళ రెపు ముఖ్యమంతీగా సమావేశాలకు, లేకపోతే ఓహిరంగ సభకు ఇతర పార్టీల వారు వస్తే ఆ దరిద్రాపులకే రాసిచేస్తే పరిస్థితి లేకపోయినా, అప్పుడు ఈ పరిస్థితి ఉండేది కాదు. నేను ఎందుకు చెపుతున్నాను అంటే నహనం, ఇకవేళ వీల్స్ వాడు తప్పుడు మార్గములో ఉన్నడని ఆయన అనుకొని ఉండవచ్చు. నా మార్గములో నేను హోతూ ఉంటే, సహనముతో, ఓర్చుతో, సరె ఎవరిదారిన వారు ప్రధారం చేసుకుంటారని 1957లో. అంటే 39 సంవత్సరాల క్రితం అంధ్ర ప్రాదేశిక రాష్ట్ర ముఖ్యమంతీగా అయిన తరువాత మా దగ్గర వాపుని సేతారామయ్యగారు ఆయన వయస్సు దాలక బై-ఎలక్షన్ వచ్చింది. అందుకని ఈ తెలంగాణ ప్రాంతముతోపాటు అంధ్ర ప్రాంతములో ఒక్క నీటికు ఎన్నికలు జరిగాయి. కరూలు అసెంబ్లీ నుంచి విడిళ్ల పదవీ కాలం ఉండేది. ఆ బై-ఎలక్షన్లో నేను చూశాను ఘన్స్ టైమ్. తరువాత అనేక సందర్శాలలో ఆయనతో పరిమితిమైన పరిచయాలు ఉన్నా రాజకీయాలలో ఆయన ఆపంచించిన మార్గం సహనం ఎదుటివాడు చెప్పే విషయాన్ని వినడానికి ప్రయత్నం చేసే మార్గం వెంపు ప్రయాణం చేశారు. ముఖ్యంగా ఆయన లోకసభ స్పీకర్గా ఉన్నప్పుడు అందరి మన్ననలు వొందారు. ఆయన ఆ సాఫానికి అలాగే రాష్ట్రపతి సాఫానికి ఒక గాంపం నుంచి వెళిసి వ్యక్తిగతించాగా రాష్ట్రపతి పదవిని నిర్వహించి జయప్రధమైన మహామనిషి. అందుకని ఆయన మయ్యతి రాష్ట్రానికి, దౌశానికి, మనందరంకి తీవ్రమైన లోటు. ఇది నిన్నందేహపైనటు వంటి విషయం. మా పారీష తరపున, రాష్ట్రపతిగా, లేకపోతే ముఖ్యమంతీగా, లేకపోతే మాజీ లోకసభ స్పీకర్గా రాష్ట్రానికి, దౌశానికి సేవ చేసి మరించిన సంజీవరెడ్డిగారి మరణానికి సంతాపం తెలియజేస్తా ముఖ్యమంతీగారు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తున్నాము.

శ్రీ బీ. వెంకలేశ్వరరావు (మంధిర):— అధ్యక్ష, ప్రముఖ స్వాతంత్యక సమరయోధుడు, అదే విధంగా భారత దేశములో అతయంత ఉన్నత సాఫానిన్న అలంకరించినటువంటి మహావ్యక్తి నేలం సంజీవరెడ్డిగారి మరణానికి సంతాపం తెలియజేస్తా ముఖ్యమంతీగారు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తా నేను కోసి విషయాలు మాత్రమే చెప్పుదలముకొన్నాను.

10.20 | ముఖ్యంగా ఆయన ఒక రైతు కులుబంలో ఉన్నించి అనేక ఉన్నతమైన పదవులను ఉన్న అభిప్రాయం చూసి వారు. ఆ పదవులకే ఆయన వస్తు తెచ్చారు. ఆయనతో నాకు గల పరిచయం చూలా పరిమితమయినది. శాసన సభ్యునిగా కానీ ఇంకా పీరకమైన సంబంధాలు కానీ లేవు. పారీష ప్రయత్నించి ఆయనను కలుసుకున్నాను. తాను చెప్పుదలచుకున్న విషయాన్ని ముక్కుసూచిగా చెప్పేవారు దాని వల్ల, రాజకీయంగా అటువోట్లకు గురయినారు కానీ ఎంత మాత్రం వెనుకంజ పెయ్యకుండా ముందుకు మునుముందుకు హోతూ, రాజకీయాల నుంచి

సంకాప ప్రజాకీయదనుబి: (1) మాజీ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ నేలం సంకీర్ణారి మృతిపటి, సంకాపం

విరమించే దశ వరకు చాలా ఎదుగుదల సాధించి అత్యున్నతమైన స్థానాన్ని అధిరోహించారు. ఆటువంటి స్వాతంత్య సమరయొధులు ఒకరొకరుగా రాలి వోవడం చాలా విచారకరం. అయినా అది సహజం. జాతస్వయమరణం ధృవం అనుటుగు పుట్టిన ప్రజా ప్రాణి ఏల్లకాలం ఉండరు. ఆయన ఉన్న కాలంలో ఈ దేశానికి వీం చేశారనేది స్ఫూర్తిలో స్కరించుకోడానికి మీగులుతుంది. సంకీర్ణారి అనేక ప్రాణికులను ఎట్లా తెచ్చారనే విషయం పైన ముఖ్యమంతీగారు. జనార్థన్ రెడ్డిగారు చెప్పిన రానిలో ఏకీభవిస్తున్నాను. శ్రీశైలం హైదర్ ప్రాణికులకు సరైన సమయంలో, వారవతో ఆ చర్య. తీసుకోకవోతే అనలు తెచ్చుకునేవారం కాదని నా అనుమానం. ఆటువంటి అత్యంత కేలకమైన హైదర్ ప్రాణికు. నిర్మణంలో ఆయన పాత్ర అద్వితీయం. ఆయన కృషి ప్రశంసనేయం. రాష్ట్రప్రభుత్వం రాని కనుగుణంగా స్పందించి ఆ ప్రాణికులకు నేలం సంకీర్ణారి ప్రాణికుగా పేరు పెట్టం సమయాచితమైన నిర్మయం. హర్షింధదగిన నిర్మయం. సంకీర్ణారి మృతి పట్ల, మా పార్టీ తరఫున ప్రగాఢ సంకాపాన్ని తెలియజేస్తూ, వారి కుటుంబానికి సానుభూతిని తెలియజేస్తూ, నాకే అవకాశం ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తూ. సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ సిహెచ్. విద్యాసాగర రావు (మెటీపల్లి):— అధ్యక్ష, ముఖ్యమంతీగారు ప్రవేశ పెట్టిన ఈ శీర్మాన్ని మా పార్టీ పరంగా హృదయహర్వకంగా బిలపరుస్తున్నాను. నేలం సంకీర్ణారి గారు ఒక రైతు కుటుంబంలో జనికుంచి, వారి రాజకీయ జీవితంలో అంచెలంచెలుగా ఎదిగి, భారత రాష్ట్రపతి ఎత్తుకు ఎదిగి, తీరిగి తమ జీవితంలో చివరి దశలో ఆద రైతుగా అంధు రాష్ట్రానికి తీరిగి పట్టిన వారు ఆయన. తమ రాజకీయ జీవితంలో ఉన్నత ప్రమాణాలను, చాలా చక్కబే నిర్మయాలను తీసుకున్న వ్యక్తిగా పేరు తెచ్చుకున్నారు. ఆటువంటి వ్యక్తులు ఈ నాడు దేశంలో చాలా మంది ఉండరు. కొందరు మాత్రమే ఉంటారనే సంగతి అందరికి తెలుసు. రాష్ట్రంలో వీవిధ పదపులతో పాటు మొత్తం భారత దేశ అధ్యక్షుడిగా అత్యున్నత పదపులను అధిష్టించిన రైతు బీడ్డు వారు. పెద్దగా ఉన్నత విద్యను వొందలేకవోయినా, మారుమాల ప్రాంతంలో గల రైతు బీడ్డు లోకిసథ స్వీకరిగా. లోకిసథు చక్కిద్దిద్దువునే, రాష్ట్రపతి కావచ్చనే రుషువు చేసిన వ్యక్తి. ఆయన అంతేకాకుండా తన రాజకీయ జీవితంలో కొన్ని సంపదాన్వయాలలో పదపులకు రాజీనామా చేసి, ఉన్నత ప్రమాణాలను నెలకొల్పిన వ్యక్తి, మన రాష్ట్రానికి సంబంధించిన వారిని గర్వంగా చెప్పుకోవచ్చు. పొరణమింటి స్వీకరిగా కౌర్త అండి ఘగ్గర్ కానే హవున్ ఆఫ్ కాపున్న గురించి కావే రెపరీ చెయ్యమండా, తనకు గల కామన్సస్వీతో, నైతుణ్యంతో చాలా చక్కబే నిర్మయాలపు తీసుకోవడం ఎంతో ఆదర్శనేయం. వారు మొదట కాగ్గెనే పార్టీలో ఉన్నత పదపులను నిర్మాణించినా, వారి జీవితంలో మలుపు తీరిగి. ఆ పార్టీని త్వకీంచి, ఆ నాడు వీధించివిషిష్ట అత్యవసర పరిస్థితికి వ్యక్తిరెకంగా పోడి. మళ్ళీ భారతదేశంతో ఎవరయినా అత్యవసర పరిస్థితి విధించాలనుకుంటే భయపడే విధంగా చేసిన వారు ఆయన. మన రాష్ట్రం నుంచి ఆంకాపార్టీ తరఫున ఒక్కరే గలిచినా, అందరినే మెచ్చించి ఉన్నత పదపులను

వొందారు.. ఆ పదవులకి గౌరవాన్ని అందించిన వ్యక్తి ఆయన.. ఈ నాడు మా పారోప తరఫున వారి కుటుంబానికి సానుభూతిని తెలియజేస్తూ ముఖ్యముంతీగారు శాసన సభలో ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తూ.. ధన్యవాదాలతో సెలవు తేసుకుంటున్నాను..

شیخ محمد امان اللہ خاں: - سیم سنجیوار بیڈی صاحبجیకے انتقال پر چینی مشرن نے جو تعریف قرار دادیمش کی ہے میں کوئی بھپور تائید کرتا ہوں۔ سیم سنجیوار بیڈی صاحب جو آنحضرت پریش فارمیشن کے بعد پہلے چینی مشرن نے تھے۔ آنحضرت کے خلاف یک تھوڑی شروع بیڈی تھی "آنحضرت گو تو وہ آنحضرت پریش کے چینی مشرن بن کر سارے تکالام کے لوگوں کے دل جیت لیتے تھے۔ جسیر ایاد ہیں بک دکن کے مشہور شاعر سرود مونڈانے ایک اندو میں ایک نظم لکھتے تھے "آنحضرت کے گھاما سنجیوار بیڈی لما" یہ ہمارے بھی میں ہر لیکن زبان پر پہنچتا تھا۔ وہ ایک چھوٹے گھر میں سے تعانق درکھستے تھے۔ آنحضرت پریش کے چینی مشرن بن کا چچہ فیصلہ کرتے ہوئے آنحضرت اور تکالام کے عوام کے دل جیت لیتے تھے۔ وہ کسیکر کے ٹھیکہ پر فائز ہو کر باوقار طریق سے چلاٹے ہیں دنوتان کا سب سے اعلیٰ ترین عہدہ صدر جمیوری کے ٹھیکہ پر فائز ہوئے۔ وہ ہندوستان کے ایم یونیورسٹی پر فائز رہے۔ سارے ہندوستان کے اندر آنحضرت پریش کی ایک تاریخی چھوٹی گھوٹکی جب تک آنحضرت پریش کا نام رہے گا سنجیوار بیڈی صاحب کا نام رہے گا۔ ہمارے چینی مشرن صاحب نے جو تعریفی قراباداد کے ساتھ یہ وحدت کیا ہے میں کوئی سوچیں پر لاجھ کو سیم سنجیوار بیڈی پر لاجھ کر کنام سے موسم کی جا چکا۔ میر، اسکی بھپور تائید کرتا ہوں لیکن کسی ساتھ یہ کہنا چاہتا ہوں مگر سیم سنجیوار بیڈی صاحب کا پتلہ بنائیں لئکن نام پر ایک تعلیمی ادارہ فائم کریں اس سے غربی لوگوں کو فائدہ پہنچ سکے لہوں لکھنؤں خیز طلباً دیکھ دیکھ چیا اڑی ٹرٹ قائم کریں۔ اسکو گورنمنٹ اکپانس کر کے تکالیم سنجیوار بیڈی صاحب کی یاد تازہ رکھ کے چھر ایک بار میں اور میری پالی چینی مشرن صاحب نے جو تعریفی قرار دادیمش کی ہے اسکی بھپور تائید کر قاہے۔

శ్రీ పి. పురుషోత్తమ రావు (సిర్పూర్): - అధ్యక్ష.. గౌరవ ముఖ్యమంతీగారు భారత మాజీ రాష్ట్రపతి నేలం సంస్కరణార్థి ముత్తి పట్ల ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని మా దేహకృతీక ఫ్యంట్ తరఫున బిలపరుస్తున్నాను.. రాష్ట్ర ముఖ్యమంతీగాను, ఇంకా ఎన్నో పదవులను 100కించి, భారత రాష్ట్రపతిగా ఉన్నత పదవిని అధిష్టించిన అయిన మనకు తెలుసు.. ఆయన రాష్ట్రపతిగా ఉన్నపుడు రచిల్ స్టోప్స్ ని కాను అని దేశానికి తెలియజేసిన వ్యక్తి.. వారు మహాత్మ గాంధీ స్థాపితో జాతీయు రాజకీయాలలో ప్రవేశించి, రాష్ట్రపతి పదవికి వస్తు తెచ్చారు.. ముఖ్యంగా 100ధ్యావ్యదేశీలో వారికి గల అనుభవంతో పంచాయితీర్ాద్ధీ వ్యవస్థలో మార్పులు చెయ్యడమే కాక, లిస్రూట్స్ జాతీయకరణ పార్యవస్కూలు, జాతీయకరణ వంటి విషావాత్మక మార్పులు తెచ్చి, ఎన్నో వీమర్శలకు గురి అయినా, మంచికి, చెడుకు తట్టుకుని ఈ రాష్ట్రానికి ఎంతో సేవ చేశారు.. అదే వీధంగా చాలా పెద్ద పెద్ద వారి సాహచరణ వారికి లభించింది.. జవహర్లాల్నిహార్ణి, ఇందిరాగాంధీ, అయ్యదేవర కాళేశ్వరారు, ఉంగుటూరి ప్రకాశం పంచులుగారు మొదలైన వారి సమకాలీకులుగా పని చేసిన వారు ఆయన.. ఆ వీధంగానే వారి కార్యక్రమాలు ఉండేవి..

సంతాప ప్రయోగించాలు : (1) మాజీ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ నేలం సంబింధించిన ముత్తిపటి సంతాపం..

ముఖ్యంగా అనంతవురం జిల్లా వారికి కాక, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రజలు దిప్తికి గర్వకారణ మయినారు. స్పీకర్గా, రాష్ట్రపతిగా, మన రాష్ట్రముఖ్యమంతీగా అనేక పదవులను వుండగా అలంకరించారు. 1949లో వారు మంతీగా వచ్చారు. ఎన్నో పదవులను నిర్వహించారు. ఏ పదవిలో కూడా వారు పూర్తి కాలం ఉండలేదు. రాష్ట్రపతిగా మాత్రమే పూర్తి కాలం ఉన్నారు. పదవికి రాజీనామా చేస్తూ, కౌత్త పదవులకు వోడం వారికి తెలిసిన విధ్య. ఆ విధంగా ఉన్నత సాఫానికి వోయారు. ఏ విషయంలోనూ వారు రాజీ 10.30 | పడలేదు. పదవుల కోసం వెంపరాదేవారు కూడు. దానికి సూఫీని అందించిన కు. | వారిగా సంబింధించి గారిని మనం అందరము గుర్తుంచుకుని భవిష్యత్తులో వారు లేకున్న వారిచీసి స్ఫూర్తిని, వారిచీసి కార్యక్రమాలను, వారిచీసి విశ్వాసాన్ని మనం అందరము కూడా గుర్తుంచుకోవాలని మనపి చేస్తున్నాను.

ముఖ్యమంతీగారు ప్రయోగ పెట్టిన తీర్మానాన్ని పి.డి.ఎఫ్ పార్టీ తరఫు బిలపరుస్తున్నాను.

శ్రీ ఎస్.వి.సుభ్రాదేశ్ (పత్రికాండ):— అధ్యక్ష, సంబింధించి గారి మరణం పటి ముఖ్యమంతీ చంద్రబాబు నాయుడు గారు ప్రయోగ పెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తున్నాను. సంబింధించి గారి లాంచీ సిరాడంబర వ్యక్తి మరణం ఈ రాష్ట్రానికి కాక దేశానికి కూడా తేరని లోటు. సంబింధించి గారు నేను కాలేజీలో 1953 సంవత్సరంలో మద్రాసలో చదువుకునేటపుడు పరిచయం అయ్యారు. పచ్చియప్పాస్ కాలేజీలో—మద్రాసలో నేను కాలేజీ సెక్యులరీగా ఉన్నపుడు నేను వారిని ఇన్వెష్ట్ చేసి ఇనాగ్నురల్ ఘంక్కన్ విర్యాటు చేశాము. వారితో నాకు ఆ రోబు నుంచి పరిచయం ఉంది. నించంగా సంబింధించి గారు రాజకీయాలలో స్నేతిక వీలువలను స్పష్టించిన వ్యక్తి. వారు ముఖ్యమంతీగా ఉన్నపుడు ఓసల జాతీయకరణలో వారు తీసుకున్న సిర్పుయానికి ప్రౌక్షోర్ష నుంచి వ్యక్తిరేకంగా ఒక చిన్న కామెంట్ వచ్చినపుడు ముఖ్యమంతీ పదవికి రాజీనామా పెట్టి చరిత్ర స్పష్టించిన వ్యక్తి. ఆనాడు లాలీహూదార్ శాస్త్రిగా గారు రైల్వేమంతీగా ఉండి ఎక్కడో రైల్వే ప్యామాదం జరిగితే శాస్త్రిగా గారు రాజీనామా పెట్టి చరిత్ర స్పష్టించాలు. ఆనాడు సంబింధించి గారు కూడా లాలీహూదార్ శాస్త్రిగా గారి బాటలో నడిచి రాజకీయాలకు ఒక అరాధన్ని, పరమారాధన్ని కలిగించిన వ్యక్తి. అసాధారణ వ్యక్తిత్వం కలిగిన వ్యక్తి. మనిషి ఎంత కలినమైనా స్వభావం అంత మెత్తుటిది.

ఆయన చాలా సిరాడంబరుడు అనడానికి ఒక చీన్న ఉడావరణ. ఆయన ముఖ్యమంతీ పదవి నుంచి దిగిపోయిన తరువాత ఎన్నికలు వచ్చినపుడు ఆళ్లగడ్డ రావడం జరిగింది. ఆయన ఎంతో చాలా గొప్ప వ్యక్తి. ఆయనను ఇంచీకి ప్రీతిస్తే, వీం ఖగుంబుందని ఉదయం చేయకాస్త గెన్నే వ్యాసికి పంచిస్తేనంటే ఖిమి నేను అంతరానివాడినా మే ఇంచీకి రాకూడు

అని చెప్పి ఇంటికి వచ్చి ఇంటిలో చెన్న పల్లలను, అందరినే ఎంతో ఆశ్చర్యమంగా పలకరించిన వ్యక్తి. నీటంగా వారు లేని లోటు ఈ రోజు రాష్ట్రంలో కొట్టివచ్చినట్లు, కనపడుతున్నది. సామాన్య రైతు కుటుంబం నుంచి వచ్చినా, ఏ పదవిని అలంకరించినా ఆ పదవికి వన్నె తెచ్చిన వ్యక్తి. రాష్ట్ర ముఖ్యమంతీగా ఒక చరిత్ర సృష్టించారు. అలాగే ఆయన కెంద్రంలో హార విమానశాఖ మంతీగా ఉన్నపుడు మన ప్రాదుర్భావాలు ఎయిర్ బోర్డును ఆధునికరణ చేసిన దానిలో సంజీవరెడ్డి గారి కృషి ఉంది.

అలాగే భారత రాష్ట్రపతిగా నొప్పిల్లం భారత దేశంలోనే రష్ట్రుల్ స్థాంప్ హైసిడెంట్ కాకుడదని చెప్పి భారత రాష్ట్రపతికి ఉన్న అధికారాలేమిటో మొత్తం భారత దేశానికి కాక యావత్ ప్రపంచానికి చాటిన వ్యక్తి. వారు ఇంటల్ మేడియటో వరకే చరువుకున్న వ్యక్తి, కస్టాడ్ స్పీకర్ గా ఎలా రాష్ట్రంగాలుగుతారన్నపుడు పార్లమెంటులో ఎంతోమంది అనుమానం త్వక్తిం చేసినపుడు ఆ స్పీకర్ పదవిని ఎంతో హుందాగా నీర్వహించి దానికి అరాఫ్స్, కొత్త వీలువలను కొత్త, ఒరవడిని సృష్టించిన వ్యక్తి సంజీవరెడ్డి గారు. ఒక సామాన్య రైతు కుటుంబం నుంచి వచ్చినా ఉన్నత శిఖరాలను అధిరోహించిన వ్యక్తి. వారి మరణం అందు రాష్ట్రానికి కాక భారతదేశానికి తీరసి లోటు. ముఖ్యమంతీగా గారు ప్రపాఠ పెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తా సెలవు తేసుకుంటున్నాను.

శ్రీ గాద వెంకటరెడ్డి (పర్యాయ): - అధ్యక్ష, ముఖ్యమంతీగా గారు ప్రపాఠ పెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తా కొన్ని వీపయాలు మే రుషీకి కీసుకువస్తాను. 1949లో రాజాశీగారి మంతీగవర్గంలో ఎక్సయాక్స్ హ్రోఫిషన్ మంతీగా ప్రపాఠమంగా ఆయన ఆ శాఖను చేపట్టడం జరిగిందని మీకు జ్ఞాపకం చేస్తున్నాను. ఆ తరువాత 1955లో మనకు అంధు రాష్ట్రం పీర్పడింది. ఆనాడున్న పరిసితి కాంగ్రెస్కు పూర్తి ముజారీటే డెదు. సింగిల్ లార్జెస్ట్ పార్టీగా ఆనాడు కాంగ్రెస్ ఉంది. దీనికి సంజీవరెడ్డి గారిని నాయకుడా ఎన్నుకున్నారు. ఆనాడు ఆయన ముఖ్యమంతీగా కావలనిన వ్యక్తి. ఆయన ఉదార స్వభావాన్ని త్యాగాన్ని ఎందుకు మనవి చేస్తున్నానంతే ముఖ్యమంతీగా నేను కాదు అంధు ప్రార్థకీలో అందరికంటే గొప్ప మహాసాయకుడు ఉంగుఖారి ప్రకాశం పంచులు గారున్నారు. వారు ఏ పార్టీకి చెందిన వారు కాకపోయినప్పటికే కూడా అంధు రాష్ట్రం వీరుడినపుడు ఆయనను మనం ముఖ్యమంతీగాని చేస్తూ గౌరవంగా ఉంటుందన్న అభిప్రాయంలో ఆయన ఆ పదవిని త్యాగయగం చేసిన వ్యక్తి, అని మీకు జ్ఞాపకం చేస్తున్నాను. స్వాతంత్య పోరాటంలో పోలోగొన్నారు. నోఫలిస్ట్ సమాజ్ పార్టీ సాఫపనకు, పరిపాలనకు ఇష్టం ఉన్న వ్యక్తి. ఆయన 1955లో ఆనాడు జవహర్లల్ నేహర్ గారు నోఫలిస్ట్ సమాజాన్ని సాఫించాలని నిశ్చయిం చేయడం దానికి మన రాష్ట్రంలో ప్రపాఠమంగా బిస్టలను జాతీయం చేయడం కూడా దాని వీపయాన్ని ఆధారంగా చేసుకుని చేశారని మనవి చేస్తున్నాను. అలాగే తీక్సు బుక్కును పార్టీ సిద్ధాంతాలకు కట్టుబడి ఉండే వ్యక్తి. తనకున్న సిద్ధాంతాలను తుచ్ఛపుకుండా అమలు పరచాలన్న దీక్ష. పట్టుదల ఉన్న వ్యక్తి. చాలా చెప్పు వయస్సినే 1959లో ఆయన కాంగ్రెస్ అధ్యక్ష పదవిని చేపట్టారు. 1962లో ఆయన మన రాష్ట్రానికి

సంతాప ప్రాతిపాదనలు: (1) మాటీ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ సేలం సంజీవరెడ్డిగారి మృతిపట్లన సంతాపం

ముఖ్యమంత్రిగా వచ్చారు. 1969లో ఆయన ప్రేసిడింగ్‌గా పోలీ చేశారు. అందరికీ తెలిసిన విషయమే. దురదుష్ట వశాత్తు ఆనాడున్న పరిస్థితిలో కాంగ్రెస్ వారే ఆయనకు ఓటు వేయుటాడు. అందువల్ల ఆయన టిడివోవడం ఊరిగింది. గిరి గారు ఆనాడు గిలిచారు. ఆనాడు మొట్టమొదటకిసారీగా భారత దేశంలో ప్రావేశ పెల్స్‌న సిహ్యాంతం ఓలీ ఘర్ కాన్ఫెన్ అన్నది. ఆనాడు టిడివోల్యున్పులీకి కూడా ఆనాడున్న జాతీయ రాజకీయాలలో కాంగ్రెస్ పార్టీలో ఉన్న రాజకీయాలకు భిన్నంగా ఆయన పార్టీని వదిలిపిట్టి. 1971లో ఓలీ కాంగ్రెస్ పేరుతో కామ్‌రాజీనాథ్‌ వేశ్వామి వారు పార్టీ పెట్టడం ఊరిగింది. ఆనాడు ఇందిరాగాంధి ప్రభావం భారతదేశంలో ఉన్న విషయం మనం వేస్తున్నాము. అందరూ తుడిచి పెట్టుకుపోవడ ఊరిగింది. 1978లో ఎమరణ్‌నే వచ్చిన తరువాత జాతీయ రాజకీయాలలో మార్పు రావడం, జయప్రకాశ్ నారాయణ్ ఉద్యమంలోకి రావడం ఆ ఉద్యమంలోని మూర్ఖీని ఆధరంగా వేసుకుని ఆయన కంతా పార్టీలో చేరడం ఊరిగింది. అప్పుడు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో జనతా పార్టీ మంవి గిలిచిన విక్కెక వ్యక్తి సంజీవరెడ్డి గారు అన్న విషయం కూడా అందరికీ తెలిసినది.

మొరార్జ్‌దేశాయ్‌గారు భారతదేశ ప్రధాన మంత్రి అయిన తరువాత వీ పదివి అయితే రాకుండా చేశారో మరలా భారత దేశానికి అధ్యక్షునిగా చేయాలనే పట్టుదలతో ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉనకా పార్టీ తరఫున ఎన్నికెను విక్కెక వ్యక్తిని రాష్ట్రపతి పదవికి క్రూడిఫేట్‌గా నీర్మయం వేయడం ఊరిగింది. అన్ని పార్టీల వారు ఆనాడు ఏకగోవంగా వార్టీనీ రాష్ట్రపతిగా ఎన్నుకోవడం ఊరిగింది.

అంతేకాదు స్టైకర్ పదవి విదయితే ఉన్నదో దానికి నాటీ ది క్వాశ్పునాఫ్ గాంధుయేపన్, వాటీ ది క్వాశ్పునాఫ్ క్వారీఫికెషన్ ఫీయర్, స్టైకర్కి ఉండవలసిన లక్ష్మాలు చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. ఎ సియర్ కామ్‌నెస్‌స్పీ. పాలీటీక్స్‌లో Commensense is one of the factors in the life of a party. ఆందువల్ల ఎంతో కామ్‌నెస్‌స్పీ అయిన స్టైకర్ పదివికి ఉన్నతమైన పేరు ప్రాతిప్లటు తెచ్చారు. మౌలానా అబ్దుల్ కలామ్ ఆసాద్ తరువాత స్టైకర్గా పేరు ప్రాతిప్లటో భారత దేశంలో ఉన్న వ్యక్తి సంజీవరెడ్డి గారు అన్న విషయం మనం జ్ఞాపకం వేసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. 1913లో జస్టించారు. 1956లో వింబరులో ఆయన ముఖ్యమంత్రి అయ్యారు. అలాగే ఇప్పుడున్న మన ముఖ్యమంత్రిగారు చాలా యంగీటో సి.ఎం. అయ్యారు. సంజీవరెడ్డిగారు అన్ని పదవులు చేస్తు వయసులోనే నేర్చుపోయారు. ఆయన శాక్రష్టోస్ పేశారు. స్వాతంత్య పోరాటంలో పాల్గొన్నారు. కరప్పన్ అన్న మాట ఆయన దగ్గరకు రావడనికి వేలు లేదు. కరప్పన్ నేకి వ్యక్తిరేకంగా పోరాటం చేసిన వ్యక్తి. రిస్టిన్ అయిన తరువాత కూడా కరప్పన్ గురించి ఖచ్చితమైన భావాలు వ్యక్తికరించిన వ్యక్తి. కరప్పన్ లేని వ్యక్తి, భారత దేశంలో ఎవరయినా పాలీటీపియన్ ఉంచే అది సంజీవరెడ్డి గార్. కరప్పన్ వేసారని వీంద వేయడానికి వేలు లేని వ్యక్తి. రాజకీయ పరిశ్రమలో ఉయిన కరప్పన్ అని పి రాజకీయ పార్టీవారు కూడా చెప్పుటాడు. ఇంకాకలి కూడా మనం చేసాను. It was a passing remark. పాసింగ్ రిమార్కును దృష్టిలో

10.40 | పెట్టుకుని ఆయన రాజీనామా వేళారు. భారత రాజ్యంగంప్రకారం న్యాయ కు వ్యవస్థ చెప్పిన దానికి గొరవం ఇహ్వాలనే పద్ధతిలో ఆయన రాజీనామా వేళారు. చాలా హైద్యుస్ట్ రెస్పెక్ట్ న్యాయవ్యవస్థకు ఇచ్చారనే విషయాన్ని నెను మునిషెప్పున్నాను. ఈ కాలంలో అవి వోయాయి. అది పేరే విషయం. మనం మాచూడడానికి మేలు లేదు. అది కాంట్యవర్షాల్ సబ్జక్ట్ అనుకోండి. జుడీషయుల్కు రెస్పెక్ట్ ఇచ్చి. రాజ్యాధికి గొరవం ఇచ్చిన వ్యక్తి ఆయన. స్వాతంత్ర్య వోరాటంలో పోలోగున్న వ్యక్తి. సరీసంప్రదాయాలను నిలచిపోని వ్యక్తి. ప్రధానమంత్రీ పదవి తప్ప అన్ని పదవులను నిర్దయహించిన వ్యక్తి. మంచి పేరు ప్రభావుతుటు గడించిన వ్యక్తి. ఆయన గ్రామ్యమేళ్ కాకబోల్లునప్పుడికి ఇంటర్వెడియుట్ చదువుతున్న రోబులోనే స్పృతంత్ర్య వోరాటంలో పోలోగున్న వ్యక్తి. సీర్పుల కొసాగించిలేకపోయారు. ఆయనపుటికి ఆయన భారత దేశ జాతీయ న్యాయకులలో ఒకభీగా వున్నత సాఫానిష్ట నిలచిట్టుతున్న వ్యక్తి. ఇంట వ్యక్తి వీగ్జషన్ని లేక్కాలా ముఖ్యమంత్రిగారు నిర్దయం చేయడం సభబే. ఒం విషయాన్ని పేరుతో ఆశాదు ఆయన శ్రీశైలం ప్రాజెక్చర్లు తీసుకురాకపోతే ఈనాదు మనం లనుకున్న తెలుగుగంగ, హంద్రీ-నేవా, గాలేరు-నగిరి, ఎస్.ఎల్.బి.సి., ఎస్.ఆర్.బి.సి. ప్రాజెక్చర్లే వుండేవి కావు. ఈ ప్రాజెక్చర్లు కూడా శ్రీశైలం దేశం స్టోర్స్ పేనిస్ ప్రాజెక్చర్లు. అందుకని ఆంధ్ర దేశం మొత్తం రాయలనేము కానే, ఈ ప్రాజెక్చర్లల నలన లాభం వోందిన కీల్లాల వాళ్లందరు కూడా సంబింబెండ్ గారి పేరును చీరకాలం జ్ఞావకం పెట్టుకోవచేసిన ఆవసరం మనుషిని కూడా మనిషిస్టున్నాను. ఇంత ఉన్నతమైన వ్యక్తి కుటుంబానికి సానుభూతి తెలియజేస్తూ, ఈ అవకాశం ఇచ్చిన అధ్యక్షుల వారికి భస్యాదాలు తెలియజేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను. క్లోవీండ్.

శ్రీ వంకా సత్కనారాయణ (పెమగొండ):— అధ్యక్ష. మహాశయ. ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రపాశ పెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని ప్యారయహ్వక్కంగా బిలపరుస్తున్నాను. అలాగే ముఖ్యమంత్రిగారు చేసిన ప్రకటనలను కూడా లిపరుస్తున్నాను. సంబింబెండ్ గారు ముఖ్యమంత్రిగా వున్నప్పుడు నేను ప్రతిపక్షంలో వున్నాను. బహుశ 1962వ సంవత్సరంలో ఆయన ముఖ్యమంత్రిగా వున్నప్పుడు నేను ప్రతిపక్షంలో వున్నాను. ఇంకా ఈ ప్రాన్సో ఎవ్వరయినా వున్నారేమో నాకు గుర్తు రావడం లేదు. ఇది ఎందుకు చెబుతున్నానంతే ఆయన గొప్ప అడ్డినేస్ట్రిటర్. భారత దేశంలోని మహానాయకులైన ప్రకాశం పంతులారు. పథ్థాధినీతిరామయ్యగారు, పుష్టలపల్లి సుందరయ్య గారు, రాశ్వర్యరామగారు, తెన్నెలీ చిక్కునాథంగారు ఇలా జాకేయోర్జుమంలో పోలోగున్న మహానుభావంతో పోటు రంగారికోవకు చెందిన రాసకేయవేత్త. దేశ భక్తుడు, వేడం షైతాలీ కయిన. కర్మాలు కీల్లాలో బస్టు రూట్సును నేపసత్తెత్త చేసిన సరదర్శంలో చిపక్కణలోతో చేసినట్లుగా కనసిద్ధుతున్నదని కామింతే చేసే ఆయన ముఖ్యమంత్రి పదవికి రాజీనామా వేళారు. న్యాయవ్యవస్థకు గొరవం యిచ్చి పదవులను పట్టుకొని వేళాండ్కాడరని, ప్రశాంతి ఆమహానం వచ్చిన మన పర్యవకు అన్వరబుల్గా వుండాలని ఆడర్చవంశంగా ఆయన రాజీనామా వేళారు. ఆయన ముఖ్యమంత్రిగా వున్నప్పుడు ఇరిచిన ఒక మాటలను పథ దృష్టికి నీపుకుపస్తున్నాను.

సంతాప వ్యక్తిపాదనలు: (1) మాసీ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ నేలం సంకీర్ణించి గారి మృతిపటి సంతాపం

సంకీర్ణించి నగరీలో వరుసగా ఆరు ఇళ్ల కట్టారు. ఇప్పటికి కూడా అవి కనబడతున్నవి. ముఖ్యమంత్రిగారికి, బీహార్ నందరెడ్డిగారికి, వెంగళరావుగారికి, జగద్యున్, ఎం.పి.గారికి తెలియుకుండా వారి భార్యలందరు వారికి కూడా ఇళ్ల కావాలని చేయితే అందరితో సమానంగా గాకుండా కొన్ని మంచి ఇళ్ల అక్కడ కట్టారు. దాని మేద మా నాయకుడు మదుల మొహించేస్తే గారు, అందరికి సమానమైన రేటు పునుపుడు ఇంత ప్రయ్యకమైన ఇళ్ల ఎందుకు కట్టారని కొన్నిటో వ్యాపారమ తెచ్చారు. అప్పుడు దాని మేద స్పందన సరిగా లేనప్పుడు నేను కూడా ఆ ఇఘ్యాను అసెంబ్లీలో లేవసెల్స్ సమయానికి సంకీర్ణించి గారు రాజీనామా చేసి ధిక్కీలకి వెళ్లిపోయారు. బీహార్ నందరెడ్డిగారు ముఖ్యమంత్రిగా పునుపుడు హౌస్‌కు తప్పుడు సమాచారం ఇచ్చారు. దాని మేద నేను వ్యాపిలేకి హౌస్‌నీ లేవదీశను. అప్పుడు స్పీకర్గా చీ.పి. సుబ్రాంధీగారు పున్నారు. ఆయన కూడా గొప్ప స్పీకర్. వంకా సమ్యకారాయిజ ఆర్గామెంట్‌లో వాస్తవం వందని ఆయన ఒక చిన్న కామెంట్ చేశారు. దాని మేద బీహార్ నందరెడ్డిగారు సంకీర్ణించి గారికి థోన్ చేసి ఈ ఇళ్ల మనం పుచ్చుకోవడం ఆక్కెపజేయంగా పున్న వ్యాపారమం. అందుకని నేను సరెండర్ చేయాలనుకుంటున్నాను ఇన్నారు. తప్పుడ్ను సంకీర్ణించి గారు పీమన్నారంతో ఇంత ఆలస్యం ఎందుకు చేశావు, నుమి ఇమేడియటీగా అసెంబ్లీలో సరెండర్ చేసియుటమని ప్రకటన చేశారు. ప్రజల దృష్టిలో వీ మాత్రం కామెంట్‌కు గురి ఆయ్యేటుగా పున్నా పెంటనే రియాక్ట్. అయి ప్రజలకు గొరవం ఇచ్చిన మహానుభావుడు సంకీర్ణించి గారు. అదే మనం నేర్చుకోవలనిన లేనీ. ఇలాంటిపి కయిన కీపింటో వాలా పున్నాయని మనవిచేస్తున్నాను. జవహర్‌లల్ నెహర్స్ మన శ్రీశైలం పొకికుంకు శంకు సాధాపన చేయడానికి వచ్చారు. అప్పుడు ఎం.ఎల్.ఎ.లు అందరిని అక్కడకు కీసుకుచేశారు. శంకు సాధాపన అయిపోయింది. ఆ సమయంలో హౌస్‌లోని కమ్యూనిస్ట్ నాయకులందరు కూడా క్లెశ్టర్లో పున్నారు. పుచ్చులపల్గి సుందరయ్యగారు, సంకీర్ణించి గారి బామవర్షి, నాగిరెడ్డిగారు, ఇలా హేమా, హేమీలందరు క్లెశ్టర్లో పున్నారు. అప్పుడు ఆరుట్ల కమూలాదేవిగారు అసెంబ్లీలో మాకు ప్రయుక్తి నాయకురాలీగా పున్నారు, మేముందరం పెళ్లిన తరువాత బిహారంగ సభ జరిగింది. సభలో జవహర్‌లల్ నెహర్స్‌గారు మాత్రాదుతున్న ప్రయసంగాన్ని మున్సుతీవరకు ప్రధానమంత్రిగా పున్న పి.పి. నరసింహరావుగారు ఇంచ్చిపు నుంచి తెలుగులోకి తరుచుమా చేస్తున్నారు. తరుచుమా చేస్తూ ఆయన పజెకిపోతున్నారు. అది మాని జవహర్‌లల్ నెహర్స్‌గారు ఆయన కంగారు పదుతున్నారు. సక్రమంగా చెబుతున్నారో, లేదా ఆని సంకీర్ణించి గారిని అడిగితే అప్పుడు ఇమేడియటీగా సంకీర్ణించి గారు నరసింహరావుగారిని కూర్చుమని చెప్పి ఆయన తరుచుమా చేశారు. అంతే జవహర్‌లల్ నెహర్స్‌గారితో సమానమైన రాజకీయ ప్రయ్య పున్న మహానాయకుడు సంకీర్ణించి గారిని నేను మనవిచేస్తున్నాను. మరల దిన్ను క్లెశ్టర్లో ప్రధానమంత్రితో మేము ఆ ఇఘ్యారైయికి చేశాము. మా నాయకులందరిని క్లెశ్టర్లో పెట్టడం న్నాయమేనా, ఇదేనా ప్రయసాన్ని అని లడిగితే రాజకీయాలలో అనేక సంఘటనలు జరుగుతూ వుంటాయి. మీ ముఖ్యమంత్రిగారు పున్నారు గదా ఆస్తారు. ముఖ్యమంత్రిగారితో సంకీర్ణించి గారు దిష్టన్స్ చేసి క్లెశ్టర్లో పెట్టేన వారందరిని రిలీఫ్ చేయించారు. అంటే రాజకీయాలలో ఎన్ని

ఆభిప్రాయబేదాలు వున్న ప్రజాసాధనమ్యాన్ని కాపాడడంలో అందరు ఒకటియే వారని ఈ సందర్భంగా మనవి చేస్తున్నాను. సంజీవరెడ్డిగారు స్పేకర్స్గా ఎన్నికలునప్పుడు ఆయన లాగాయ్దుయేటీ కాదు, అందుచేత హేమా, హేమీలందరు కూడా అలాంటి వారు ఏమి సాథించగలుగుతారనే అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేశారు. ఆయనను వి మాత్రం తీసిపోకుండా ఆనాడు పార్లమెంటును. కండక్షు. చేయగలిగిన ధీశాలి మన సంజీవరెడ్డిగారని మనవిచేస్తున్నాను. మనందరం కూడా సంజీవరెడ్డిగారిని శీఎంలో గుర్తు చేసుకోవలనిన విషయాలు వున్నాయి. జనతా గవర్నమెంట్ వచ్చిన సమయంలో సంజీవరెడ్డిగారు స్పేకర్స్గా పుండి ప్రాన్సెక్సర్ పాలించి ప్యాథానమంతీగా ఎవరిని పెలిచారో ఒక్కసారి జ్ఞాపకం చేసుకోండి. ఈ రకంగా అనేక ఘనకార్యాలలో ఆయన పాత్యధారుడు. అన్ని సందర్భాలలో ఆయనకు మాకు డిఫరెన్స్ వుండేది. ఆయన కుటుంబం కూడా చాలా రాజకీయమైన కుటుంబం. ఆయన బాపుర్చి, నాగిరెడ్డిగారు, ఆయన తమ్ముడు రాజశేఖరరెడ్డిగారు రాష్ట్ర కమ్యూనిస్ట్ పార్టీ, ఆలీ ఇండియా కమ్యూనిస్ట్ పార్టీ నాయకులు. హాలిటికల్ ఫౌండేషన్ రాజకీయ విషయాలులో ఏస్సి వున్న దేశం విషయంలో దేశ సంరక్షణ విషయంలో దేశ భద్రత విషయంలో దేశ హోరాటి విషయంలో అందరు కూడా సహనంగా రియాక్ట్ అవుతూ వుండే వారు. ఇంకో అద్భుతం ఏమిటింబీ ఆయన జ్యోతిలులో వున్నప్పుడు నేను ఒక చిన్న విద్యార్థిగా వుండడం 10.50 | జరిగింది. ఆయన ముఖ్యమంతీగా వున్నప్పుడు నేను ప్రజితపక్కంలో వుండడం ఉ. | జరిగింది. అలాగే. అపోయితళో పలకరింపదం వాలా బొగా వుండేది. ప్రైకి ఏమీ పెట్టుకోకుండా ఫ్యాండుగా చూసేవారు. ఆ రకంగా వుండేవారు. ప్రైకి కర్చపంగా కనిపించేవారు. అవరణలో వెన్న లాంటి మనసుగలవారు. అన్ని రకాలైన పదవులను ఆయన అలంకరించారు. అదేరకంగా అన్ని కష్టాలు కూడా అనుభవించారు. తిరగించినా, తన విగ్రహస్తున్ని పడగొచ్చినా ఆయన రియాక్ట్ కాలేదు. ఆయన సహనం వహించారు. యూరకంగా భారతదేశ చరిత్రలో అనేక విషయాలు మనమూ, విద్యార్థులూ, రాజకీయ నాయకులు తెలుసుకోదగినవి. వున్నవి. అన్నితికి ఆదర్శమూర్ఖీగా, వున్నారు. రాష్ట్రపతిగా, వున్నారు. అటువంటి మహావ్యక్తి హోయిన సందర్భంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ గొప్ప దేశభక్తుడిని గొప్ప అడ్డినెస్ట్రీలర్సు గొప్ప సాతీయాదిని హోగొట్టుకుంది. ఈలోటును హూర్చి చేసుకోలేము. కానీ, మానవుడు పుట్టిన తరువాత చనిపోవడం ఖాయం. కానీ, చరిత్రలో మాత్రం సిఫరంగా వుండే ఘటనలు చేశారు. చాలా వక్కగా ముఖ్యమంతీగారు తీసుకున్న చర్చలు సక్రమంగా వున్నాయి; వాటినీ బిలపరుస్తారి. కుటుంబానికి సానుభూతిని తెలియజ్ఞు, మేరు మాకు అవకశం యిచ్చినందుకు భస్యవాదాలు తెలుపుతూ సెలవు తేసుకురటున్నాను.

శ్రీ రెడ్డి. సత్యనారాయణ. (మాడుగుల): - అధ్యక్ష, భారత రాజకీయ చరిత్రలో అతుగ్నస్తమైన సాధ్యతి ఎగినిటువంటి మహావ్యక్తి, శ్రీ నీలం సంజీవరెడ్డిగారు. అనేక మంది పెద్దలు విపరీతండరం జరిగింది. మద్దాసు రాష్ట్రంలో మంతీగా వున్నప్పుడు నేను తునిలో చదువుకుంటూ ఆయన సమావేశాలకు వెళ్లిన ఆయన ఇచ్చిన తపస్యాస్తాలు వినేవాడిని.

సంతాప ప్రతిపాదనలు: (1) మాజీ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ నేఱం సంజీవరాణ్డాగారి మృతీపటు సంతాపం

ఎంతో వ్యుతయం కలిగిన పరిస్థితి యానాడు కళకు కబీనట్టుగా వుంది. భారతదేశ పరిత్యలో ఆటు మహాత్మగాంధిగారుగాని. పండిత్ జవహర్లాలీనెహర్ఔగారు కానీ, టంగుబూరి ప్రకాశంగారుగాని, అలాగే అనేక మంది మహానీయుల యొక్క అడుగుజాడలోని నడిచినటువంటి వ్యక్తి. అత్యున్నతమైన రాష్ట్రపతి పదవికి ఎదిగి సత్సంప్రదాయాలను, ఆదర్శప్రాయమైన రాజకీయ పరిత్యను స్పష్టించిన మహానీయు వ్యక్తి; సాధారణమైన వ్యక్తి. సాధారణంగా పదవులు వోయిన తరువాత హౌరరాబాదులోనో, డిల్హిలోనో మకాం పెత్తో పరిస్థితులోని. పదవి వోయిన తరువాత నేను వ్యవసాయం చేసుకుంటాను అని స్వగామం వోయినటువంటి వ్యక్తి. ఆయన దగ్గరకే పదవులు వచ్చేటట్లు, చేసుకునే మహావ్యక్తి. స్వీకరుగా ఆయన పదవే విరమణ చేసినతరువాత లోకసభలో అన్ని పార్టీలపారు కూడా ఆయనను సంప్రదించేవారు. వోలాలంకర్తలో సమానంగా వన్నె తెచ్చిన మహానీయుడు. యారకంగా న్యాయ వ్యవస్థ ఫీద కూడా బృహ్యందమైన నమ్రకం వుండే వ్యక్తి. అతి చిన్న విషయానికి రియాక్షు అయి, ఏదో ఎకడో చిన్న ప్రమాదం జరిగిందంట, చిన్నవోరపాటు జరిగింది అంట తన నెత్తి మీద వేసుకుని పదవేవిరమణ చేసినటు వంటి ఒక మహానుభావుడు. అది తన కీర్తి ప్రతిష్ఠలు తెచ్చింది. భారతదేశ పరిత్యలో తెలుగువారికి కూడా అత్యున్నతమైన కీర్తిప్రతిష్ఠలు తెచ్చినటువంటి మహావ్యక్తి. ఆయన చనిపోవడం భారతదేశానికి తేరని లోటు. అందుకు ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రపాశపెట్టిన తోర్కునాన్ని నేను లిపరుస్తూ వారి కుటుంబానికి సానుభూతిని తెలియజ్ఞస్తూ నెల్ను తేసుకుంటున్నాను.

కీ. కె. బాపేరాజు (ఆత్మియీ):— ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన సంతాప తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తున్నాను. ఆ మహానుభావుడి గురించి మాటలాడే అవకాశం ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు. ఆయనతో చాలా పరిపయం వుంది మా తండ్రి; ఆయన కుటుంబ సభ్యులు సంతోషంగా నాటగు రథాభాష్యలు కలిసి వున్నటు వంటి వ్యక్తులు. ఆ వీధంగా పరిపయం కాకుండా ఆయన కుపారునితో కలిసి చదువుకోవడం, కుటుంబసభ్యునిగా పరిపయం వున్నది. ఆ మహానీయుడి ద్వారా ఎన్నో మంచి పిషయాలు గ్రహించ గలిగాము. ఆయనచేసిన పదవుల గురించి చాలా మంది డెడలు చెప్పారు. దాన్ని ప్రయోగంగా రిపిల్చేయిదం కండి. నేడంగా అత్యున్నతమైన లక్ష్మీలు ఈనాడు రాజకీయాలోని భాతద్వంతో చూసినా దొరకవు— అటవంటి మహానుభావుడు ఆయన బహు తక్కువగా చదువుకోని ఎంతో వుండగా స్వీకరియొక్క పదవికి గారం తేసుకువచ్చిన మహానుభావుడు. పార్టీ రహితంగా పార్టీమెంటులో ఎంతో వుండగా ప్రయోగాన్ని రక్కించాడు. మంత్రిగారు ఓక రోటున సరిగా సమాధానం చెప్పక వీతే, సరిగా చెప్పేందుకు ఆయనను ఇచ్చితంగా పార్టీమెంటులో నీలదీసి పమాధానం పెప్పించారు. మాటల సందర్భంగా "How do you know that I am weak in mathematics? It is true that I am weak in Mathematics, but I know 2 + 2 is 4 with little arithmetics and commonsense. I expect the Minister to rightly answer. Don't direct the subject."

స్పుతిగా మాటల్లాడి సమాధానం చెప్పించగలిగితే తరువాత పార్లమెంటు అనంతరం అప్పుడు వున్న ప్రధానమంత్రి ఇందిరాగాంధి దృష్టికి తీసుకెళ్లిన యి స్మీకరుగారు యి కుర్చోలో కూర్చుంటి సమాధానం చెప్పడం కష్టం అని అన్నారు. నేను యిటువంటి సందర్భం వచ్చినప్పుడు రెప్పగొడతారు. మంచి మాటల్లడడం తక్కువ. ఇందిరాగాంధిగారు కోపం తెచ్చుకున్నారు. బాలా తీవ్రమైన విషయమని చెప్పి శీర్చి సంజీవరెడ్డి గారి ఇంబీకివోయి లోపలికి వెళ్లి మేరు చేసిన పని ఖాగా వుండి అని అపేఖియేట్ చేశారు. ఈ విషయం అదుగుతుంది ఏమో అంటి, దోసలు ఎవరువేశారు. అంటే, నా భార్క వేసిందని శీర్చి సంజీవరెడ్డి గారు అంటి, మళ్ళీ ఎలా వేశారని సంతిష్టంగా మాటల్లాడి అసలు సంబ్భూతుల్లా వదిలేసి ఛెండ్ భెస్ చేసుకున్నదే తప్ప తగవు పెట్టుకోలేదు. సీరియస్ విషయం అయినాకూడా అయిన పర్సునాలిచికి కాంపౌండ్ మైక్ కావడంతప్ప, డిక్ష్ట్ వేసే స్థితి వుండేది కాదు. ఇది ఒక నిదర్శనం, ఇంతేకాకుండా అసలు అయిన అనేక పరపులను చేశారు. అయిన స్మీకరు పదవే అయిన తరువాత పెప్పు గొదావరి, గుంటూరు నుంచి అనంతఘార్కు వెళ్లాడనికి అవకాశం వచ్చినప్పుడు నేను స్వయంగా అయినను కారు ఎక్కించుకునే అవకాశం వచ్చింది. నేను ఇంతోవీ చేయడం జరిగింది. ఇటువంటి మాసీలు, మంచులు ఎక్కువగా నా కారుతో కూర్చునేవారు. ఎందుకంటి, పవర్ వున్నప్పుడు అవకాశం దొరకు. వారికి శాశ్వత వుండదు మను. అవకాశం వుండదు. శాశ్వతగావున్నప్పుడు శీర్చి సంజీవరెడ్డి గారిని కారుతో తీసుకుని నూరు కిలోమీటర్లు తేసుకెళ్లాను. స్వయంగా విజయవాడలో, మా ఇంటో భోంచేసి వెళ్లానప్పుడు ఆశ్చర్యం ఏమిటంతి. ఆయనకు గిస్టుపూసు రెక్సోఫ్స్ గుంటూరులో కావాలి; గిస్టు పూసు లేదు; అప్పుడు సంజయ్ గాంధి వస్తున్నాడని నాలుగురోటు ముందే అక్కడ మంతులు, అందరూ రిషిర్యు చేసుకున్నారు. గిస్టు పూసు లేదని వేయిచేసి రూపు ఇచ్చారు. అందువల్ల వెయిచేంగి రూపులో ఎందుకులే తీసి మా ఇంబీకి వస్తే భోంచనం 11.00 | పెత్తాము. ఆ తరువాత రెల్వే స్టేషనుకు వెళ్లాము. దేఱు వెరిఫ్యూ చేసే ఉత్తమి | విషయం తెలుస్తుంది. సంజయ్ గాంధి నాలుగు రోబులో పర్యాటనకు పస్తారని తెలిసి సెఫ్ట్ సెంక్రీ మినిష్ట్రీ బిటీగా వున్నారు. ఈయన నోప్రీర్లోవ్గా తీసుకొని సెట్టియిట్గా స్టేషన్కు వెళ్లగా నేను స్వయంగా ఇంతింగ్ చేసుకొని వారిని మా ఇంబీకి తీసుకుని వెళ్లాను. సంజీవరెడ్డిగారిని చూడడానికి కొందరు రాగా "నా దగ్గర ఏముంది? ఈరు వోముకోంది; కాదు రమ్మకోంది అనే వయసు నాది. నాది అంతా అయివోయింది. మముకులను ఏమి మాస్తారు? యువాయుకులను చూడంచూ?" అని ఎంతో నోప్రీర్లోవ్గా అన్నారు. ఆవేశంగా ఆనిదు. దీన్నిబట్టి ఆయన నోప్రీర్లోనేన్. నోప్రీలమ్మాయ్యిన్చివ్వ తెలున్నోంది. ఒక యం.పి. వచ్చి నమస్కారం పెడిచే వోయిరా అప్పా, నేకు టాగ్స్ నేపర్ అవతుంది. అని అన్నారు. కిల్మ్ కలిక్కర్ భోన్ వేసి ఆయన్ను కలవడానికి వస్తునంతే "సుమ్మ కలవడానికి వోయిల్లం కాపమ్మ. నా దారిన నేను వోతాను" అని అన్నారు. ఇప్పుడైతే కలవకపోతే బాలా బాధపడిపోతారు. ఎదులీవారు సుఖంగా వుంటే బాలనే మనస్తవ్యంతి* వారు వుండేవారు. ఒకసారి శీమతి ఇందిరాగాంధి విజయవాడ థర్కుల స్టేషన్ షిపెనింగీకు రాపలని వుంది. పే మే హ్యాప్ హ్యాప్ మినిట్స్ ప్ర్లీ యిట్స్ విజయవాడ అని

సంతాప ప్రయోగించాడనటు: (1) మాసీ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ నేలం సంబోధించారి మృతిపటి సంతాపం

గెస్ట్ హాస్టలు బాగు చేశారు. ఆ తరువాత ఆమె రాలేదు. మరొకరు ఎవరో యినాగలేద్ద చేశారు. ఆమె పదవి లేనప్పుడు ఆ గెస్ట్ హాస్ట యివ్వలేదు. ప్రక్కనున్న మరొక గెస్ట్ హాస్ట యిచ్చారు. వంద్రుబాబు నాయుదుగారు నవ్వుతున్నారు. రాఘురావుగారి వీషయం కీసుకుండాం పెద్ద పెద్ద. నాయకుల వీషయంలో నేను చెప్పేది ఏమంటే వారి తదనంతరం వారి అస్తికలకు యిచ్చే ప్రాంగణం వారు బుత్తికి వుండగా యివ్వడం లేదనేది నా బాధ. ఈ లోకంలో యులా జరుగుతోంది. మన ఆరోగ్యం బాగా మనుషులు జ్యారం కూడా మనలను విమ్మ చేయలేదు. బాక్ట్రోయిడ్ ఫైట్ చేస్తుంది. పట్టర్లో వున్న వారి లోపాలను ఎవరూ చెప్పరు. సంబోధించి వంటి మంచి వ్యక్తిని గురించి పట్టర్లో లేకపోయినా మనం చెప్పుకోవాలి. లోపాలు ఎవరిలో వున్న ప్రాజలు గమనిస్తాం వుంటారు. ఇటువంటి మహానుభావులను గురించి చెప్పుకోని, వారు సెలకోల్చిన సాంప్రదాయాలను కూడా మనం చెప్పుకోవాలి. నేను ఎక్కువ సమయం కీసుకోను.

నేలం సంబోధించారు. రాష్ట్రపతిగా వున్నప్పుడు నేను వారిని కలుసుకోవడానికి వెళ్లాను. ఆప్పుడు వారు అశోక గారెస్పేలో వుండే వారు. నేనప్పుడు ఎంపికి కూడా కాదు. నేను పెడితే ఆయన లేచి సిలింబ్రారు. ఇదంతా ఏమిటి అని నేను అడిగితే "నువ్వు నన్ను కలుసుకోవడానికి వెయిగ్" కిలోమేటర్లు, దూరం నుండి వున్న లేచి రేసేవ చేసుకోవడం నా ప్రాథమ కర్మప్రయం "అనే ఆయన అన్నారు." నా దగ్గరకు కేవలం గౌరవార్ధం కలవడానికి వచ్చినప్పుడు, యులా రేసేవ చేసుకోవడం నా బొధ్వతత." అని అనడం ఉరిగింది. ఇక పొరునికి యివ్వవలసిన గౌరవం, మినిమం కరెన్సే ఇది అని వారు అన్నారు. అంతటి ఉన్నత సాఫ్ట్ యికి ఎదిగినా సామానుగాని గౌరవించే మనసభ్యం ఆయనది. అటువంటి బొధ్వకాలు నెమరు వేసుకొని మనం మన ప్రవర్తనకు మెరుగులు దీర్ఘకోవాలి. ఈ కాలంలో ఏలా వున్నారంటే, వంద్రుబాబు నాయుడు కాణిసెట్లోకి కీసుకుంటాడు అనుకుంటేనే, ఈ రోషు నుంచే మనిషి వేప మారుతుంది. ఆయన ఉన్నత సాఫ్ట్ నంబర్లో వుండి కూడా ఏ రోషూ లక్ష్మణ రేఖ దూటలేదు. ఆ మాహోనుభావుని యొక్క స్పృహితి, ఉడతా భక్తిగా, చెంగు పట్టకుంటి దారి దౌరుకుతుంది అని చెబుతున్నాను.

ఆధ్యక్ష, ఈ అవకాశం యిచ్చిన తమకు దన్ధవాదాలు తెలుపుకుంటున్నాను. ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రాప్త పెట్టిన సంతాప శేర్కూనాన్ని బిలపరుస్తున్నాను. డాక్టర్ నేలం సంబోధించారిని గురించి చాలామంది చెప్పడం ఉరిగింది. వారు నా నియోజకవర్గమైన శేర్కాశప్రసిద్ధి నుండి శాసనసభ్యులుగా ఎన్నిక అయినారు. ఆయన ఎంతో గొప్పప్రక్కి అయినప్పటికే తన స్వంత నియోజకవర్గం నుండి ఎన్నిక కాలేదు. కాశహస్తి నుండి మంచి మెజారీలో గెలువొంది, వారు రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగా వుండడం ఉరిగింది. ఆయనకు ఆయన నియోజకవర్గం అంతే

శ్రీ చీ. గోపాలకుప్పారెడ్డి (శేర్కాశప్రసిద్ధి):— ఆధ్యక్ష, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రాప్త పెట్టిన సంతాప శేర్కూనాన్ని బిలపరుస్తున్నాను. డాక్టర్ నేలం సంబోధించారిని గురించి చాలామంది చెప్పడం ఉరిగింది. వారు నా నియోజకవర్గమైన శేర్కాశప్రసిద్ధి నుండి శాసనసభ్యులుగా ఎన్నిక అయినారు. ఆయన ఎంతో గొప్పప్రక్కి అయినప్పటికే తన స్వంత నియోజకవర్గం నుండి ఎన్నిక కాలేదు. కాశహస్తి నుండి మంచి మెజారీలో గెలువొంది, వారు రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగా వుండడం ఉరిగింది. ఆయనకు ఆయన నియోజకవర్గం అంతే

ఎంతో ప్రేమ ఆయన తన నియోజకవర్గానికి, రాష్ట్రపతి, దేశానికి కూడా ఎన లేవి నేను చేశారు. తన నియోజకవర్గంలోనే ప్రభుత్వాదిని పేరు పేరున పిలిచి, అదరించే వారు. ఆయన ఎంత పెద్ద పదవిలో వున్నా అందరినే అదరంగా పిలిచి ఎమహ్య, ఎలా వున్నారు అంటా మంచి చెడ్డలు మాటలాడేవారు. ఎంతో అభిమానంతో మాటలాడేవారు. ఆయన రాష్ట్రముటి ముఖ్యమంత్రిగా శ్రీకాళహస్తి నియోజకవర్గంలో కార్డింగి, స్వర్ణముటి ప్రాక్రిక్యులను తీసుకురావడమే కాకుండా 1956లో కాళహస్తి పట్టణానికి ఏద్దుత్తును యివ్వడం జరిగింది. వారు శాసనసభ్యులుగా కూడా కాళహస్తి పట్టణాభిపుద్దికి కృష్ణ చేశారు. ఆనాడు కాంగొర్స్ పార్టీవారు ఆయన రాష్ట్రపతి కాకుండా అడ్డుకున్నపుడు, ఆయన అతి కౌరిం తేడాతో ఓడిపోయి, స్వాంత ఉరికి రావడం జరిగింది. ఆయన జము తోటలో కాలం గడిసేవారు. మనిషి చూడానికి కోపిషిగా, ఆర్థాంగా కనబడినా, అందరినే దగ్గరకు వెర్పుకొని ఎంతో అభిమానంతో మాటలాడే వారు నేను అనేక పర్యాయాలు వారిని కలవడం జరిగింది. అదే వా అదృష్టంగా భావిస్తాను.

సంకీర్ణించారు తిరిగి, జయప్రకాశ్ సారాయబ్ గారు ఎమర్కిన్నే కాలీ యిచ్చినప్పుడు, ఆయన అల్పమాన్స్ ప్రేపింట్ పోలిటిక్స్ నుండి రిటైర్ అయినప్పులీకి దేశానికి తన లఘురం పుండని భావించి బయటకు రావడం, కాంగొర్స్ పార్టీ పైన ఒంటీ కాలీతో ధ్వజమెత్తుడం జరిగింది. లోక్సభ సభ్యునిగా ఎన్నిక కావడమే కాకుండా లోక్సభ మైకర్ గా ఎన్నిక కావడం, రాష్ట్రపతిగా ఎన్నిక కావడం జరిగింది. అన్ని పార్టీల వారు కావాలనుకుంటే రాష్ట్రపతిగా పుండడం జరుగుతుందని, లేనటయితే తనకా పదవి అవసరం లేదని వారు చెప్పడం జరిగింది. అన్ని పార్టీల వారి సమక్షితో రాష్ట్రపతిగా ఎన్నికయు. ఎత్తుడూ ఎటువంటి పిపాదం లేకుండా దేశం కోసం అనేక శ్యాగాలు చేసిన వ్యక్తి. ఆయన ఇచ్చి మనమందరం గర్వించవలనిన విషయం. చాలా కాలం క్యిందబి నుండి ఆయన క్యాన్సర్కో భాద్యపుతున్నారు. ఆయన ఎక్కువ కాలం బ్యాంకరనే కూడా డాక్టర్ చెప్పారు. వారు అనుకొన్న జాని కంటి ఎక్కువ కాలం బ్యాంకలేకపోవడం బాధాకరం. ఆయన అన్ని విధాల సంతుష్టికర కీపిచామ్మి గడిపారు. రాయలనేమ నుండి రైతు బీడుగా, రైతులందరూ గర్వించడగ్గ వ్యక్తిగా వారు రాష్ట్రపతి, దేశానికి ఎన్నో అభిపుద్ది కార్యక్రమాలు చెప్పి. పేరు తెచ్చిన వ్యక్తి. ఆయన వారి నేనులు మరువరాసిపి.

ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రపాఠపెట్టిన తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తూ, వారి తత్కుతు కాంటి చేకూరాలని భగవంతుని ప్రార్థిస్తూ. వారి కుటుంబానికి నా ప్రగాఢ పాపుభూతి తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ పి. రామయ్య (నెడుమోలు):— అధ్యక్ష, వీచిపుమ్మెన మనస్తవం గం వారు మనకు లభ్యం కావడం చాలా అరుదు. అటువంటి వారిలో శ్రీ నేలంసంకీర్ణించారు ఒకరు వారు నీర్వహించిన అన్ని పదవులకు వస్తు తెచ్చినటువంటి సచ్చేలుడు. ఆయన వ్యవేశకు పురోందారు. అటువంటి పద్ధతులకు ఆయన కట్టుబడి ఉన్నారు. ఆయన అనేక పదవులో నీర్వహించిన పాత్య మనకు, మన ముందు తరువారికి అర్థర్కప్రాయింగా ఉండుంది.

సంతాప ప్రజిషోదనలు: (1) మాజీ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ నేలం సంకీర్ణార్గారి ముత్తిపట్ల సంతాపం

నేను ఇక్కడ ఒక చిన్న ఉదాంతం చెపుతాను. నాకు ఇప్పుడు అది జూపకం వస్తున్నది. ఒకసారి నేను విద్యార్థిగా ఉన్నప్పుడు అసింహీకి వచ్చి, గాయలీ నుండి చూశాను. వారు అప్పుడు ముఖ్యమంతీగా, సుందరయుగారు ప్రజితప్పనాయకుడుగా, నాగిరెడ్డిగారు ఉపనాయకుడిగా ఉన్నారు. అప్పుడు అలపాటి వెంకటరామయ్యగారు మునీసివరీ కాళా మాశ్వయలుగా ఉన్నారు. నాగిరెడ్డిగారు వెంకటామయ్యగారి మేద సభా వాక్కుల తీర్మానిన్న ప్రవేశపెట్టారు. తర్వాత ఇరుగుతూ ఉంది. సంకీర్ణార్గారు లేచి, కోపంతో ఏదో అనేసరికి సభలో అలఱడి వచ్చింది. ఆ తరువాత కొద్దిసేపబికి, సంకీర్ణార్గారు లేచి, సుందరయుగారు నేను కూడా మానవమాతృజీ ముఖ్యమంతీ అయినంత మాత్రాన కోపం రాకుండా ఎట్టా ఉంటుంది అని సారీ చెప్పి కూర్చున్నారు. అప్పుడు మొత్తం సభ సద్గుమిభిగింది. కోపంతో ఇతరులను నొప్పించినపుబికి, వెంటనే సర్పిలాటు చేసుకొని సారీ చెప్పడం అందరికి సాధ్యపుయ్యది కాదు. దానికి కూడ శక్తి కావాలి. అటువంటి శక్తివంతుడు సంకీర్ణార్గారు. మన రాష్ట్రపతికి, దేశానికి ఆయన చేసిన సేవలు వీకిషిష్టమైనవి. వారు అవలంభించిన పద్ధతులు, లక్ష్మారోచ సూరప వంతు అయినా మనం గాని, మన ముందు తరాల వారు గాని పాలించగలిగే ఆయనకు సరైన నిపాకి సమర్పించిన వారమవుతామని నేను భావిస్తున్నాను.

ముఖ్యమంతీగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానిన్న బిలపరుస్తూ వారి తత్కాకు శాంతి చేకొరాలని ప్రార్థిస్తున్నాను.

శ్రీ. కె.సి.దిహాకర్ రిడ్డి:- అధ్యక్ష, ఈరోపు ముఖ్యమంతీగారు ప్రవేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానిన్న బిలపరుస్తున్నాను.

శ్రీ సంకీర్ణార్గారితో మాకున్న సంబంధం అవేసాభావ సంబంధం. నా చిన్నప్పటి మండి మొన్న వారు స్వరగస్తులయ్యదాకా వారితో నాకు సంబంధాలున్నాయి. వారి యొక్క వ్యక్తిత్వం గురించి చెప్పాలంటే, సమయంఛాలు. వారి గురించి ఒక్క మాట మాత్రం చెప్పుకోవాలి. ఆస్తే, ఇంతిగ్గించ్చు, అడ్డినేష్ట్రిషన్-కు మూడు కలీపితే సంకీర్ణార్గారు. ఎందుకు ఆ మాట చెపుతున్నాను అంటే, ఆయన విద్యార్థి దశ నుండి అంటే ఇంటర్వెడియెంట్ మధువతున్న రోషుల్లోనే, మహాత్మగాంధీ యొక్క వ్యభావానికి ఆకర్షితులయి, స్వాతంత్ర్య ఉద్యమ వోరాటంలో పోల్చున్నారు. వారు అయిదున్నర సంవత్సరాలపాటు, మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక, తమిళనాడు, మన రాష్ట్రంలోనూ కారాగారపాసం గడిపారు. ఆయన ఈ రాష్ట్రానికి చేసిన సేవలు మరువర్షినట్లవంటివి. ఆయన యొక్క కృషి ఘరీతంగానే ఈ రోపు అంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం విర్పుడినద్దు మాట ప్రత్యేకంగా చెప్పవలసిన అవసరం ఉంది. ఆయన చాం నిగర్ివ్. ఆయన ఎంత నిగర్ివ్ అంటే, ఎంత సిరాదంబిరుడు అంటే, ఆయన ఆధ్యక్ష పంచికి వోట్ చేసిన తరువాత, తన స్వగామం వచ్చి, తనకు ఉన్న హొలాన్ని ఇంకా

అభివృద్ధి చేయాలని అనుకోని, ఆర్డిక్ పరిసిథి బాగోక, ఆయనే స్వయంగా ప్రాదుర్బాదీకు వచ్చి ఆంధ్రాఖ్యాంక్ లో అపిత్తకెప్పన్ ఇప్పి, దబ్బ శీసుకొని వఫవసాయం చేశారు. ఆ సందర్భంగా నేను ఆయన వెంట ఉన్నాను. నేను వారితో ఉన్నాను మేరు ఎన్నో ఉన్నతమైన పదవలు నిర్వహించినవారు, మీ దగ్గర ఉఱ్చు లేకవోతే, ఎవరికి ఫోన్ చేసిన ఒక లక్ష రూపాయలు పంపించే వారు కదా, మీరు ఎందుకు ఈ పని చేసున్నారు అని అడిగాను. వారు ఏమీ చెప్పారంటే-మనం ఎవరిని కూడా యాచించరాదు, లిఫ్టికారం ఉంది కదా అనే ఎవరినైనా ఉఱ్చు అడిగితే, ఒకరికి అముడు బోవలని వస్తుంది అని. ఇయన ఇంకోక మాట కూడా ఉన్నారు-నేను సంపోదించుకున్న ఇనీకమీతో కేవల్ఱ ఒక రూపాయి అయినా బోదుపు చేసుకోలేకవోతే నేను రాజికయ్యారోస్సునూ, నీజ కీఫితంలోనూ స్వయమైన కీఫితాస్సిగడపలేవు, ఎక్కెన్ ఖర్ప పెడితే అప్పుల బాధలు పడవలని వస్తుంది. దానితో ఆడ్డుదారులు తొక్కడవలని వస్తుంది అని ఉన్నారు. ఆ మాటలు నాకు ఇప్పటికి గుర్తుకు వహు, ఉంపాయి.

ఆట్లాగే సంజీవరెడ్డిగారు. వెంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయాన్ని సాఫింబారు. ఇంద్రాకి ముఖ్యమంత్రిగారు కూడా చెప్పారు— శ్రీశైలం ప్రాజెక్చర్కు ఆయన పేరు పెడతామని. దానికి ప్రాత్యేకంగా నా కృతసిజ్ఞతలు తెలియజేసుకుంటున్నాను. శ్రీశైలం ప్రాజెక్చర్కు శంఖుస్థాపన చేసేదానికి ఆనాడు ప్రభుత్వంలో ఉన్న వారు ఎవరూ సహకరింపవలోయినా. సంజీవరెడ్డిగారే ఒక అలోచన చేసి. ప్రధానమంత్రి శ్రీ జపవర్లార్ నెహర్సుగారీని ఆయన ఆరోగ్యం బాగా లేకవోయినా. సంజీవరెడ్డిగారే స్వయంగా ట్రైపింగ్ చేస్తాడని కారుల్ వారిని తీసుకొని వచ్చి శంఖుస్థాపన చేయించారు. దాని ఘరీంగానే ఈ రోజు ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని వెనుకబడిన ప్రాంతాలైన రాయల్సేసు, తెలంగాణ జిల్లాలు నుశీక్కంగా ఉండటానికి ఆయన కారణభూతులయ్యారు.

ಅಹ್ನಗೆ, ಒಕಸಾರಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಯಂದ ದಗ್ಗರ, ಕಿವರಾತ್ಮಿ ಸಂದರ್ಭವಿಗಾ, ಸರ್ವೇ ರೋಡು ಲೇಕವೊವಡಂ ವಲ್ಲ ವಂದರ್ಹಾದಿ ಮಂದಿ ತನಿಖೋಯಾರು. ಅಪ್ಪುದು ದಬ್ಬಿ ಲೇಕವೊಯಿನಾ, ಕವುತ್ತಬೇಕೆ ಹಾರೆ ಅಕ್ಷಯ ರೋಡು ಪೆಯಿಂಬಾರು. ಕೃಷ್ಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಗ್ಗರ ಉನ್ನ ಒಕ ಪಾತ ಪಂಜೆನು ತನಿಖೀ ಪೆಯುದಾನಿಕಿ ಗಾನು ಕೊಂತ ಮಂದಿ ಇಂಜನೀಯರು ವೆಕ್ಕಿತ್ತೆ. ಆ ವಂಡನೆ ಕೂರಿಪೋಯಿ, ವಾರಂಜ ತನಿಖೋವಡಂ ಜಿರಿಗಿಂದಿ. ಆ ಸಂದರ್ಭಾಲ್ಕೆ ಕೂಡ ದಬ್ಬಿ ಲೇಕವೊಯಿನಾ ಕಾಶ್ಚ ಶ್ರೀದೇವಿ ಶಂಖಸ್ಥಾಪನ ಚೆಸಿ, ದಾಸಿಕಿ ಪ್ರಕಾಶಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅನಿ ಪೆರು ಪೆಟ್ಟದಂ ಜಿರಿಗಿಂದಿ.

సంకీర్ణద్వాగారు రాజకీయాల్ని అనేక ఆటుపోటులకు గుర్తుచూయారు. వారు ఎం.పి.గా ఎలక్ష్మి అయిన తరువాత వెంటనే ఇంధిరాగాంధీ క్యాబినెట్‌లో స్థానం లభించశేయు. కానీ వి కార్బాల వల్లనో, వారిని స్వీకర్ణగా నీయమింపారు. నీటానీకి వారు తరివీంది ఇంటర్వ్యూడిటుల్లో న్యాయశాస్త్రం పదువులేదు. స్వీకర్ణగా ఆయన అవమానపోలపుఱారని అందరూ అనుకొన్నారు. కానీ ఆయనకు ఉన్న కామనెసెన్స్ వల్లా స్వీకర్ పదమిని సమర్పించండిగా నీర్వహించారు.

సంతాప ప్రశ్నిపాదనలు: (1) మాటే రాష్ట్రపతి డాక్టర్ నీలం సంకీర్ణపరిచింగారి మృతిపట్ల సంతాపం

వారు కెవం ఒక పెన్సీన్ చేత పట్టుకొని సభను కంటోగ్రెం చేశారే తప్ప. సభలో అలజడులను గానీ, వాకోలీలు గానీ చేయించలేదు. లోక్ సభ స్వీకర్గా క్రి.పి.మోలంకార్ తరువాత అంతలీ ప్రశ్నాపాత్రాల్ని చూపిన వ్యక్తి, సంకీర్ణపరిచింగారే. ఇవన్నీ మీకు తెలియినిచి కావు. ఆయన రాష్ట్ర ముఖ్యమంతీగా ఉన్నపుడు చాల నిర్మిహమాటంగా తన అభిపూయాన్ని అనేక సందర్భాల్లో తెలియవేయడం జరిగింది. అందరికే 'సన్ సోక్కుని' సన్ఖినాన్ సోపోక్కుని'

11-20 | పున్నాయి - కానీ సంకీర్ణపరిచింగారికి మాత్రం అవేం లేవు. ఆయన ఉ - ముఖ్యమంతీగా ఉన్నపుడు కూడా తన కుమారుడిని హస్తలో చదివిస్తూ, రాజకీయాలకు దూరంగా ప్రశ్నలకుంగా ఉంచారు. వారు అపారమైన లోకికణాధం కలిగిపోయారు. రాష్ట్రం అంతే అపారమైన మక్కల, మమకారం కలిగిపోయారు. రాష్ట్రపతిన్ని అన్నపూర్వకగా తేర్చిరించిన సంకీర్ణపరిచింగారి కిలాపిగ్గాన్ని సాఫించాలి. అది ఎక్కడో కాకుండా పెక్కబేరియీ ఎదురుగా రోడు మధ్యలో ఏలాండులగా నిర్మించి, గిగిహ్వన్ని నెలకొర్చి పరిత్యాగించి చిరస్తాయాగా ఉండేలా నిర్మించడం సుమచితంగా ఉంటుందని భావిస్తూ, ముఖ్యమంతీగారిని కోరుకుంటూ సెలవు తేసుకుంటున్నాను.

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు (సిరిసిల్లా): - అధ్యక్షుడు సంకీర్ణపరిచింగారి మరణం పట్టు గౌరవ ముఖ్యమంతీగారు ప్రశ్నవేపచేటిన తీర్మానము, వారి సంస్కరణాధం వారు ప్రకటించిన నీర్మాయాలు చాలా సముచితంగా ఉన్నాయని నేను మనసారా అభిపూయుచుపున్నాను. అన్ని పక్కలూ ఏకస్కుంఘాలంగా అమరజీవికి సంతాపం తెలుపుతున్న పందర్ఘంలో నేను కూడా ఒకటి రెండు మాటలు మాటలడదలమకున్నాను. ఆయన ఉన్నత వీద్యను అభ్యసించకుండానే స్వాతంత్య వోరాటరంగంలోకి దిగువలనివచ్చింది. జైలుకు వెళ్లపణివచ్చింది. ఆ నీర్మాయం తేసుకున్నాక. జీవితాంతం వరకూ ఆయన దేశ ప్రాతంకోర్కెద్దమంలో నిర్మించుకున్న వీలువలను కాపాడుకుండామని, పరీరక్కింపుకుండామని తపన చెందిన మనవ్యక్తి. ఆయన చూడటానికి కోపం ఉన్న వ్యక్తిలగా కనబడేవారు. 1957లో వారు ముఖ్యమంతీగా ఉన్నపుడు మేము మొత్తమొదటి పారిగా ఎం-ఎల్-ఎ-లయ్యాము. శాసనసభలో ప్రశ్నిపక్కల వారు ఎడమష్టేపన కూర్చునేవారు. అప్పుడు 43 లేక 44 మంది కమ్యూనిస్టులుండేవారు. అప్పుటికి ప్రకాశం పంతులు గారు బ్యక్తికున్నారు. శాసనసభకు ఎన్నిక ఆయ్యారు. ప్రకాశంపంతులు గారిని కారులో తేసుకువచ్చి, శాసనసభలోకి తేసుకువస్తూ, నడవలేకపోతున్న ఆయనను పి.వి. సరసింహరావు గారు, నేను చెరోప్రక్కన పట్టుకునే నా నీటు ప్రక్కన వీలుగా పంటుందని కూర్చుపోత్తాం. అయిదు నిమిషాలు కూర్చున్నాక పంతులు గారు అన్నారు "ఎప్పుడు మాటల్లడతున్నది" అని. నాకాశ్చర్యం వేసింది. "ముఖ్యమంతీగా సంకీర్ణపరిచింగారండి" అన్నాను. "ఆహా! వాడు మాటలో కోపం ఉన్నవాడుగా కనబడతాడు గానీ, మనమ మంచిదీరా!" అన్నారు. పంతులు గారు అట్లాగే మాటల్లడతారని అందరూ అన్నారు. పి.వి.గారికి, మీటింగులందరికే చెప్పేను. అందరూ నవ్వుకున్నారు. సంకీర్ణపరిచింగారి పంతులు గారి సంబంధభాంధవ్యాల వల్ల ఆ వీధంగా మాటలడేరు. వారి మనసు

మంచిదన్నారు. సంజీవరెడ్డి గారితో మాటల్లాడి, చర్చించే అవకాశం వచ్చినపుడు ఆయన త్యరగా నీర్మయాలు తీసుకోవడం, కోపంగా మాటల్లాడటం చూస్తే వారి సహానం కనిపించింది నాకు. మనసు మంచిదనడానికి అనేక సందర్భాలలో సాక్ష్యం కనిపించిది. పార్లమెంటులో స్థిరుగా వుంటుండగా సంజీవరెడ్డి గారు స్థిరుగా ఏమితనుకున్నారు. వారికి పుస్తకాలు, కార్టీ అండ్ ఘగ్గర్ వంటి అక్కర లేదు. ఆయన చేసిన నీర్మయాలు సక్కమంగా, సరైనవిగా ఉండేవి. ఎంతో అనుభవంతో, మంచిమనసుతో, ఎలాంటి సైర్కుల్యం లేకుండా వీలువలను కాపాడే మనిషిగా యావజ్ఞావితం. రాజకీయాల్లో వుండేవారాయస. కాంగ్రెసుపార్టీలో అనేక అంతర్గత విభేదాల వల్ల, పదవుల కోసం కుమ్ములాటల వల్ల, ఆయన యించుండి పడ్డాడు, భాధపడ్డాడు. నోరుమూసుకుని కూర్చుని, అవకాశం వచ్చినపుడు దీగేదు. పరిశుభ్రమైన గాంధీయవాడిగా, కాంగ్రెసు నాయకుడిగా, జాతీయ వీలువలను కాపాడుకునే ప్రతిసందర్భంతో వోరాడే వ్యక్తిగా పరిత్యతో సాఫ్టనం హాంచుపరుచుకున్నారు. చాలా సామాన్య మైన వ్యక్తిగా, విద్యగంధం అంతగా లేని వ్యక్తిగా ఉన్నపరుచుకున్నారు. చాలా సామాన్య గారవమన్నానలు హాందిన వ్యక్తి సంజీవరెడ్డి గారు. వారి మరణానికి వారి కుటుంబ సభ్యులకు నా సంతాపాన్ని తెలియజేస్తూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ పి. రాములు:- అధ్యక్ష, గారవ ముఖ్యమంత్రిగా గారు ప్రపాఠపెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తూ, రైతు కుటుంబం నుంచి వచ్చి, భారతదేశంలోని అత్యవస్తుత పదవీ అయిన రాష్ట్రపతి పదవికి ఎన్నికైన సంజీవరెడ్డి గారు. అటువంటి ఉన్నత పదవికి ఉన్నత విద్యలు అవసరం లేదని, ప్రజలు యించున డిగ్గీయే గొప్పదని నీరూపించారు. భావి తరాల వారు అదర్శంగా భావించే విధంగా ఆయన మంత్రిగా, ముఖ్యమంత్రిగా, లోకసభ స్పీకరుగా, కాంగ్రెసుపార్టీ అధ్యక్షుడిగా, దేశాధ్యక్షుడుగా వారు చేసిన సేవలు మరువలేసిపి. వారి జాతిపకార్పం శీశెలం ప్రాజెక్చుకు సంజీవరెడ్డి గారి వేరును ముఖ్యమంత్రిగా గారు ప్రకటించినందుకు వారిని అభింబిస్తూ, సంజీవరెడ్డి గారు చేసిన సేవలను అందరూ అదర్శంగా పెట్టుకుని రాజకీయాలలో మంచి వీలువలను పాటించాలని కోరుతూ నాకే అవకాశం యించునందుకు ధన్యవాదాలు తెలుపుకుంటున్నాను.

శ్రీ కె. రామకృష్ణ (అనంతపూర్):- అధ్యక్ష, గారవ ముఖ్యమంత్రిగా గారు సంజీవరెడ్డి గారి మరణానికి సంతాపసూచకంగా ప్రపాఠపెట్టిన తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తూ రెండు విషయాలు చెప్పుదలచుకున్నాను. ఈ మధ్యలో పార్లమెంటు ఎన్నికలు అయినాక సంజీవరెడ్డి గారి ఆరోగ్యం భాగా లేదని తెలిసి బెంగుళూరు వెళ్లి వారిని పరామర్శించి రావడం జరిగింది. అక్కడ వారితో గడిపిన 20 సిముఫాలలో ఈ దేశంలో సమాకింక రంగంలో, రాజకీయ నాయకుల కుంభకోణాల పట్ల, ఈ పరిణామాల పట్ల వారెంతో ఆవేదన చెందడం జరిగింది. 11.30 | అవేదనించా ఈ దేశంలో ఈ రుగుతున్న రాజకీయ పరిణామాల గురించి వివరించు ఉన్నామని కొని తోచిన సలవులు ఇప్పువారు. స్వాతంత్య వోరాటకాలంలో దాదాపు 4 సంవత్సరాల ప్రార్థనలు జైలు జీవితం

సంతాప ప్యాతిపాదనలు: (1) మాక్షీ రాప్టీపశి డాక్టర్ నేలం సంజీవరెడ్డిగారి మృతిపట్ల సంతాపం

గడిపి, తమపరి కాలంలో ముఖ్యమంతీగా, స్పీకర్గా, కెంద్రమంతీగా, చివరికి అత్యంతమైన స్థానం అయిన రాప్టీపశి స్థానానికి ఎదిగినా. ఈనాటి రాజకీయ నాయకుల మాదిరి ఏనాడు కుంభకోణాలు చేయకుండా, ఆమీనీతి పట్ల, విమూత్యము రాజీ పడకుండా ఉండడమే కాకుండా నీరాదంబరంగా ఉండేవారు. మనలాంచీ రాజకీయ నాయకులు కొందరు ఆయన గురించి తెలుసుకోవలని ఉండి.

ముఖ్యంగా రాజకీయాలలో చిన్న పదవి వన్నే చాలు, కుటుంబ సభ్యులు, ఇతర బంధువులు పతీకలలో అనేక పార్టీలలో కనిపిస్తుంటారు. నేను అనంతపూర్ కీలా ఎం.ఎల్.పిగా చెబుతున్నాను. అనంతపూర్లో నేలం సంజీవరెడ్డిగారి కౌడుకు గానే, తముడు గానే, వీలలుగానే, ఏరోస్యు కూడా ఘలానావాటిలో ఇంటర్స్ తేసుకున్నారనే మాట ఎక్కడా రాలేదు. ఆయన కోడుకు డా. సుథేర్ రెడ్డి ఒక సిస్టిముర్ డాక్టర్. డాక్టరుగా తన పుత్రిధర్మం నెరవేర్పడం తప్ప మిగతా పిష్యాలలో ఇంటర్ఫియర్ అయినట్లు ఏపార్ట్మెంట్ విమర్శలు చేయశేదు. ఈ రోబులలో కొన్సిలర్ అయితే చాలు బావురదులో, కోడుకులో వీధి వీధి మొత్తం పెత్తనం చేస్తుంటారు. కానే సంజీవరెడ్డిగారు ఎన్ని పదవులు అఱంకరించినా వారి కుటుంబ సభ్యులు ఎంటులోనూ ఇన్వాల్వ్ కాలేదు. పదవి లేనపుడు సంజీవరెడ్డిగారు సామాన్య రైతుగా సేద్యం చేసేవారని మా కీలా శౌరులను ఎవరిని అడిగినా చెబుతారు. ఉన్నత పదవులు సీర్వ్యూపించిన తరువాత పదవి వోయినా కూడా హైదరాబాదు, టిల్స్లలలో మకాం పెడతారు తప్ప స్వగాంమం పెళ్ళారు. దీనినిబట్టి వారు ఎంత గొప్పమనసున్న వ్యక్తి, తెలుసుకోవచ్చు, ఇంతకు ముందు దీవాకర రెడ్డిగారు చెప్పినట్లు సెక్యూరిటీ వర్డు ఆయన కీలాపిగ్గప్పన్ని పీర్పాటు చేయడమే కాకుండా, ఇప్పుడు ముఖ్యమంతీగారు ప్రకటించినవి కూడా పిర్పాటు వేస్తే వారికి సరైన శ్యామంజలి ఆపుతుందని కోరుతూ, ముఖ్యమంతీగారి తీర్కూనాన్ని బిలపరుస్తూ ముగిస్తున్నాను.

డా. డి.ఎల్.రహేంద్రాం రెడ్డి (మైదుకూరు): - అధ్యక్ష, ముఖ్యమంతీగారు ప్రపాఠ చెప్పిన ఈ సంతాప తీర్కూనాన్ని హృదయహర్యకంగా బిలపరుస్తూ, నాకు తెలిసిన సంజీవరెడ్డి గారి గురించి కుట్టంగా నాలుగు మాటలు చెబుతాను. ఒక ముఖ్యమంతీగా మాగాంమాన్ని సందర్శించిన వ్యక్తి, ఆయన తరువాత నేను రాజకీయాలలోకి వచ్చి 1978లో ఇండిపెంటంతో శాసనసభ్యునిగా ఎన్నిక అయినపుడు వారు రాప్టీపశిగా వున్నారు. అప్పుడు టిల్స్ల మాద్రామని వెళ్లాను. అప్పుడు వారు రాప్టీపశి భవనలో పెట్టుకొని ఆయన సెక్యూరిటి చెప్పి టిల్స్లలో చూడవలిన ప్యాంతాలు చూపించారు. వారికి చుట్టు రాకపోయినా, వారు అకదమీషియన్ కాకపోయినా, వారికి వున్న కామన్సన్స్ చాలా గొప్పది. 1980లో సంస్థానాంధీవారు మరణించినపుడు మేము అంతా చంద్రబాసునాయుడు గారు మాపార్ట్లలో మరిందారు. మేమంతా కలిని టిల్స్ల వెళ్లాము. అప్పుడు రాప్టీపశి సంజీవరెడ్డిగారు తిరుపతిలో ద్వారార్పానికి వచ్చినపూర్వు. వసిపోయిన సంగతి తెలుసుకొని హంటాహంటి టిల్స్ల వచ్చారు. వచ్చి సంస్థానాంధీ మృతికి శ్యామంజలి ఘటించి వచ్చాక మరుసటి రోసు ఒక ప్యాముఛ దినపతీకలో ఒక ఎడిటోరియల్ వచ్చింది 'సిరికిం జెప్పుడు' అనే పద్ధతిన్ని

కోట్ చేస్తూ ఒక సాధారణ పార్ట్ మెంటు సభ్యుని మృతికి రాష్ట్రపతిగారు పెళ్లారు అంటే వారు మళ్ళీ రెండవసారి పేసిడెంట్ కావాలనే దృక్కథంతో ఉన్నారని ఆ ఎడిట్ రియల్ లో రాయడం జరిగింది. అప్పుడు నేను వారితో అట్లా రొశారని చెప్పును. వారు రాయడంతో తప్ప లేదు. నేను వోవడంలో తప్ప లేదు అని ఆయన పెప్పడం జరిగింది I ought not to have gone. నేను మానవతా దృక్కథంతో వోయాను కానీ రెండవసారి రాష్ట్రపతి కావాలనే ఆశతో వోలేదు రవేంద్రా రెడ్డి. అని చెప్పడం జరిగింది. 1980లో కడపలో వారి చేతుల మేరుగా సి.సి.ఐ అనే ఛ్వాక్కరీని టిప్పే చేయడం జరిగింది. అలాగే హృద్యంటారులో ఇంకో ఛ్వాక్కరీని ఇనాగ్యురోట్ చేశారు. దురదుష్ట వశాత్తు ఆ రెండు సిక్ అయినాయి. వారి కన్సెంట్ ఆఫ్ ఎకసమీ ఒక వీధంగా ఉండేది. చాలామంది చరువుకొన్న వారు ఆయన ఎస్.ఎస్.ఎల్.సి., ఇంటర్ మీడియట్ మాత్రమే చదువుకున్నారు కడా. ఆయన చెబితే మేము పినెది పిమిటి అని అనుకొన్నారు. కానీ వారు చెప్పే వారి ఆభిప్రాయాలు చూస్తూ చాలా అశ్వర్యకరంగా మేధావుల కన్నా. మను మేధావిలాగా మాట్లాడేవారు. అవి సిజంగా గుర్తుంచుకోవాలిన విషయాలు. అంతే కాకుండా ఆయన ఎవరనే నొప్పించేవిధంగా మాట్లాడేవారు కారు. చాలా కుంప్తుంగా మాట్లాడే వ్యక్తి. ఒకసారి కడపకు మీత్రులు బాపిరాజు గారు కూడా రావడం జరిగింది. ఆయన కడపలో కీ.శే. కడప కోటీరెడ్డి గారి విగ్రహస్ని అవిష్కరించిన తరువాత బిహారంగ సభలో మాట్లాడి కోటీరెడ్డిగారి భార్య రాఘవేషము గారితో తమాషాగా అమరా. ఇకమీరు పైలీ మీద సంతకాలు పెట్టడానికి వేలుకాదని తమాషాగా అన్నారు. కడప కోటీరెడ్డిగారు మంత్రిగా పున్నపుడు She used to advise her husband అని చెప్పగడిన వ్యక్తి ఆయన. సిజంగా అటువంచి వ్యక్తి లేక వోవడం దురదుష్టకరం.

చాలామంది రాజకీయ నాయకులు, రాయలనేమలో ఓస్కించిన వారు, పెనుకబడిన రాయలనేమను ఎంతవరకు గైన్ చేశారు అంటే ఆయనవరకు ఆయన చెప్పింది, నాకు జాతీయ దృక్కథం ఉంది, దేశం బాగుపడాలి, రాష్ట్రం బాగుపడాలి, అదే దృక్కథంతో నేను పసిబేస్తాను అనేవారు. తెలుగుదేశం పార్టీ ఏర్పడిన తరువాత వారు రావడం జరిగింది. రామారావుగారు ముఖ్యమంత్రిగా ప్రమాజన్యోకారం చేసినపుడు పత్రికలలో చాలా వార్తలు వచ్చాయి కాంగ్రెస్ పార్టీ రాయలనేమకు అసలు ఏమే చేయలేదని వచ్చినపుడు నేను వారిని అడిగాను. మీరు ముఖ్యమంత్రిగా వుండి, రాష్ట్ర రాజకీయాలలో జాతీయ రాజకీయాలలో ఉండి మివంతు పోత్త వోపించారు. రాయలనేమ ఆభివృద్ధికి ఎటువంచి కృషి చేశారని అంటే ఆయన ఒకడే అన్నారు. పురం లేకపోతే అంతఃపురం ఎట్లా పస్తుంది అని ఆనాడు శీశ్వలం పొక్కిస్తు. నేను వేశాను. రామారావుగారు తెలుగు గంగ ప్రాజెక్టు. చెస్తున్నారు అని అన్నారు. వారు అంతలీ మంచి పున్నతభావాలు కల వ్యక్తి. ఏది విమయా వారు మంచి పరిపాలన దక్కులు. జాతీయ రాజకీయాలలో, రాష్ట్ర రాజకీయాలలో వారి వేరు చీరకాలం

సంతాప ప్రతిపాదనలు: (1) మాస్ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ నేలం సంజీవరెడ్డిగారి ముత్తిపట్ల సంతాపం

మీగిలివోతుంది. వారి మరణిల పట్ల వారి కుటంబ సభ్యులకు నా ప్రగాఢ సానుభూతిని, సంతాపాన్ని తెలియజేయాలనీ కోరుకొంటూ, నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు మీకు ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తాన్నాను.

11.40 | శ్రీ ఎ.జె.వీ. బచ్చి మహాశ్వర రావు (అల్లవరం):— అధ్యక్షా, కీర్తిశేఖలు ఉ. డా. నేలం సంజీవరెడ్డి గారి ముత్తి పట్ల గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ నారాచంద్రుబాబు నాయుడుగారు ప్రవేశచేయేన సంతాప తేర్మానాన్ని నేను లిలపరుస్తున్నాను. శ్రీ నేలం సంజీవరెడ్డి గారు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నపుడు, నేను ప్రోస్కాలులో పదువుకునే రోబులలో వారిని కలుసుకోవడం ఇరిగింది. అదే విధంగా వారు ఉన్నా పార్టీలో ప్రధమ సాఫ్ట్ నంలో ఉన్నపుడు నేను ఉన్నా పార్టీ కిలా ఉపాధ్యక్షుడిగా వారిని స్వయంగా కలుసుకుని, మా కిలా అంతా తీపుడం ఇరిగింది. ఇది ప్రయోకించి నా అద్భుతమని మేద్యరా తెలియజేసు కుంటున్నాను.

ఈక రైతు కుంటుంబంలో జన్మించి, ఎంతటి మహాన్నతమైన శిఖరాలన్నేనా అధిరోహించవచ్చునని చాటిచెప్పిన మహానాయుకుడు శ్రీ నేలం సంజీవరెడ్డి గారు. ఎంచుకంచే, రైతు కీడుగా ఉండి, ఎన్నో పదువులు వచ్చినా ఆయన నముకున్న వ్యవసాయాన్ని వీడనాడనటువంటి పరిస్థితులను మనం గమనించవచ్చి. పదవి వోయిన పెంటనే ఎక్కుడో ఉండాలని, ఏదో చేయాలని కాకుండా, ఆయనకు ఎంతో ఇష్టమైన వ్యవసాయ రంగాన్ని అభివృద్ధి చేసుకుంటూ, చక్కని జీవితాన్ని గడిపిన మహానుభావుడు శ్రీ నేలం సంజీవరెడ్డి గారని తెలియజేసుకుంటున్నాను.

ఆంధ్ర రాష్ట్రం నుండి ఉన్నా పార్టీకి వికెత్క సభ్యునిగా ఎన్నికైన విద్ధప స్వీకరుగా ఎస్సికై. ఉన్నా పార్టీలో సంక్షేపం వచ్చినపుడు స్వీకరు పదవికి ఆయన వి రకంగా న్యాయం చేకరావ్యారో. వన్నె తెప్పారో మనకందరికి తెలుసు. తన ఆదర్శాన్ని వీడనాడకుండా, పార్టీ అభిమానాన్ని చూపకుండా ఆ రోబున ఆయన తేసుకున్న నీర్చయం, రాజ్యంగ పరిస్థితులను, పరిపాలనా విధానాన్ని ఎంత చక్కగా అవగాహన చేసుకున్నారో మనకు తెలియజేస్తుంది.

అటువంటి మహానాయుకుడు, ఎన్నో ఉన్నత పదువులు నీర్వహించి, ఆ పదవులకే చక్కని గౌరవాన్ని తేసుకొచ్చిన రాయులనేము రత్నం శ్రీ నేలం సంజీవరెడ్డిగారు. ఆయనకు భారత రత్న బిరుదును ఇచ్చేందుకుగాను భారత ప్రభుత్వానికి మన గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు రికమండ్ చేస్తే బాగుంటుందని సూచిస్తాము. నాకు ఈ అవకాశాన్ని కల్పించినందుకు ధన్యవాదాలు తెలియజేసుకుంటూ సెలవుతేసుకుంటున్నాను.

శ్రీ ఎన్.రాఘవరెడ్డి (నక్కెకల్):— అధ్యక్ష, శ్రీ నేలం సంకీర్ణదిగొరి గారు రాష్ట్రపతికి దేశాస్తికి చేసిన నేవ సింగా మరువరాసిది. మన రాష్ట్రం ఈనాడు నేటికి సంబంధించి ఏమైనా సాధించుకుండి అంతే అది సంకీర్ణదిగొరి కృషి. శ్రీశ్రీలం ప్రాజెక్టువారు నిరీక్షణించి ఉండకపోయినట్లయితే బిహార్ నీరు మనకు వచ్చేది కాదు. వారి కృషి ఫలితాన్ని ఈనాడు కరువు వేడిత ప్రాంతాలవారు అనుభవిస్తున్నారు.

1955 ఆంధ్ర ఎన్నికలలో నేను 2 మాసాలు అనంతపురంలో పనిచేశాను. అప్పుడు వారు ప్రాంతం చేసిన పద్ధతి చాలా బాగుంది. వారి తల్లితండ్రులు రాజకీయాలలో పాలోగెనవారు. తండ్రిగారు కాంగోసు పక్కాన, తల్లి గారు కమ్యూనిస్టుల పక్కాన పనిచేశారు. అప్పటికే ఆయన ఉపముళ్ళమంత్రిగా పనిచేసి దిగిపోయారు, కర్మాలు క్యాపిటల్గా ఉన్నపుడు. నీరాదంబరంగా ఉండడం, ప్రాణస్వామిక వీలువలకు ఇవ్వవలసిన ప్రాముఖ్యతనివ్వడం వారి ప్రత్యేకత. అటువంటిచీ ఈనాటి రాజకీయవాదులలో చూదలేము. ప్రజలన్నా ప్రాణస్వామిక వీలువలన్నా వారికి ఎంత గౌరవం ఉండేదో అసలు చెప్పలేము. భాగా కష్టపడి పనిచేసిన వారు. ఒకక్క రూపాయి ఖర్పు పెట్టాలంట ఎంతో బాధపడతాడు. ఎంతో సులభంగా సంపూర్చించిన వారు సులభంగా ఖర్పుపెట్టగలరు. వారు ప్రజలలో ఎంతో కష్టపడి పనిచేసి, ఉద్యమాలు నీర్వహించి, స్వాతంత్య పోరాటంలో పాలోగెని వచ్చినవారు కనుక వారికి ప్రజలంట ఎంతో మక్కువ. గౌరవం. ఆ రోబులలో లోక భీతి, పాప భీతి ప్రధానంగా ఉండేవి. ఈనాటి రాజకీయవేత్తలు అటువంటివ్వే దులపరించుకుని పోతారు.

ఆయన స్వేకరుగా ఉన్నపుడు ఒకసారి అన్ని పారోలకు చెందిన కాసన సభ్యులతో సమావేశాన్ని పీర్చాటు చేశారు. అప్పుడు వారు ప్రభుత్వ పక్కానికి చెప్పిందేమిటంటే మనం ప్రక్కిపక్కానికి కొంత సమయం ఇవ్వాలి. అలా ఇచ్చినపుడు మాత్రమే మన లోపాలు మనకు తెలుస్తాయి. అప్పుడు మనం వాటిని సరి చేసుకోడానికి అవకాశం ఉంటుందని చెప్పారు. వారు కొన్ని వీలువలకు కట్టిపడి ఉండేవారు. వారు పాటించిన వీలువలలో కొంత భాగమైనయినా మనం పాటించినట్లయితే వారికి మనం నీంగా నీవాటులను అర్పించినవారం అపుతూమని ప్రధానంగా మనవి చేస్తారు. వారి మృతికి మా పారోల తరఫున. నా తరఫున సంతాపాన్ని వంక్కం చేస్తామని నా సానుభూతిని తెరియజేస్తున్నాను.

శ్రీ బిద్దం బాలీరెడ్డి:— అధ్యక్ష, డా. నేలం సంకీర్ణదిగొరి గారి మృతికి ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రపచెట్టిన సంకాప కీర్తునాన్ని మా పారోల తరఫున నేను లిపరుచున్నాను. సంకీర్ణదిగొరి గారు ఒక మహాస్నాతమైన వ్యక్తి. ఆయన నీర్వహించిన అనేక ఉన్నత పదవుల ద్వారా మన రాష్ట్ర గౌరవ ప్రక్కిష్టలనే కాకుండా దేశ గౌరవ ప్రక్కిష్టలను కూడా వి విభంగా ఇనుపడింపేతారో ఈనాడు మనం చెప్పుకోవలసిన అవసరం ఉంది. మన రాష్ట్రపతికి 2 పారుల ముఖ్యమంత్రిగా, పార్ట్ మెంటులో 2 సారుల స్వీకరుగా,

సంతాప ప్రతిపాదనలు: (1) మాజీ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ నేఱం సంజీవరెడ్డిగారి మృతిపట్లు సంతాపం.

ఎ.ఎ.సి.సి. అధ్యక్షులుగా, భారతదేశ రాష్ట్రపతిగా వీధిన్ను ఉన్నత పదవులను అలంకరించి, వారు ఏ రకంగా అదర్కపూర్వాయంగా కీపించారు అనేది ఈనాడు రాజకీయాన్యాయకులు తెలుసుకోవడం చాలా అవసరం. ఒకప్పుడు వారు స్నేకరుగా ఉన్నపుడు అసంబీళికి ఎదురుగా ప్రకాశం పంతులుగారి విగ్రహపేషణరాజు సందర్భంలో ఒకవీషయం మాటల్లాడడం జరిగింది. సర్హదీ వలణభాయి పటీలీగారు ఉక్కు మనిషిగా వేరు తెచ్చుకున్నారు, మన ప్రకాశం పంతులు గారు కూడా ఉక్కు మనిషి. అటువంటి వారి విగ్రహస్ని ఇక్కడ మన కార్మారెషన్ వారు పెట్టినందుకు నేను అభినందిస్తున్నానని చెప్పారు.

ఆనాడు ప్రకాశం పంతులుగారి విగ్రహస్ని సంజీవరెడ్డిగారు ఆవీష్కరించారు. మరి మన ముఖమంత్రిగారు, ఇందాక మన సభ్యులు కోరిసట్లు, సంజీవరెడ్డిగారి విగ్రహస్ని సెక్రెటేరియట్ ఎదురుగా పీర్పాటు వేయాలని కోరుతున్నాను.

ఎమర్జెన్సీ తరువాత వారు వ్యవసాయ కీపితాన్ని గడిపారు. ఎమర్జెన్సీకి వ్యతిరేకంగా దా. జయప్రకాశ్సనారాయణగారి నాయకత్వంలో ఒక ఉద్యమం నడిచింది. ఎమర్జెన్సీ వ్యతిరేకించిన వారిలో మా పార్టీ భారతీయ జన సంఘు కూడా ఒకటి. ఆనాడు అశీల భారత ఉపాధ్యక్షులుగా ఉన్న గోపాలరావు లక్ష్మణ గారు స్వయంగా సంజీవరెడ్డి గారి దగ్గరకు వెళ్లి, ఒప్పించి మళ్ళీ ఆయనను రాజకీయాలలోకి తీసుకురావడం జరిగింది. ఆనాడు జనసంఘు పార్టీవారు రాష్ట్రపేషణ వ్యవహారంగా శ్రీ సంజీవరెడ్డి గారిచేత ఉపస్థినింపజేసి ప్రజలను మేల్కొల్పడానికి వ్యయత్వం చేశారు. అందులో మేము కూడా పార్టీనడం మా అద్భుతం. జనతాపారీం ఆధికారంలోకి వచ్చిన తరువాత ఆయనకు మొరాల్స్డేశాయ్యగారు మంత్రి పదవిని ఇవ్వాలేదనే బాధ లేకుండా ఒక సారి స్నేకరు అయిన తరువాత ఎంత హండాతనంగా వ్యవహారించారో మన కందరికి తెలుసు.

మొత్తమొదటిపారి వారు పండిత్ జవహర్లల్ నెహ్రో ప్రధానమంత్రిగా ఉన్నపుడు స్నేకరుగా ఎన్నికైవుడు, స్నేకరు పదవికి వన్నె తీసుకురావడానికి పార్టీ సభ్యత్వానికి రాసీనామా చేసి తన సిప్పుక్కపాతాన్ని చాటుకున్న ఒక మహోన్యాయకుడు శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారు. జాతీయిత మహాత్మగాంధీ మార్గంలో నడిచిన వ్యక్తి, కాంగ్రెసు పార్టీని త్యక్తించి స్నేకరు పదవిని అలంకరింపిన వీషయాన్ని ఇప్పటికి కూడా మనం మరచివోలేము.

ఆ వీధంగా వారి రాజకీయ కీపితంలో అనేక మంచి సీరియాలు తీసుకుని మనకు మార్గ దర్శకులయ్యారు, వారి అడుగుజాడర్లో నేని రాజకీయాన్యాయకులు నడవడం మంచిదని నేను భావిస్తున్నాను. వారి కీపితంలో సైకిక వీలువలు చాలావరకు పాటిస్తామార్గారు. వారు చెప్పాడు కాకుండా, చేతలలో చాలా వరకు చేసి చూచింపడం జరిగింది.

11.50 | ఆ సమయంలో ట్రాగ్‌నీస్‌బోర్డ్‌పన్ జాతీయకరణ విషయమై హైకోర్టు తీర్చు
ఉన్నాడం జరిగింది. అదంతా అతను చేసిన తప్పు కాదు. వారు అప్పుడు రాజీనామా
చేశారు. నీఱంగా పీకగ్గేవంగా ఎన్నుకోలడిన ముఖ్యమంత్రిగారు రాజీనామా చేయడం అనేరీ
అప్పటి లాభిలహుదార్ శాస్త్రిగారిని గుర్తు చేస్తూ వారిని ఆరగ్పంగా తేసుకున్నారనేరీ
మనము గమనించాలి. నీలం సంకీషేరెడ్‌గారు వి పదవిలో ఉన్నప్పతికీరిందు సంవత్సరాలు.
రెండున్నర సంవత్సరాలక్కన్నా ఎక్కువ లేరు. అది ఆనవాయితీగా వచ్చేంది. మన రాష్ట్రపతిగా
5 సంవత్సరాలు ఉన్నారు. నీరాడంబరంగా జీవితాన్ని గడపడానికి ప్రయత్నం చేశారు.
ముఖ్యంగా మన సాంప్రదాయం ప్రకారం రాష్ట్రపతి నీలయంలో ఉండాలి. రాష్ట్రపతి
నిలయం చాలా పెద్దాది, అతడ అవసరం లేదని వారు దైర్యంగా చెప్పారు. పి.పి.సి.సి.
పెసిడింటీగా ఉన్నప్పుడు ప్రధానమంత్రికి అన్ని భాషలు వచ్చినట్టయితే భాగుంటుందనే
ఆలోచన వేరికి తల్లింది. మన రాష్ట్రి భాష పొంది. తెలుగు వారు రాష్ట్రపతిగా ఉన్నారు.
ప్రధానమంత్రిగా ఉన్నారు. అన్ని భాషల వారిని మాస్తున్నామను. విడి చిమయినా ఒక
గ్యామస్తుయి నుండి జీతీయ స్తుయి వరకు అంతే అత్యంత స్తుయినే అలంకరించిన
వ్యక్తి. అటువంటి మహాన్నత వ్యక్తి మనముందు లేరు. వారు దూరం కావడం మన
దేశానికి, ముఖ్యంగా మన రాష్ట్రానికి కేరని నష్టం. వారి కుటుంబానికి తమ ద్వారా నా
సానుభూతిని తెలుపుతున్నాను. వారికి ఆత్మ శాంతి చేకూరాలని ప్రార్థిస్తూ మా పోతే తరఫున
శ్రీధ్రాంజలి ఘటిస్తున్నాను.

శ్రీ కోళి అప్పులనాయురు (ఉత్తరపతి):— ఈనాడు మహానాయుకుడు శ్రీ నీలం
సంకీషేరెడ్‌గారు చనిపోయిన సందర్భంలో మన గారివ ముఖ్యమంత్రి నారాచంద్రబాబు
నాయుడుగారు ప్రవేశపెట్టిన కొర్కెనాన్ని వ్యాదయహర్యకంగా బిలపరుస్తూ ముఖ్యంగా
నా రాజకీయ మనుగడకి సంకీషేరెడ్‌గారే ప్రధాన కారణమని మనవిచేస్తున్నాను. నేను
1962వ సంవత్సరంలో మొత్తమొదటిసారిగా ఇండిపెండింటీగా గలిచాను. ఆక్కడి నుండి
ప్రైవేట్ వ్యాపారాలు వచ్చేనప్పుడు, శ్రీకాకుళం నుండి నాయుకత్వం వహించిన కూర్కున్నగారిని
కలిపాను. వారికి భాటు సంకీషేరెడ్‌గారివరద్దకు వెళాను. వెళిన వెంతనే కూర్కున్నగారు
నన్ను వారికి పరిచయం చేశారు. నా భుజం తల్లి నాయుడూ, నేకు ఏమీ పరాశేదు, నేను
ఉన్నాను. నువ్వు ఇండిపెండింటీ అనుకోనక్కరలేదు. ఏమీ కావాలన్నా చేస్తాను అని నాకు
పోత్తుపోస్తే అందించారు. తరువాత వారు డిలీస్ వెటుతూ ల్యాప్‌టోనందర్దించి గారికి
అప్పడిపుడం, వారు నన్ను తమ అనుషురులలో ఒకరిగా తెలిగిద్దర్దం కలిగింది. నేను రెండు
సారూళ ఇండిపెండింటీగా గలిచాను. రెండవసారి శ్కూలగవర్షకోటి నుండి ఇండిపెండింటీగా
గలిచాను. పె.పి.సి.నరసింహరావుగారి పిరియద్దిలీ కూడా శాసనసభ్యుడిగా ఎన్నిటికయ్యాను.
వారు గారివించారు. సంకీషేరెడ్‌గారు పూర్ణాదితే, ముఖ్యంగా వారు నవ్వితే, పలకర్ను
శేనేటికినట్టుండేది. ఆప్యాయుశ, అభిమానము వారి పలకరింపులో కనబడేది. ముఖ్యంగా
రాజకీయరోలీ నొంతం అని ఆలోచించకుండా దేశానికి, రాష్ట్రానికి, ప్రయాంకు నాయుకుడిగా
ఉన్నతయిన అదరూన్ని అందించ ప్రయత్నం చేశారు. ఎన్నో ఆళ్గాలకు ఒడిగిట్టి ఒక
ఆదరాపున్ని అందించిన మహానుభావుడు నీలం సంకీషేరెడ్‌గారు వారు ఎప్పుడు మాత్రాదీనా
ర్మీతుల. పెరల గూరించ మాత్రాదీవారు. దూనిని మనం మనసం చెసుకోవలనిన అవసరం

సంతాప ప్రజిక్టాదనలు: (1) మాస్ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ నేలం సంకీర్ణార్డిగారి ముతిపట్ల సంతాపం

ఎంతయునా ఉంది. నాగార్యునసాగర్, శ్రీశ్రీలం ప్రాజెక్టులు మన రాష్ట్రపతికి అందచేసిన మహానుభావుడు. వారి గురించి ఒక విషయం వివరించదలేచాను. వారు రాబమండిగికి జనకాపార్టీ నాయకుడిగా వేషముందు నేను ఉన్నాన్న లేన్ అని నాకు కబురు చేశారు. తన్నెల్లి విశ్వాసధంగారు, సంకీర్ణార్డిగారు మొదలైనవారి సమక్కిలో నేను జనకాపార్టీలో చేరాను. కార్యకర్తగా, సస్మితాతుడిగా వారి అభిమానాన్ని నేను చూర్గాన్నాననే విషయాన్ని మనచేసాను. వారు రాష్ట్రపతిగా ఉన్నప్పుడు కిరుపతికి వచ్చిన సందర్భంలో నేను వారిని చూడడానికి అక్కడి పేళికి స్వామీవారి దర్శనం కోసం వెళాను. అప్పుడు దేవాదాయమంతీగా పి.పి.బోదరిగారు ఉండేవారు. వారు నన్నుచూసి సంకీర్ణార్డిగారికి నేనొచ్చినట్లుగా చెప్పారు. ఘంటల్ ఇంకో క సిమిఫోన్లో వెతుతుందనగా నేను వచ్చాననే తెలిసి ఓయటకు విలిచి నాయుడూ బాగున్నావా, చిల్లలకు పెళిత్తు చేసావా అనీఎంకో అభిమానంలో అప్పాయతతో అదిగారు. ఈనాడు కెంద్రానికి, ఇటు రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి చక్కటి సంఖ్యలు ఇవ్వవలసిన మహానుభావుడు లేనందున భారతదేశం అంతా విచారించవలసిన సమయం ఏర్పడింది. ఈ సంతాప కీర్త్నాన్ని బిలపరుస్తా. వారి కుటుంబానికి కేంచొభీభులకు నా వ్యాదయహర్యక సానుభూతిని తెలుపుతున్నాను.

శ్రీ డి. వెంకటరావు (దుగ్గిరాల) : - అధ్యక్ష, గారవ ముఖ్యమంతీగారు ప్రపాత పెట్టిన సంతాప కీర్త్నాన్ని బిలపరుస్తున్నాను. పెద్దలు సంకీర్ణార్డిగారితో మా కుటుంబానికి ఉన్న అనురాగానికిగాను ఈనాడు రెండు మాటలు చెప్పురథాను. వారు ముఖ్యమంతీగా మార్కుపరం విచ్చేసినప్పుడు మేమంతా చీన్న వీళలం. మార్కుపరంలోని కాంక్ టవర్ పాగ్రంథోత్పవానికి ఆనాడు అలూటరి సత్యనారాయణగారు, వేరు వచ్చినప్పుడు ఉరెగింపు జరిగింది. మేమంతా చూసాము. శ్రీశ్రీలం ప్రాజెక్టు విషయంలో సంకీర్ణార్డిగారు ప్రముఖపాత్ర వహించారు. ఎన్నో ఖనకార్యాలు మన రాష్ట్రపతికి చేయడం జరిగింది. కాంగ్రెస్ పార్టీ చేలిసప్పడు పాత కాంగ్రెస్ లో ఉన్న పి. వెంకట సుఖ్యయ్క, సంకీర్ణార్డిగారు నంద్యాల, గుంటూరు వెళ్లప్పుడు చూర్గా మధ్యలో కొన్కాండలో లంచీ లేసుకుంటామని 12.00 | చెప్పారు. మా నాన్నగారు శ్రీ కంకె రామిర్డి గారు సమితి పెగ్గింటుగా, మ.. | ఎం.ఎల్.ఎ.గా. ఎ.పి.సి.సి: మెంంరుగా ఉన్న సమయంలో వారి యొక్క అప్పాయత, అనురాగానికి గుర్తింపూ శ్రీ నేలం సంకీర్ణార్డిగారు గుంటూరుకి వెతుతూ మా గామంలో భోజనానికి ఆగుతామని చెప్పడం జరిగింది. అప్పుడు మేము ర్చైచే స్తోషనికి పేళికి వారికి స్వాగతం చెప్పాము. అప్పుడు శ్రీ సంకీర్ణార్డిగారు అప్పాయతతో కంకె వచ్చారో అవి అదిగారు. మా నాన్న గార్చి ఆయన రామిర్డి అనీ అనే వారు కాదు. కంకె అనీ ఆప్పాయతతో అవేశారు. అలాంటి స్నేహం శ్రీ సంకీర్ణార్డిగారితో ఉండేని గుర్తు చెప్పున్నాను. వారు చనిపోవడం రాష్ట్రపతికి, దేశానికి కీరని లోటు అని తెలుపుతూ వారి కుటుంబానికి నా సానుభూతిని తెలియజేస్తున్నాను.

సంకాప ప్రశ్నలిపిదనబు: (1) మాజీ రాష్ట్రపతి
ధాక్కరీ నేలం సంకీర్ణదిగారి ముత్తిపట్ల
సంకాపం:

16 జూలై 1996

29

శ్రీ సిహెచ్. రాకీర్డి. (ఉన్నగావు): - అధ్యక్షా. ఎమర్కోన్స్ చీకలీ రోబుల తరువాత నేను కమ్మాగోనిమ్మాకర్మము కార్యకర్త్వగా రాష్ట్రక్యాలలో పని చేసిన సందర్భంలో ఈ దేశములో పారాలమొంటుకి ఎన్నికలు జరిగాయి. అప్పుడు శ్రీ నేలం సంకీర్ణదిగారు ఎన్నిక్కొన్నారు. నేను కొన్ని కపితలు వ్యాఖ్యను. అప్పి యువకులను ఉత్సాహ పరుస్తా ఎన్నికలకు దోషదపడినాయి. "కాంకి లేని 42 కాంగోస్ నక్కత్తుములలో" ఒక సింటు పౌర్ణమి వంద్ర ఢింబముగా ఇయము పొందిన ఒక జనతాగా అవతరించెను నేలం సంకీర్ణదిగి. గగనంబున చంద్ర కాంకి ఎంతో ధారశదేశమున నేలం కాంకి అంతో" అనే పద్మలిలో కవితలు వ్యాఖ్యన్న అప్పి పత్రికలలో కూడా పచ్చాయి. దేశ రాష్ట్రక్యాలలో వారు యువకరాన్ని ఎంతో ముందుకు తేసుకు వెళ్లారు. అటువంటి మహానాయకుడు ఈ రోబు మన ముందు లేకవోవడం చాలా భాధాకరమైన విషయం. ఈ పరిస్థితులలో ఈ శాసనసభలో ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రాపణ పెట్టిన కీర్తునాన్ని బిలపరుస్తున్నాను. శ్రీ నేలం సంకీర్ణదిగి గారి కుటుంబ సభ్యులకు నూపుగాథ స్థానభూతిని తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ సిహెచ్. విలతీర్డి. (సరసాపురీ): - కీర్తి, శేషులు శ్రీ నేలం సంకీర్ణదిగారి పేరు భారత శాస్త్రయ పరిశులో సిఫరముగా ఉంటుంది. ఆయన చాలా ఉన్నతమైన పదవులను సీర్యహించారు. ఆయనపుటిక లయను ఆస్తిలను సంపాదించుకోలేదు. ఇది చాలా గొప్ప విషయమని తెలియజేస్తున్నాను. వారి ఆదర్శాన్ని. మార్గదర్శకత్వాన్ని మనమందరం స్వీకరించి రాష్ట్రక్యాలను పరిశుభ్రంగ చేసుకోవాల్సిన భాధ్యత మనందరిష్టునా ఉన్నది. రాష్ట్రక్యాలలో అవినీతికి కావు లేకుండా ఆదర్శంగా ఉండాలని మనవి చేస్తున్నాను. వారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్న సమయంలో నేను ప్రకృతిక్కంతో ఉన్నాను. శాసనసభలో శ్రీ వాపిలాల గోపాల కృష్ణయ్య గారు ఉపన్యాసిస్తుండగా "కుటుంబం నీకు ఉన్నట్టయితే భాగుండేది. వ్యవహారాల తెలిసి ఉంటే భాగుండేది" అని శ్రీ సంకీర్ణదిగి గారు అన్నారు. దానీషైన శాసన సభలో గొడవ వచ్చింది. అ విషయమై శ్రీ సంకీర్ణదిగి గారు స్పందించి క్రూమించమని శ్రీ వాపిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగార్మి కోరారు ఒక ఒక చిన్న మాత శ్రీ సంకీర్ణదిగి గారి నోటి పోరపాటున వచ్చింసందుకు ఆయన క్రూమాపణ చెప్పుకోన్నారు. వారి యొక్క ఆదర్శాన్ని మనం మార్గదర్శకత్వంగా తేసుకొని నడవాలని కోరుతున్నాను. వారు స్వాతంత్యక పోరాటంలోనూ, జాతీయ స్థాయిలోనూ ముఖ్యమైన పాత్యసు నీర్యహించారు. మనమందరము వారిని ఆదర్శంగా తేసుకొవాలని కోరుతున్నాను.

ఈనాడు గొప ముఖ్యమంత్రిగా గారు ప్రాపేశ్వర్దీన కీర్తునాన్ని మా పార్టీ తరఫున నేను బిలపరుస్తున్నాను. వారు ఏవైత నిర్మయాలు తేసుకొని ప్రకలీంచారో వాటిని కూడా మేము బిలపరుస్తున్నాము. శ్రీ నేలం సంకీర్ణదిగి గారి కుటుంబానికి స్థానభూతిని తెలియజేస్తున్నాను.

సంతాప ప్రతిపాదనలు: (1) మాజీ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ నేలం సంకీరెడ్డిగారి మృతిపట్ట సంతాపం

శ్రీ వ్యే. కిష్టారెడ్డి (కల్వకుర్రి):— అధ్యక్షా, మహాశయా గౌరవముఖమంత్రిగారు ప్యావేశపెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని నేను తిలపరుస్తున్నాను. అలాగే శ్రీ నేలం సంకీరెడ్డి గారి మృతికి గౌరవంగా ప్యాథుత్వం చేపట్టిన కార్యక్రమాలను కూడా సమర్పిస్తున్నాను. శ్రీ సంకీరెడ్డి గారు అధికారంలో ఉన్న లేకపోయినా వారు పాటించిన వీలువలు ఆదర్శంగా తేసుకొని రాబోయే రోజులలో ప్యాజీస్టాఫ్సు పరిరక్షణకు వీలువలతో కూడుకున్న రాజకీయాలు నీర్వహించాలని వేళ్ళాపే, చేస్తున్నాను. శ్రీ నేలం సంకీరెడ్డి గారిని నేను మొత్తమొదటగా కల్వకుర్రిలో చూడడం జరిగింది. అనంతరం 1962వ సంవత్సరంలో ప్యాదరాఘార్లో శాసనసభ ముందు కమ్మూనిస్ట్పార్ట్ ఆధ్యయనమంలో రైతు మహాసభ ర్యాలీ వచ్చినప్పుడు శ్రీ సంకీరెడ్డి గారు ముఖమంత్రి వోదాలో ఆ రైతు సభ ర్యాలీని ఉద్దేశించి ప్యాసంగించడం జరిగింది. ఆ సమయంలో నేను రెండవ సారి ఆయనను చూడడం జరిగింది. అలాగే శ్రీ తెన్నెటి విశ్వసార్థం గారు, శ్రీ కాకా కనార్కనరావు గారులు వీరాపు చేసిన వీధి సభలలో శ్రీ నేలం సంకీరెడ్డి గారు అధ్యక్షత వహించి ప్యాసంగించిన సందర్భాలలో ఆయనను నేను కలవడం జరిగింది. శ్రీ జయపర్తి రెడ్డి గారి ద్వారానూ, శ్రీ బి. సత్యనారాయణ లెడ్డిగారి ద్వారానూ శ్రీ నేలం సంకీరెడ్డి గారు రాష్ట్రపతిగా ఉన్న సమయంలో నేను కలవడం జరిగింది. మనమందరం శ్రీ సంకీరెడ్డి గారు చూపిన బాటలో నడవాలని కోరుకొంటున్నాను. రాజకీయాలలో వీలువలతో కూడుకొన్న రాజకీయాలు రాపాలని, నేతి నేడాయితే, నేవ ప్యాధానమైన ప్రాత్రి కావాలని, అవినేతికి ఆస్ట్రోరం ఇవ్వకుండా రాజకీయాలు నడవాలని కోరుకొంటున్నాను. శ్రీ నేలం సంకీరెడ్డి గారు 18 సంవత్సరాల వయస్సులో గొంధేగారి వీలువు మేరకు రాజకీయాలలో పార్టీని తేలు తిక్కిను అనుభవించారు. ఆయన ముఖమంత్రిగా, కెంద్ర మంత్రిగా, ప్రార్థమంత స్టేటర్గా, 12-10 | రాష్ట్రపతిగా ఈ దేశానికి నేవ చేసిన వీషయం మనందరకు తెలుసు. నేను మ— | సభాముఖంగా చేపేదెమంతే, పాలక పక్కానీకి సంబంధించిన వార్డైనా, ప్యాకెప్కాలకు సంబంధించిన వార్డైనా, ఏ పార్టీవార్డైనా అధికారంలో మన్మహుపుడు. అందరూ అతనిని ఆదర్శంగా తేసుకోవాలని మనవిచేస్తా. నాకి అవకాశం యిచ్చినందుకు తమకు కృషిజ్ఞతలు తెలుపుతూ సెలవు తేసుకుంటున్నాను.

మీస్టర్ స్టేటర్:— “ధారశ మాజీ రాష్ట్రపతి, ప్యాముఖ స్వాతంత్య సమరయోధుడు, ఛాలాదక్కుడు డాక్టర్ నేలం సంకీరెడ్డిగారి మృతిపట్ట ఈ పథ తీవు సంతాపాన్ని వ్యక్తం చేస్తా, కోకర్చువైన వారి కట్టుంచి సభ్యులకు తమ ప్యాగాఢ సానుభూతిని తెలియి తేస్తున్నాను.

అనంతపురం కీల్చు ఇల్చారు గ్రామంలో 1915మే 19న సామాన్య రైతు కుటుంబమంలో జన్మించిన శ్రీ నేలం సంకీరెడ్డిగారు వీరార్థిదశలోనే స్వాతంత్య సంగ్రామం పాల్స్‌నార్యారు. మహాత్మాగాంధీ నాయకత్వంలో ఆశేష హిమాచల పర్యంతం క్వెన్చున్న సాగిన స్వాతంత్య వోరాంలో మహాధురుగా నిరీవారు.

సంతాప ప్రజిపాదనలు : (2) ఆంధ్ర ప్రదేశ్ శాసన సభ సభ్యులు శ్రీ బత్తెన సుబ్బారావుగారి ముత్తిపట్ల సంతాపము.

16 జూలై 1996 . 31

పదవుల కోసం ఆయన వినాదు ప్రాకులాడుతేరు. పదవులే ఆ మహానాయకుని వెదుక్కుంటూ వచ్చాయి. ప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ కమిటీ అధ్యక్ష పదవి వరకూ, రాష్ట్ర మంత్రి పదవి నుంచి భారత రాష్ట్రపతి పదవి వరకూ ఎదిగిన ప్రణాయకుడు డాక్టర్ నేలం సంకీర్ణమేళించి 1949లో పక్క మద్రాసు రాష్ట్రంలో కుమార స్వామీ రాజు మంత్రి వరగంలో, ఆంధ్ర రాష్ట్రం విరుద్ధిన తరువాత 1953లో శ్రీ ఉంగుటూరి ప్రకాశం మంత్రివరగంలోను, 1955లో దెఱపాడ గోపాల రెడ్డి మంత్రివరగంలోను ఉపమఖమంత్రిగా, 1956-59 1962-64లలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రిగా ఆ తరువాత శ్రీ లాల్ బిహదూర్ శాస్త్రీ శ్రీమతి ఇందిరాగాంధి నాయకత్వంలో కేంద్ర మంత్రిగా, లోకసభ స్పీకరుగా, భారత రాష్ట్రపతిగా ఇలా పలు పదవులలో ఉన్నాతన కార్యకీలత, నెచిద్దతలతో ఆ పదవులకే వన్నె తెచ్చిన, విలువలను వీడని ధరజీపుత్తుడు డాక్టర్ నేలం సంకీర్ణమేళించి 1953లో ఆంధ్ర రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి ఎన్నిక సమస్య ఎదురు అయినప్పుడు తన కంటే ఉన్నతుడైన శ్రీ ఉంగుటూరి ప్రకాశమే అందుకు అర్థాదని ప్రకటించి అవకాశాలున్నా పదవిని వదున్న త్వాగశేరి ఆయన. పదవుల కోసం అర్థాలు చాచని విశిష్ట వ్యక్తిత్వం ఆయనది. రాష్ట్రంలో మూడంచేల పంచాయతీ రాక్ష వ్యవస్థను ప్రారంభించి ప్రణామాలనకు శ్రీకారం మిష్నెన కార్యశార్యుడు డాక్టర్ నేలం సంకీర్ణమేళించి స్పీకరుగా సముద్దుత పార్ట్ మెంటలో సంప్రదాయాలను సెలకోర్చిన ఆదర్శ పురుషుడు వీపాదాస్పద వ్యవహారాలు, సంక్షిప్తమైన సమయాలలో సహితం ఉగ్రసలాట ధోరజిని ప్రపరిచుంచని సిఫతప్రమాదు. ఎంతటి ఉన్నత పదవులను అలంకరించినను వేలతల్లిని మరువని రైతులొడు. వేరి వయస్సు కొ సంపత్కరాలు. రాజకీయాలలో సముద్దుత విలువలను పాటించి అట్టుచుగు సాధ్యాలనుంచి అత్యంత శిఖరాలకు చేరుకున్న ఆదర్శనేయ మహానాయకుడు భారత మాట రాష్ట్రపతి ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మాట ముఖ్యమంత్రి డాక్టర్ నేలం సంకీర్ణమేళించారు 1996, జూన్ 1వ తేదీన కన్నె మూళార్థం.

పారి ఆత్మకు శాంతి చేకూరాలని రెండు నీముషములపాటు మౌనము పాటించింది)

(2) ఆంధ్ర ప్రదేశ్ శాసనసభ సభ్యులు శ్రీ జిత్తెన సుబ్బారావుగారి ముత్తిపట్ల సంతాపము

Sri N. Chandra Babu Naidu:- Speaker Sir, I beg to move, "This House places on record its deep sense of sorrow on the demise of Sri B. Subba Rao, Hon'ble Member of the X Legislative Assembly and conveys its deep sense of sympathy to the members of the bereaved family."

సంతాప ప్రజితిపాదనలు: (2) ఆంధ్ర ప్రదేశ్ శాసన సభ సభ్యులు శ్రీ బట్టిన సుబ్బారావుగారి ముత్తిపట్లు సంతాపము.

శ్రీ బట్టిన సుబ్బారావుగారు 1955-62 వరకు, తరువాత 1962 నుండి 67 వరకూ, 1967 నుండి 72 వరకూ, 1977 నుండి 78 వరకూ వరుసగా బారుగుపాడు, కడియం సియోజకవర్గాల ఎం.ఎల్.పిగా వున్నారు. 1989-93,94లో వారు ముమ్మిడివరం నుంచి శాసన సభకు ఎన్నికయ్యారు. ఈ విషయం మేకు తెలుసు ఆయన మంత్రిగాను పి.సి.సి ఉపాధ్యక్షునిగాను కూడా పదవులు నిర్వర్తించారు. నేను స్వాధేంటుగా వున్న రోబులో ఆయన వెంగళరావుగారి క్యాబినెట్లో మంత్రిగా పని చేశారు. ఆయన అప్పటి నుంచే యిప్పటివరకూ కూడా సిరాదంబరంగానే వున్న నాయకుడని తెలియజేస్తున్నాను. ఆయన దళిత కులం నుంచి పైకి వచ్చారు. దళితులకోసం హోరాడి వారికి ఎంతో సేవ చేశారు. దుర్భరప్పం మిమిటంటే వారికి క్యాస్పర్ వచ్చింది. ఆయన చివరలో ఆర్థికంగా చాలా ఇబ్బందులకు గురయ్యారు. లీట్స్ మెంటుకు కూడా డబ్బులేని పరిస్థితులో ఆయన నా వద్దకు పచ్చి ఆర్థిక సహాయం చేయవళసిందిగాను, అమెరికాకు వెళ్లి లీట్స్ మెంట్ చేయించు కుంటనే అడిగారు. వెంటనే నేను ఆయనకు 13 లక్షల రూపాయలు శాంక్ష్మన్ చేశాను. వారు డబ్బు తీసుకుని టీటీమెంట్ తీసుకున్నా, అది ఉపయోగం లేకుండా పోయింది. వారు పాలా మరంచి మనిషి దళితులకు చాలా సేవ చేశారు. నేతి సిహాయికి గలిగిన వ్యక్తి. ఈరోబుయన లేరు. వారి ఆత్మకు కాంతి కలగాలని ప్రార్థించా. కోకార్యాలైన వారి కుటుంబానికి నా ప్యాగాథ సంతాపాన్ని తెలుపుతున్నాను. ఆయన తన టెవ సంవత్సరంలోనే మరచించారు. వారు రాష్ట్రానికి, ప్యాకిలకు చేసిన సేవలకు ప్యాపుత్వం శరపున నా కృషణాశ్రమ తెలుపుకుంటున్నాను. వారి కెత్తుకు కాంతికలగాలని కోరుకుంటూ, వారి కుటుంబానికి నా ప్యాగాథ సంతాపాన్ని తెలుపుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ పి. జనార్థన్ రెడ్డి:- అధ్యక్షా, బట్టిన సుబ్బారావుగారు దళిత నాయకులు. వారు మొత్తమొదటగా 1955లో బారుగుపాడునుంచి ఎం.ఎల్.పి. ఆయ్యారు. 1955 నుండి 1967 వరకూ ఆ సియోజక వర్గానికి ఎం.ఎల్.పిగా వున్నారు. ఆ తరువాత 1967 నుండి 1978 వరకు కడియం సియోజక వర్గాము నుంచి సెగి. ఎం.ఎల్.పిగా వున్నారు. 1989-94లో ముమ్మిడివరం సియోజక వర్గం నుంచి ఎం.ఎల్.పి ఆయ్యారు. ఆయన మొత్తమొదటగా పి.పి.సరసింహరావుగారు ముఖ్యమంత్రిగా వున్నట్టుదు. వారి క్యాబినెట్లో మంత్రిగా ఉండి పెద ప్యాపున్కానికి, ఉపాధ్యక్ష వర్గాల వారికి సేవ చేశారు. కాంగ్రెసు పార్టీలో పి.సి.సి.కి వారు షైస్ పెగిసింట్స్ పార్టీకి ఎంతో సేవ చేశారు. చివరి రోబులో వారు కీవు; అనారోగ్యానికి గురి ఆయ్యారు. అమెరికా వెళ్లి ట్రైట్మెంట్ వేయించుకొను మన్నో లేకుండా వెళ్లివోయారు. వారి మృతి ఏళ్ల ముఖ్యమంత్రిగారు ప్యాపిపాదించిన సంతాప కీర్తాపాన్ని దిలపరుస్తా, వారి ఆత్మకు కాంతి కలగాలని కోరుతూ, వారి కుటుంబానికి నా ప్యాగాథ సంతాపాన్ని తెలుపుతూ సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ సిహెచ్. రాజేశ్వరరావు : - అధ్యక్ష, కీర్తిశేఖర్లేన శ్రీ బిల్లిన్ సుబ్రామణారె ముత్తిపట్ల గొరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రజీవెశెట్లేన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను . ఆయన చాలా సార్లన శాసన సభకు ఎన్నికలు, ప్రజాసేవలో నీపోతులలు, అందరికీ సుపరిచితులలున వారు . వారు కాంగ్రెసు పార్టీ వార్క్‌నప్పెటీకే ప్రతిపక్షులతో తప్పుడఁ సన్నిహిత సంబంధాలు కలిగి వున్న వారు . ఆయనతో నాకు వ్యక్తిగతంగా దీర్కాల పరివర్యం వుంటి . ఆయన ప్రాంతియతను, సార్లేలను చూడకుండా అందరికే ఇదర్కవంతంగా వుండేలా పరినేహారు . ఆయన ఎం.ఎల్.పిగా ఇన్నాలు సంపాదించుకోవడం, ఆస్తిపరులము తోడ్డడడం వంచిపీ విమాత్యం చేయలేదు . ఆయన వీధానాలు, పద్మసులు అన్నే అందరికీ ఆదర్శప్రాయమైనవి . పట్టుదల కలవాడు, పక్కపాయ కార్డుక పక్కపాతీ కలవారు ఉన్న 12.20 పట్టుదల కలవాడు, వ్యవసాయ కార్డుక పక్కపాతీ కలవారు మ అనే అభిప్రాయం సర్వత్రా విన్నాసు . శ్రీ బిల్లిన్ సుబ్రామణారు ఇచ్చిల ఎన్నికలో గెలిచినచేష్ట గెలిపి శాసన సభలో విమాత్యం కూడా తమ పాత్మ సిర్వఫించడానికి వేలులేకుండా తీవ్రమైనటువాల్చి స్వస్ఫతకు గురి అయిసారు . ప్రభుత్వం కూడా ఉదారంగా సహాయం చేసినప్పటికిని వారు మనకు దక్కుకుండా వోడం దురదుష్టకరం . బిధుగువరాగల పట్ల అభిమాని, పక్కపాతీ అటువంచేసి నీటంగా రాజకీయాలోని వారికి ఆదర్శంగా ఉండాలని నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను . నేను మీ పార్టీ తరపున వారి మరణంపట్ల ప్రగాఢ సంతాపాన్ని ప్రకలీస్తా వారి కుటుంబానికి సానుభూతిని తెలియచేస్తున్నాను .

శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి : - అధ్యక్ష, 1970 సంవత్సరంలో శ్రీ బృహ్మనందరెడ్డి గారి ప్రభుత్వం ముమ్ములను శ్రీ పెండెకంటి వెంకత సుఖయ్యగారి అధ్యక్షతన ఆగ్రికల్చర్ ఎపాలుక్కయేషన్ కమిటీ వేయడం జరిగింది . భూసంస్కరణల కొరకు ఎకరానికి ఏంత ఆదాయం వస్తుంది పిమిచి ఆనే డబువంబీ పసిచేసేటప్పుడు 2 సంవత్సరాలు రాష్ట్రమంతటా తిరిగాము చాలా దగ్గర సన్నిహిత పరిచయంగా మేము ఇరువురం ఉన్నాం . శ్రీ బిల్లిన్ సుబ్రామణారు చాలా సౌమ్యాలు, శ్రీ రాజేశ్వరరావుగారు చెప్పినట్లు చేసేల కొరకు అలోచిస్తూ ఉండేవారు . వారి యొక్క సేవలు అందించాలనే తపసతో ఉండేవారు . ఆయన అప్పటి సుంచి ఇప్పటి వరకు కూడా రాజకీయాలోపద్ధతిగా ఉంటా మొన్న ఎస్క్రీక్సును కార్పొరోసులకే తసిపోవడం చాలా విచారించడగినది . మన రాష్ట్రం ఒక సౌమ్యుద్ధరిణి నీజాయితే పరుదుని కోలోయింది . మా పార్టీ తరపున వారికి ప్రగాఢ సంతాపాన్ని తెలియచేస్తా వారి కుటుంబానికి సానుభూతిని ప్రకలీస్తున్నాను .

డా " మెట్లు సత్యనారాయణ రావు (అమల్చాపురం) : - అధ్యక్ష, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రజీవెశెట్లేన సంతాప తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను . శ్రీ బిల్లిన్ సుబ్రామణారు ఒక దురిత కుటుంబంలో పట్టి 1955లో రాజకీయ ప్రజెకం చేకారు . 35 సంవత్సరాలతో తూర్పు గోదావరి కీల్లలో అన్నే వరాగల ప్రజలయ్యిక్క అభిమానాన్ని చూరగేస్తారు . కీల్లా వాక్సంగా, రాష్ట్రప్రాంతాల అనేక అభివృద్ధి కార్పొక్యుమాలు చేపాటిన మహావ్యక్తి, ఆయన జాను నమ్మిన సిద్ధాంతాల కోసం, బిధుగువరాగల, బిల్లేస వరాగల అధ్యక్షుకి కోసం నిరంతరం కృషిచేసిన మహావ్యక్తి . మా కీల్లలో పెరు వోందిన వ్యక్తి . ఆయన సహకార జాఖ మాత్యులుగా జాఖలో ఎన్నో ఉద్యమాలకు రూపకల్పన చేసి ఆ పంచుసు

సంతాప ప్రజాతిపాదనలు: (2) ఆంధ్ర ప్రదేశ్ శాసనసభ సభ్యులు శ్రీ బిల్లిన్ సుబ్బారావుగారి మృతిపట్లని సంతోషము.

మాచీ మంత్రిగా ఆయన అందరిచేత ప్రశంసింపణడా, మహావ్యక్తి. ఆయన అనారోగ్యకారణంగా వీరేశాలకు పెళ్ళడానికి ఆర్థిక సహాయం అడగడం, అడిగిన వెంటనే ముఖ్యమంత్రీగారు రఘురామి 13 లక్షల రూపాయలు ఆయనకు ఇష్టవడం కూడా జరిగింది అభిష్వర్థి కార్యక్రమాల్లో ఆయన ఎప్పుడు పొర్లముంటు సభ్యుడు శ్రీ గంభీ మోహనపండితాయీగిగారితో కలసి పాలోగ్నవోరు. యానం ఎపుర్లంక బీండ్లు గురించి ఎంతో కృషిచేసి దానిని అప్పుచీ ముఖ్యమంత్రీ శ్రీ విజయభాస్కరరెడ్డిగారి చేత సంకుస్థాపన చేయించాలని ఎంతో ప్రయత్నం చేయడం జరిగింది. అనేక కార్యాలపల్లి అప్పుడు చేయలేకపోయానా తరువాత మార్పి నెలలో మన ముఖ్యమంత్రీగారు శ్రీ ఎన్.చంద్రబాబునాయుదుగారిచేత ఆ బీండ్లుకి శంకుస్థాపన చేస్తున్నప్పుడు వారికి తెలియజేయడం కూడా జరిగింది. ఆస్వస్థతతో ఉన్నాను. ఒక మంచి కార్యక్రమానికి రాలేకపోతున్నాను అని తెలియజేయడం జరిగింది. కార్యక్రమం హార్టి చేసినందుకు వారియుక్క సంతోషాన్ని వ్యక్తం చేయడం కూడా జరిగింది. అటువంటి మహానుభావుడు తీవ్రమైన వ్యాధికి గుర్తి అకాల మృత్యువునకు గుర్తెనందుకు నా సంతాపాన్ని తెలియజేస్తూ వారి కుటంబానికి నా ప్రగాఢ సాసుభూతిని తెలియజేస్తున్నాను.

శ్రీ స్త. బుచ్చయ్యహౌదరి (రాజమండ్రి):- అధ్యక్షా, పేద దళిత కుటుంబంలో పుట్టి నేపా లక్ష్మింతో కెన్నత శిఖారాలకు ఎదిగిన ఒక మహావ్యక్తి. వారి అకాలమరజం మనందరీకి కూడా బాధకరం. తూర్పుగోదావరి చిల్లాలో నిరుపేద దళిత కుటుంబంలో పుట్టి చిన్న తనంలోనే రాజకీయాలకు వెళ్లి వేలుపైన అద్దం పటంలాగా తన రాజకీయ కార్యక్రమాలను నిర్మించారు. అంతేకాకుండా వారు వివాదాలకు అతేతంగా పేద ప్రజల సంక్షేపానికి. నమ్మికున నీద్రాంతాల కోసం పోరాదిన మహావ్యక్తి. ఈసు 6 సార్లు శాసన సభకు ఎన్నిక్కొనుంత్రీగా ఉన్నా కూడా రాజకీయాలలో ప్రవేశించినప్పుడు ఏపిథంగా నీరాదంబరంగా ఉన్నరో ఈసు మరణించేనాలీ వరకు అదెవిథంగా ఉన్నారు. చివరకితన వైవాహిక శీవితం తన సంక్షేపు కార్యక్రమాలకు అడ్డువస్తుందని అనేక సంపత్తురాలు వివాహం చేసుకోకుండా ఉండి అందరి ఒత్తిడి మేరకు వయస్సు మీరిన తరువాత వివాహం చేసుకొన్న విషయాన్ని మీదుప్పికి తీసుకొన్నున్నాను. వారు ఎక్కడ నుంచి ప్రాతిసిద్ధం వహిస్తున్నారో అక్కడ ఎన్నో మంచి కార్యక్రమాలు చేశారు. గుక్కెడు మంచినీటికి నోచుకొని గాంధీమాలకు మంచినీబీ పథకాలను అమలుచేసి అక్కడ ఉన్న నారికరుపు వ్యాధి నుంచి రక్తించారు. వందలాదిగాంధీమాలకు మంచినీబీ నొకర్యం కల్పించారు. సాగునేరు లేక అల్లాడి పోతున్న మెట్ల ప్రాంతాలకు వెంకటసగరం పంపింగ్ స్క్రోమ్-కాని తాతీగడ్డ పంపింగ్ స్క్రోమ్ కాని అమలుచేసి పేర రైతాగానీకి ఎంతో సేవ చేసిన వ్యక్తి. శ్రీ బిల్లిన్ సుబ్బారావుగారు. ఎప్పుడు కూడా మురుగుతో నీండిపోతున్న కడియం ప్రాంతాన్ని ఆదుకోడానికి పేరల కోసం కడియం ఆవాజీ స్క్రోమ్ ను ఉపలు చేసి అక్కడ పేపును చూరగాన్న వ్యక్తి. అంతేకాకుండా సహార మంత్రీగా సహార రంగం అభిష్వర్థి కోసం ఆయన చేసిన కృషి ఎనలేసిది. ఎన్నో సహార సంచూలను స్టాపించి పేర దళితులకు, బిల్లోన వర్గాల వారికి ఎంతో వెసులుబాటు కల్పించిన మహావ్యక్తి. వారు చేసిన సేవకు గుర్తింపుగా రాజమండ్రి పట్టణం చుట్టు

సభ సమక్షలు శ్రీ బత్తిన సుబ్బారావుగారి మృతిపట్ల
సంతాపము.

ప్రక్కల సుబ్బారావుగారి పేరుతో సుబ్బారావునగర్ అనో, సుబ్బారావు తేట అనో, బత్తినగర్ అనో మొత్తం 10 వేటలు వెలిసినాయి. దొడాపు 15 వేల మందికి సిలువనేడ వహించి అంచే ఆయన చేసిన కృషికి నిదర్శనం. రాజకీయాలలో విలువల ద్వారానే సంక్షేమాన్ని నెరవేర్పాలనే శాసన విషయానించి చివరివరకు కూడా ఆచరించి చూపిన సిరాడంబిరుడు. శాసన పేదగానే మరణించిన శ్రీ బత్తిన సుబ్బారావు గారికి తమద్వారా వారి ఆత్మకు భగవంతుడు పరిపూర్ణ శాంతిని. కల్గించాలని కోరుతూ వారి కుటుంబ సభ్యులకు నా పరిపూర్ణ సాసుభూతిని తెలియజేస్తున్నాను.

12.30 | శ్రీ డి.ఎస్.రెడ్డాగానాయక్ (డార్చుకర్):- అధ్యక్షా! గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు. ము. ప్రజాశపెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని ప్యాదయఘర్షకంగా బిలపరుస్తా కీర్తిశేషులు సుబ్బారావుగారి మరణం పట్ల చాలా భాధను వ్యక్తం చేస్తున్నాను. సుబ్బారావుగారు ఒక దళిత నాయకుడు. వారికి ప్యాజల పట్ల. వారి నియోజకవర్గం పట్ల ఉన్నటువంటి పేమకు. నేవకు నిదర్శనంగా వారు ఆరు సార్లు శాసన సభకు ఎన్నికైనారు. అంటే మనము దానిని బత్తి అర్థం చేసుకోవచ్చి. సుబ్బారావుగారు నిజాయికేపరుడు, సిరాడంబిరుడు. మితభాషిగత శాసన సభ, ఈ శాసన సభలో ఉన్నటువంటి పరిషయాన్ని నేను చూసిపుచ్చుదు. సుబ్బారావుగారు చాలా తక్కువగా మాటల్లదేశిటు వంటి వ్యక్తి. వారి యొక్క అరోగ్యం ఛాగా లేకపోయినప్పటికి వారు నియోజకవర్గం అభివృద్ధికి ఎంత నేవ చేసే వారు అంటే నేను చిదిపార్ట్ మెంట్‌కి పోయినా మా కంతి ముందుగానే అక్కడి అధికారుల దగ్గర ఉండి వారి నియోజకవర్గం అభివృద్ధి పసుల పట్ల, మంజూరే పట్ల, శ్రద్ధాసక్తులు కేసుకొనేవారు. మేము అధికారులను కలిసినపుడు సుబ్బారావుగారి గురించి చెపుతూ వారు ఎప్పుడూ కూడా వారి నియోజకవర్గ అభివృద్ధి పసుల కోసం మా దగ్గరకు వచ్చి. కూర్చుని మాటల్లది పసులు చేయించుకుపోయిన వ్యక్తి. అనే చెప్పే వారు. అప్పుడు నేను అమకానే పాడిని. సుబ్బారావుగారు తన నియోజకవర్గం పట్ల శ్రద్ధాసక్తులకో ఇంతగా క్వాఫి చెప్పున్నారు కాబట్టి. వారు ఆరు సార్లు ఎన్నికైనారు అని భావించాను. వారి ఆత్మకు శాంతి కలగాలని. వారి కుటుంబానికి నా సాసుభూతిని తెలియజేస్తా విరమించుటున్నాను.

శ్రీ చిక్కల రామచంద్రరావు (తాళలేపు):- స్పీకర్ సార్, గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రజాశపెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తున్నాను. సుబ్బారావు గారు తార్పు గోదావరి కీల్లాలోని బారుగుపూడి నియోజకవర్గం నుండి రెండు సార్లు. కడియం నియోజకవర్గం నుండి రెండు సార్లు. ముమ్మడివరం నియోజకవర్గం నుంచి రెండు సార్లు. మొత్తం ఆరు సార్లు. గెలిచినటువంటి మహావ్యక్తి, మహామణిషి. మరి దళిత పర్సాయానుకుడు అంటే ఏ రకంగా నీర్వచనం పటకాలో ఆ రకంగా నీర్వచనం పరికినటువంటి వ్యక్తి. మహావ్యక్తి, నేనియుర్ నాయకుడు సుబ్బారావుగారు. నేనిగా నిజాయికేగా, నేన్నార్మెన్న.

సంతాప ప్రజాశాసనములు: (2) అంధ్ర ప్రదేశ్ శాసన సభ సభ్యులు శ్రీ బత్తిన సుబ్రాహ్మణారి మృతిపత్ని సంతాపము.

ప్రజాశాసన చేస్తూ, రాజకీయం అంటే వాటారం కాదు, రాజకీయం అంటే ప్రజాశాసన అనే భావన కలిగిన మహా వ్యక్తి. ఆయన బిడుగు పర్మాల సంకేతమునికి, రైతు సంకేతము కార్యక్రమాల కోసం వోరాడిన వ్యక్తి. ముఖ్యంగా డెల్పా ప్రాంతములోని రైతాంగము యొక్క బాధలు అన్నే కూడా చూసి మురుగుకాలువలు త్వీక్రింపదంలో పంట కాలువలను భాగు చేయించడములో కానీ అనేక కార్యక్రమాలు తీసుకున్న వ్యక్తి. మరి ఆ ప్రాంతములో ఉండే ప్రజల మన్మహిలాను వోందిన మహావ్యక్తి, సుబ్రాహ్మణారు అంతోదా, గ్రామేజి ప్రాంతములో ఉండే ప్రజలు పీ రకమైన కషణప్పాలు అనుభవిస్తున్నారో హరికి పీ రకంగా ఆ బాధలను తీర్చాలో తేలిసిన మహావ్యక్తి. నిరాడంబరముగా ఉంటూ పీదే ఆశించకుండా ప్రజాసాసనము ఆయన లక్ష్మిముగా, ప్రజా సేవ చేయాలనే సిద్ధాంతము కలిగిన వ్యక్తి. ఉత్సమైన వ్యక్తి సుబ్రాహ్మణారు. మరి ఆయన గతములో 1955, 1962, 1967, 1972, 1978 వరకు ఉండిన కరువాత నాకు 1989లో ఆయనతో పీచయం అయింది. నేను 1983 నుంచి ఎమ్.ఎల్.పీగా ఉన్నపుడు 1989లో నాకు ఎమ్.ఎల్.పీగా పీచయాలు ఉన్నాయి. నేను చూస్తా ఉండేపాడిని. నాకు, ఆయనకు వోలీ ఉండేది. నియోజకవర్గములో వర్గాల్లో బ్రాంకు నేథలు నెకరింపదంలో కానీ, పెళ్కాలు ఇన్వెన్షన్స్ ప్రైప్లెచ్ చేయడములో కానీ గ్రామాలలో భారీగా తిరిగి ముమ్ముడివరం నియోజకవర్గంను ఎంతో అభివృద్ధి చేసిన వ్యక్తి. మరి నొమ్ముముగా ఉండి, అందరీ దున్నమలు వోందివ నాయకుడు వోవడం మన రాష్ట్రానికి, దేశానికి, ముమ్ముడివరం నియోజకవర్గ ప్రాంతానికి. శూర్యు గోదావరి, కిల్లకు తేరసి లోటని నేను భావిస్తూ మరి ఇంపంచే మహా నాయకుడి ఆత్మకు కాంకి కంగాలని నా సానుభూతిని, నా సంతాపాన్ని ఆయన కుతుంబ సభ్యులకు తెలియజేస్తూ, నేను శెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ విది వీరభద్రగారు (కడియం):— అధ్యక్ష, గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రజీవేశవెల్స్ నమంతి పంతాప కీర్తాణవీ మన్మాహిర్మా బిలపరుస్తూ మరి ఇంపుడు నేను ఎమ్.ఎల్.పీగా ఉన్నమంతి నియోజకవర్గానికి ఆయన 10 సంవత్సరాల పాటు ప్రాతిస్థిర్యం వహింపడం జరిగింది. మరి నేను ఎక్కడికి పెక్కించా ఆయన గతములో వేసిన కార్యక్రమాలు కడుకు ఎమురుగుణం కేషపుతూ ఉంటాయి. మరి అలాగే కటుఖాయా ఉన్న కార్యక్రమాలను నేను పారి. చేయడం కోసం ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. వాళ్ళ చేయడం కూడా జరిగింది. వోతే మరి ఆయన ఎంతో విషయాలేషుడు అనే రానికి ఒక ఒక నిదర్శనం. ఎంతో కాలముగా ఎమ్.ఎల్.పీగా, మంత్రిగా. ఎండె కూడా ఆయన చేసివోయిన తరువాత పెద్ద కార్యం, చెన్న కార్యం చేయడం కోసం ఆక్రమ ఆ కుటంబానికి ఆయన భార్యలో సగం భారం నేను భరించి కార్యక్రమం వేపుడం కాగించి తమందరికి నేను మనవి చేసుకుంటున్నాను. ఎందుకంతే ఆయన సీఎయెక్స్ విద్యుత్వంగా ఈ మాత చెప్పడం కరుగుకోంది. ముఖ్యమంత్రిగారు కూడా మరి ఇంచి దశలో పారికి ఎంతో సహకరించినా అది ఎందుకూ కాకుండా వోయింది. ఇంచి కుతుంబం ఇంచి తాలా ఫేవ ఫిలిటీలో ఉంది. కనుక నేను ప్రభుత్వాన్ని. ముఖ్యమంత్రిగారిపి ఈ కుతుంబ కీర్తాణ ద్వారా కోరిది విమితీంలో మరి వారి కుతుంబాన్ని అందుకోవడం ఇర్కుండా అందుకోవడం కోసం ప్రయత్నం చేయాలన్ని కోరుతూ నేను శెలవు కేసుకొంటున్నాను.

శ్రీ గాదె వెంటకరడి:- అథవ్కా. సుబ్బారావుగారు 1967లో కాసన సభకు ఎన్నికెనపుడు నేను కూడా 1967లో బాలా చిన్న పటుపునిలో ఎన్నికెనానను. నేను ఈ ఉన్న సభ్యుడిగా ఎన్నికెన తరువాత యంగి లెక్సిస్టుల్ని పారం ఒకటి 10ఓంటి 40 సం" లోపలో ఉన్నటువంటి కాంగ్రెసులో ఉన్నటువంటి — అందరం కరిసి పెట్టాము. నేను దానికి ఛైర్మన్‌గా ఉంటే వారు వైస్-షైర్మన్‌గా ఉన్నారు. నేను చిన్నవాడిని అయినా వెంటకరడిగారు అంటూ ఏ విషయం వచ్చినా ఏమీ చేరాము అని ఎంతో అప్పాయితలో, అభిమానంతో పఱకరించే వ్యక్తి సుబ్బారావుగారిని నేను మనవి చేస్తున్నాను. 1969లో క్యయిసిన వచ్చింది. కాంగ్రెస్ పార్టీలో సంజీవరెడ్డిగారితో పాటు తిరిగారు కూడా పోతే చేసినారు. కాంగ్రెస్ వాదులు కొంతమంది ఆశాదు గిరిగారికి ఓటు చేయడం జరిగింది. అప్పుడు యంగి లెక్సిస్టుల్ని ఫౌరమ్‌లో డెస్కషన్ వచ్చింది. ఏమీ చేరాము అన్నటువంటి మనము కాంగ్రెస్ పార్టీ తీక్ష్ణ మేద గెలివాము కాంగ్రెస్ పార్టీ కెండిషన్‌గా ప్రాకుమండ సంజీవరెడ్డిగారిని సిరియం చేసింది. ఎవరు ఏమీ అయినపుట్టికి కూడా డిసిసిన్ నోర్మెంట్‌గా. డిసిపిఎస్ కాంగ్రెస్ మేన్‌గా మనమందరం సంజీవరెడ్డిగారికి ఓటు చేయాలమని చెప్పిన వ్యక్తి ఆయన అని మేకు మనవి చేస్తున్నాను. ఇందాక నేను ఆ మాట అనలేదు. కానీ ఎంతో డిసిపిఎస్ కాంగ్రెస్ మేన్‌గా అప్పుడు మేమందరం సంజీవరెడ్డిగారికి ఓటు చేసినటువంటి అనాటి విషయం జ్ఞాపకం చేస్తున్నాను. అట్లానే 1994లో ఈ కాసన సభకు ఎన్నికెన తరువాత విషయాన్నస్కరించి నాయకుడిగా ఎన్నుకొన్న తరువాత జనార్థనారెడ్డిగారిని, సుబ్బారావుగారిని డిప్యూటీ లీడర్‌గా ఆయన నామినేటీ చేయడం జరిగింది. నాకు ఆరోగ్యం భాగాలేదు డిప్యూటీ లీడర్ పదవికి న్యాయం చేయలేను నాకు అక్కరలేదని రాజీనామా చేసినటువంటి వ్యక్తి ఆయన అని మనవి చేస్తున్నాను. అనేక రకాలైన ఉన్నతమైన పదవులు ఉన్నాయి. అన్నింటి కండి ప్యాధానమైన విషయం ఏమంత పి.పి.ఎసరిసిపురావుగారి ప్యాఖ్యాతములో మంత్రిగా చేరారు. తరువాత అంధ్ర ఉద్యమం వచ్చింది. ప్యాప్యధమంగా అంధ్ర ఉద్యమంలో మంత్రిగారంగిన నుంచి రాజీనామా చేసిన వ్యక్తి ఎవరు ఉన్నారు అంతే అది సుబ్బారావుగారు అని చెప్పి ఒకసారి మనం జ్ఞాపకం 12.40 | చేసుకోవలసిన అవసరం ఉంది. ఇవి కూడా జ్ఞాపకం చేసుకోవలసిన అవసరం మ. | ఉంది. అప్పుడో వారు కోపరేటివ్ మేనిసిపల్‌గా ఉండేవారు. కొక్కూ ప్యాకాశం వచ్చింది. కోఆపరేటివ్ సింట్రీ బ్యాంక్‌ను పీర్మాటు చెయ్యాలనే అలోచన వస్తు. పార్టీలో వారు నామినేటీ చేసుకోవలనే అన్నటువంటి ఆయనచేప్పారు. సెక్షన్ 11, 12లను గపర్చమంచ సొసైటీ యాక్ట్ ప్యాకారంగా షైఫర్‌కేట్ చేసి, నామినేషన్ ద్వారా కాకుండా ఏలక్ష్మన్ ద్వారా ఎన్నికలు ఊరపాలని నిర్ణయించిన వ్యక్తి. ఆ రోబున ముఖ్యులు బాలా మంది ఉన్నారు. నామినేషన్ అన్నా కారనీ, ఒక నీర్ధయం తేసుకుని తప నీర్ధయాన్ని ముఖ్యమంత్రిగారితో ఒప్పించిన వ్యక్తి. అటువంటి వ్యక్తి వారు. వారు దళిత నాయకులని అన్నారు. వారు దళిత నాయకుడే కాదు, పేద ప్యాజల నాయకుడు. అది మరిచిపోవదు. దళితులకే కాదు, వారు ప్యాశానాయకులు. నిస్పార్ష జీవి. నిగర్యి. వారి కుటుంబ అర్థాకపరిస్థితి కింపంగా ఉన్నందున వారికి చేయాతన్నే బాగుంటుంది. రాజక్యాలనో గఱ అవినేతి ఆరోపణలో మునిగిపోతున్న దశలో ఇఱువంటి అదర్పవాదులను అదర్పంగా తేసుకుని, నైతిక వియవశ్శను కాపాడే ప్యయత్తుం చేసారని ఆశిస్తూ. వారి ఆశ్చర్య జాంకి కలగాలనే టోరుకుంటూ, వారి కుటుంబానికి ప్యగాఢ సానుభూతిని తెలియజ్ఞు, నేలవ చేసుకుంటున్నాను.

1

సంతాప ప్రతిపాదనలు : (2) అంధ్ర ప్రదేశ్ శాసన సభ సభ్యులు శ్రీ బిత్తిన సుబ్బారావుగారి మృతిపట్లని సంతాపము .

శ్రీ ఎ.జె.వి.బి. మహేశ్వర రావు : - అధ్యక్షా , కీర్తిశేఖలు బిత్తిన సుబ్బారావుగారి మరణానికి సానుభూతిని తెలియజేస్తారు ప్రవేశపెట్టిన కీర్తిశేఖన్నాన్ని నేను బిలపరుస్తున్నాను . గారవ సుబ్బారావుగారు చాలా ఉన్నతమైన ఆశయాలతో భారత రాజ్యంగకర్త అంబెర్బోర్గారి అడుగుజాడలలో నడుస్తారు వేద దళిత ప్రజల కోసం తొగాలు చేసిన మహానీయుడు . నాకు వారితో చీసుప్పుటి నుంచే పరిషయం ఉంది . వారి భార్య హైస్కూల్ హైద్రాబాద్ ర్యాస్టర్ గా ఉండేవారు . ఆమె వద్దకు నేను పాలాలు నేర్చుకోడానికి వెళ్లివాడిని . అప్పుడు ఆయన చాలా సారాసీరాగా , నిరాడంబరంగా అయిగు మీద కూర్చునే , వచ్చి వోయ్ వారికి సమాధానం చెయుతూ ఉండేవారు . చీసుప్పుటి నుంచే వారిని చూశాను . అటువంటి మహానాయుకుడు , ఆకాశ్మీరీగా వెలుగుతున్న రోసులలో ఈ కాథన్సర్ వాయథి రావడం , వారు మరణానికి గురి కావడం కిరిగింది . క్యాన్సర్లో బాధపడుతుండగా , ముఖ్యమంత్రిగారు స్పందించి రు . 13 లక్షలకు పైగా వారికి ఆర్థిక సహాయం అందించారు . కానే దురదుష్టవశాత్తు అప్పికాలో టీటీఎంటి కీసుకున్నా ఘరీతం అందలేదు . తిరిగి భారతదేశానికి వచ్చి , అనారోగ్యంతో ఉన్న కాలంలో ఎన్నో కష్టాలు పడిన పరిస్థితులు ఉన్నాయి . ఆయన శాసన సభ్యులిగా ఎన్నికలునారు . ఒకసారి ఓనరలీ సీటులో ఒక దళితుడు గెలిచారంకే ఆ కీలాగి ప్రజలు వారి పట్ల , మాపిన అభిమానాన్ని గుర్తించవచ్చును . ఏ వర్గం అని కానే . పార్టీ బేధం కానే తెకుండా మాతో పాటు ఎంతో పక్కగా మాటల్లాడుతూ , కలుపుగోలుగా ఉంటూ ఉండేవారు . 1994 ఎన్నికలలో తెలుగుదేశం ప్రభంజనంలో ముమ్మడివరం నుండి కాంగ్రెస్ తరఫున ఎన్నిక అయినారు అంతే వారి పట్ల ఆ కీలాగి ప్రజల ఆధరాభిమానాలను మనం గమనించారి . వారి కుటుంబం ఆర్థికంగా ఇంచుందులు గల కుటుంబం . ప్రభుత్వం దృష్టికి తెస్తున్నాను . తప్పకుండా ముఖ్యమంత్రిగారు వారి కుటుంబానికి ఎంతో కొంత ఆర్థిక సహకారాన్ని ఇస్తే వారికి సహాయం చేసినట్లు అవుతుంది కనుక ఆర్థిక సహకారం చెయ్యాలనే కోరుతున్నాను . వారి ఆత్మకు శాంతి చేకూరాలనే కోరుకుంటూ , వారి కుటుంబం సభ్యులకు సానుభూతిని తెలియజేస్తారు , నాకే అవకాశం ఇచ్చినందుకు కృతజ్ఞతల్లో సెలవు కీసుకుంటున్నాను .

శ్రీ కె. బాపురావు : - అధ్యక్షా , బిత్తిన సుబ్బారావుగారి మృతి పట్ల ప్రవేశపెట్టిన సంతాప కీర్తిశేఖన్నాన్ని బిలపరుస్తున్నాను . అటువంటి మహా వ్యక్తి . మనవశావాది చాలా అయిదు . పార్టీలకు ఆతీతంగా , కులాలకు ఆతీతంగా , మత తత్త్వానికి ఆతీతంగా వ్యుతిక విలువలు గలిగి మహా వ్యక్తి . అటువంటి వ్యక్తి మన శాసన సభలో మనలో ఒకపీగా ఉండడం , అటువంటి వారి పరిచయం కావడం నేడంగా ఎంతో గర్వకారణం . వారు మంత్రిపాదవిలో ఉండగానే , వారి తల్లి కూతి పని చేసుకుని హౌట్లు గుదురుకునేడి . మీరు కూడా అదే కీలాగి వారు కనుక తెలుసుకుని ఉండవచ్చును . ఇది ఎంతో విచిత్రమైనది . కూతి చేసుకుని తన కథుష నింపుకుంది . అటువంటి ఆర్థర్వచుంతమైన తల్లి కథుషున పుట్టిన మహాసుభూతుడు . విషయభాస్కర రెడిట్‌గారు ముఖ్యమంత్రిగా ఉండగా ఒకరోజు వారి వద్దకు వచ్చి చీస్తున్న పణి ఉంది చేస్తాను అంతేనే అడుగుతాను అని అంతే 'అడగునీ' అన్నారు . 'కారు , విషయానా చేస్తాను అంతే కానే అడగును , నా మాట గొరచిస్తాను అంతేనే విషయాను

అని అంటే 'సరే కానే' అన్నారు. తనకు మంత్రి పదవి అవసరం లేదు వద్దనే అన్నారు. అటువంటి మహ వ్యక్తి వారు. ఎన్ని బిత్తిదులు వచ్చినా రాజీ పడకుండా తిరస్కరించారు. పి.సి.సి అధ్యక్ష పదవి తిరస్కరించారు. ఎం.ఎల్.ఎగా తిరిగి వోటీ పెయ్యును తావే అనుకుంటే అన్ని వర్గాల వారు కూడా బ్రాతిమాలితే నేలబడ్డారు. బ్రాతిమాలి, నీలబడ్డి. గలిపించుకున్న మహ వ్యక్తి. అటువంటి వ్యక్తి పెయ్యుపలనిన కార్బ్రూక్యూలు అన్నే వేళారు. రాజ్యసభ ఎన్నికలలో వారు క్యాన్సర్లతో బాధపడుతూ రాపడానికి ఆవకాశం లేక, డాక్టర్ చీఫ్ కూడా వేల లేదని పెప్పినా ఓటు వేసేందుకు వచ్చారు. మాత పడివోయిసంము వల్ల నీటు మీద వాగశారు. తన రాజకీయ కీఫితంలో రాజకీయపరంగా ఎపరి వద్దా తీవేశ్ కూడా శాంగ్కుండా బిత్తికను అని ఆయన స్వదస్సార్థితో వాగసుకున్న శేంగం కట్టుకునే పెట్టుకున్నారు. అటువంటి వ్యక్తికి ఒకటే కోరిక మిగిలివోయింది. యాసాం బ్రీడ్జెసకి విజయభాస్కరరథడి. గారు ఉండగా శంఖసాధపన చేస్తారునుకుంటే ఎన్నికలు వచ్చాయి. అగివోయింది. ఈ ముఖ్యమంతీగారు వేళారు. ఈ ముఖ్యమంతీగారు చేస్తారు. ఈ ముఖ్యమంతీగారు వేల కోట్ల వరకూ కాపలనే ఉంటుంది. ముఖ్యమంతీగారు వారి బీట్మెంటీకు రు.14 లక్షల వరకూ ఉచరంగా, సానుభూతితో ఇచ్చారు. దురదుష్టవేళాతు. వారు బ్రాతకలేకపోయారు. ఈ యాసాం బ్రీడ్జెస నీర్మాణం చేస్తే. వారు బ్రాతికి ఉండగా చెయ్యాలనుకున్నది చేసినట్లు. అవుటుంది. వారి ఆత్మకు శాంతి కలుగుతుంది. ఆ బ్రీడ్జెసకి బిత్తిన సుఖ్యురావు. గారి వేరు పెట్టేవుట్టుయాచే సమంజసంగా ఉంటుంది. వ్యక్తిగతంగా చేస్తు వయస్సు నుంచే ఆయనను వరిషయించేకునీ ఆ స్వార్థితో ఎదిగారు కనుక మన ముఖ్యమంతీగారు ఆ ప్రాక్టెక్చర్కి వారి వేరు పెడతారని, వేరి హాయాంలోనే దాని నీర్మాణం హార్టి చేసి, ఆ ప్రాంత ప్రాక్ల మన్సునాము పీందుతారని ఆశిస్తూ. అదే ఆయన ఆత్మకు శాంతి అని పెబుతూ. పెంచు తేసుకుంటున్నాను.

మీస్టర్ స్పీకర్ : - ఆంధ్రప్రాదేశ్ శాసన సభ్యులు కీర్తిన సుఖ్యురావు గారి మృతి పట్ల, ఈ సభ వారు తమ ప్రగాఢ సానుభూతిని తెలియజేస్తూ, కోర్యులయిన వారి కుటుంబ సభ్యులకు తమ సానుభూతిని తెలియజేస్తున్నారు. కీర్తిన సుఖ్యురావుగారు వరువగా 1955, 62, 67 సంవత్సరాలలో బూరుగుపూడి నీయోజక వర్గం నుంచి 1967-72, 1972-78 సంవత్సరాలలో కడియం నీయోజకవర్గం నుండి, 1989-93, 94 వరకు ముమ్మకివరం నీయోజకవర్గం నుండి శాసన సభకు ఎన్నీకయిసారు. వేరు పి.పి.సి.సి.నరసింహరావుగారి మంత్రి వర్గంలో సహకార మంతీగా ఉన్నారు. పి.సి.సి. ఉపాధ్యక్ష వదవి నీర్మాణంచారు. వేరు బిలఫీన వర్గాల వారికి ఎన్నేవి వేవలు ఉందించారు. వేరి మరణం బిలఫీన వర్గాలకు. రాష్ట్రానికి తీరసి లోటు. కొంతకాలంగా వేరు కీకు అస్వస్థతకు లోటి, బాధపడుతూ 1996, ఎప్పుల్ కవ తెదీన మరణించారు. వేరి వయమ్మ 64 సంవత్సరాలు. వారి ఆత్మకు శాంతి చేకూరాలనే కోరుతూ రెండు వీమిపాటు మానం పొలిచాము.

(సభ రెండు నీమిపాటు పాటు మానం పొలించింది.)

(3) అంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ సభ్యులు శ్రీ మహమ్మద్ రథ్ అలీగార్
ముక్కి పట్ట సంతోషము.

12.50 | N. Chandrababu Naidu:- Sir, I beg to move "This House
m.. places on record its deep sense of sorrow at the
demise of Shri Mohd. Rajab Ali. Member of the 10th
Legislative Assembly and conveys its deep sense of sympathy
to the members of the bereaved family."

అధ్యక్ష.. రథ్ అలీగారు 1.2.1920 సంవత్సరంలో ఖమ్మం లో జన్మించారు. ఆయన
మన శాసన సభలోనే చాలా నీటియీర్ నాయకుడు. ప్రముఖ కమ్యూనిస్ట్ నాయకుడు.
స్వతంత్ర సుమరయీచుడు. కార్మిక ఉద్యమ నాయకుడు. ఆయన మొదట 1967-72,
1972-78 వరకూ ఖమ్మం నీటియీక వర్గం నుంచి ఎస్క్రిక్యూల్యూర్ రు. 1983 నుంచి ఇప్పటి
వరకు పుకారసగ్గే నుంచి ఎం.ఎల్.ఎ లయ్యాడు. అప్పటి నుంచి ఎన్స్.ప్రజాపీత
కార్యక్రమాలు చేపట్టాడు. 1969లో సాయుధ వోరాటం చేశారు. 1972లో ఐరిగిన ప్రశ్నేక
తెలంగాణ ఉద్యమంలో పాప్యూక్క రాష్ట్రం కోసం వోరాదిన వ్యక్తి. ఈ శాసన సభలో కానీ
ఇంటి తాసి ఎన్స్.ప్రజాపీత కార్యక్రమాలు చేపట్టారు. 1940 సంవత్సరంలో నీటాం
పేసలకు వ్యక్తిరేకంగా వోరాది 3 సెలలు వరంగలీ క్లైలర్లో ఉన్నారు. 1987లో 3
సంవత్సరాలు క్లైలు శిక్క అనుభవించారు. ఆ వీధంగా కమ్యూనిస్ట్ పార్టీ నుంచి 84 నుంచి
వోరాదుతున్నారు. 1984లో ప్రాంత ఉద్యమంలో ప్రాంత వోరాటం చేసినప్పుడు ప్రభుత్వాన్ని
డిస్ట్రిక్ట్ చేసినప్పుడు ప్రాంతస్వామ్యాన్ని కాపాడుకోవడం కోసం ఉద్యమాన్ని చెపట్టడం
ఐరిగించి. అప్పుడు సెల రోబులు కలిగి ఉన్నామని. అప్పుడు అసంబీల్ చూశాను. పెద్ద
మనిషిగా చాలా వ్యాంపాగా. నీటియీర్గా ఎప్పుడూ పని చేస్తాడు పని చేస్తాడు వచ్చారు.

ఆయన ఇల్లేల అస్వస్థకు గుర్తునుప్పుడు అసంబీల్కి రావాలన్న ఉత్సాహంతో
మనుపు సాయంత్రం అసంబీల్కి రావడం. అలగే ప్రజాపీత కార్యక్రమాలకు సంభందించి
రిప్పకెంచిపన్నేళవ్వాడానీకి. బాధపడుతున్న మనుషుల సహయంలో మా వద్దకు వచ్చిన
సందర్భాలన్నాయి. ఆయన ఎప్పుడూ కూడా ప్రజల కోసం పని చేశారు. ఏపీఎల్ 10వ తెదీన
ఆయన నీటీలో మరణించారు. ఆయన వయసు 76 సంవత్సరాలు. ఇన్నీ సంవత్సరాలు
కూడా ముఖ్యంగా కమ్యూనిస్ట్ పార్టీలో ఐఫికారంలో ఉన్న లేకపోయినా కార్యకర్తగా పని
చేస్తాడు. ఆ వీధంగా డిసిమిన్గా ఉండేవారు.

అలంకి మేలి నాయకుడుగా రథ్ అలీగారు పని చేశారు. ఈరోబు ఆయన రేసి లోటు
సి.ఎి.ఎ.కె.కాక రాష్ట్రానికి కూడా లోటు అలంకి నాయకుడై కోల్పోయాము. ఏది ఏమైనా
ప్రకి ఒక్కటి ఎప్పుడో ఒకప్పుడు చనిపోశారు కానీ మనం ఉన్నప్పుడు ఏపి కార్యక్రమాలు
చేపడాల్సా. ఆవీ కాశ్యంగా ఉంటాయి. ఇహ్మానికి సేవ చేశారు. రాష్ట్రంలోని వేద ప్రజలకు
చేసిన సేవను ఎవరూ కాదనిశేరు. వారి కుటుంబ సభ్యులకు వారి పార్టీ నాయకులకు
ప్రగాఢ సానుభూతిని తెలియజేస్తాడు. వారి ఇతక్కు శాంతి చేకూరాంని ప్రార్థించ్చాడు. సెలవు
కేసుకుంటున్నాను.

సంతాప ప్రతిపాదనలు: (3) అంధ్ర ప్రదేశ్ కాసన
సర్వ సభ్యులు శ్రీ మహమృద్ద రజట్లెగారి: ముత్తి
పట్ల సంతాపము.

16 జూలై 1996 41

శ్రీ పి. జనార్థనరిదిం: - అధ్యక్ష, శ్రీ మహమృద్ద రజట్ అలీగారి మరణం పట్ల గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగా గారు ప్రయోజన వెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తున్నాను.

ముఖ్యంగా కీర్తిశేషులు రజట్ అలీగారు 1967లో మొత్తమొదటి సారీగా ఎం.ఎల్.ఎ గా ఎలక్స్ కావడం ఆ తరువాత వారు సుమారు 27 సంవత్సరాల పాటు ఈ కాసన సభలో కాసన సభ్యులనిగా ఉండటం మేము కూడా 15 సంవత్సరాల నుంచి వారితోబాటు కాసన సభ్యులనిగా పని చేయడం ఇఱుగుతోంది. వారు ఎంతో పెద్ద మనసుతో పీపయినా అప్పుడుచూ మాకు సలహాలు ఇచ్చేవారు. 1.2.1920లో రైతు కుటుంబంలో జన్మించారు. 1969లో ప్రయోజక తెలంగాచా ఉద్యమానికి వ్యక్తిరేకంగానూ, 1972లో జిరిగిన ప్రయోజక అంధ్ర ఉద్యమానికి వ్యక్తిరేకంగానూ అంధ్రప్రదేశ్ ఉండాలి. అందరూ కలని ఉంటేనే మంచిది అనే వారు ఉద్యమాలకు వ్యక్తిరేకంగా వోరాటం చేశారు. వారు ముఖ్యంగా కమ్యూనిస్టు నాయకులు, కార్కిడ్క నాయకులు, పేద ప్యాజానేకానికి బిలహీన వరాగులకు, కార్కిడ్కులకు ఎంతో నేవ చేసిన వ్యక్తి. ఆరోపులలో దేశానికి 1947లో స్వతంత్రం వచ్చినా వ్యాదరాబాదును నెజాం గారు పరిపాలిస్తున్నారు. అటువంటి సమయంలో నెజాం నీరంకు పరిపాలనకు వ్యక్తిరేకంగా వారు వోరాటం జరిపారు. నెజాం పరిపాలనకు వ్యక్తిరేకంగా వోరాడి వారు జైలుకు కూడా వోయారు. రణకార్ప, ఉద్యమానికి వ్యక్తిరేకంగా వోరాటం చేశారు. అటువంటి వ్యక్తి, ఈరోపు మనస్తో లేదు. ఏప్రీల్లో వారు నిమ్మలో మరించారు. వారి మరణం పట్ల తీవ్ర సంతాపాన్ని తెలియజేస్తున్నాను. వారి ఆత్మకు శాంతి కలగాలని కోరుతూ వారి కుటుంబానికి మా పార్టీ తరఫున సాసుభూతిని తెలియజేస్తూ నాకు ఈ అవకాశం ఇచ్చినందుకు ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తాము నెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ పి. నాగేశ్వర రావు: - అధ్యక్ష రజట్ అలీ గారి మరణం పట్ల ముఖ్యమంత్రిగా గారు ప్రయోజన వెట్టిన తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తున్నాను.

ఆయన మా పార్టీ కాసన సభ్యుడు. దీర్ఘకాలిక రాజకీయ కీపింగాన్ని కలిగిన వారు. ముఖ్యమంత్రిగా గారు, ఇతర మీట్యులు చెప్పినట్లు బిహుకా ఈ కాసన సభలో ఎక్కువ కాలం కాసన సభ్యులుగా ఉన్న వారిలో అతి కొద్ది మందిలో ఆయన ఒకరు. కోక్కా అప్పులాయిను గారు, యుచిరాజురావు గారు. బిల్లిన సుబ్బారావు గారు ఇంపుడే సుబ్బారావు గారి గురించి చెప్పుకున్నాము తరువాత రాఘవరెడ్డి గారు కూడా సేనియర్ సభ్యులు. 25 సంవత్సరాలు ఇంత సుదీర్ఘంగా ఎం.ఎల్.ఎ గా ఉన్నారు. వారికి అన్ని తరువారికి సంబంధ భాంధప్పాలున్నాయి. నాకు ఆత్మంత సన్నిహితులు. తం సంవత్సరాలు కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంలో పని చేశాము. కీపిష షైవిద్ధుంలో ఆయన కమ్యూనిస్టు కాక ముందు నెజాం సర్కారులో పట్టారే పని చేశారు. మంచి పట్టారేగా చేశారు. భూప్రామి కూడా. 50. 60 ఎకరాల భూమి ఉన్న కుటుంబంలో నుంచి వచ్చిన పటక్కి. నెజాంకు నాయకులుగా మన

సంతాప ప్రశ్నతిపాదనలు : (3) ఆంధ్ర ప్రదేశ్ శాసన సభ సభ్యులు కీర్తి మహమృద్ రజట్ ఆలీగారి మృతి పట్ట సంతాపము.

పక్కనే బాటిలే వోలులో కట్టారు. దానీ ప్రారంభింపువాసికి ఆయన స్వంత దబిపు తీసుకుని నీచాం శ్శైలో వచ్చారు. ఆయన ప్రశసల మనిషిగా ప్రశసల కోసం కష్టపడాలన్న అనుభవంతో ఇంచ మంచి కొత్త కీవితం ప్రారంభించి తరువాత షైలుకు వెళ్లారు. కమ్యూనిస్టుగా మారీ మచేర్లు కాలం కాను సభలో పేద ప్రశసల కోసం, అట్టదుగున ఉన్న వారి కోసం చని చేశారు. ఆయన పుట్టింది కొద్దిగా ఆసిపరుల కుటుంబంలోనేనూ ఆయన ఎక్కువ పని చేశారు. ప్రశసలండరి మనిషిగా మ్మెనారిటి నుంచి వచ్చినా పని చేశారు. ఇందాక ముఖ్యమంత్రిగారు వెప్పినట్లు సూక్షమగా నుంచి వచ్చినా పని చేశారు. ఆయన లక్ష్మి ప్రశసల మన్నునఱు వొందారు ఆ ప్రాంతం నుంచి 4 సారులు, ఇమ్మిం నుంచి రెండు సారులు గెచ్చారు. సమైక్య ఆంధ్ర దేశంలోనే అభివృద్ధి సాధించడం సాధ్యం ఆపుతుండని నీచాయిగా వోరాచారు. ఆ నాడు ఇమ్మింలో గాంధి వోక్ దగ్గర పెద్ద యుద్ధ జరిగింది. ఇంచు, రఘులు తేసి కొఱ్పుడానికి ప్రయుత్యం చేశారు. బోడ్చుడి వెంకటేశ్వరరావుగారు కూడా నా ప్రక్కన పున్నారు. రజట్ ఆలీగారి భజం పేద కండువా పుండెది. తలపాగా ముఖ్యుకోని ప్రయ్యేక తెలంగాచా వారులని ఎదిరించి దెబులాడిన వ్యక్తి. ప్రశసల కోసమే రాకుండా రాష్ట్రానికి సమైక్యత కోసం కూడా ఆయన దీర్ఘకాలం కృషి చేసిన వ్యక్తి. దురదుష్టవాటులు, ఈ ప్రస్తుతికల తయివాతనే చనిపోయారు. వోయిన శాసనసభ వరకు ఉంచినికి తెలుసు. ఆయన గొంతు అనందించంగా మాచ్ఛాడుడిని వ్యక్తి. అనారోగ్య కారణంగా కానుషభలో పెద్దగా మాచ్ఛాడుడకపోయారు. కొద్దిగా జిబ్బు వేసి వివరకు విప్పిగీర్ ఇంచ శారీరున ఎస్తికల మధ్యకోసి నామినేషనులు వేసిన తరువాత నా ఆరోగ్యం బాగాలేకపోయినా కూడా నా కర్తృత్వాన్ని నిర్వహిస్తానని చెప్పిన తరువాత ఆయన అక్కల మరణానికి గురి ఆయ్యారు. కొద్దిగా పుస్తకలో పున్నారు. ప్రభుత్వంతో ఎక్కువ ఇర్పు కూడా పెట్టించుకోలేదు. ఒచ శారీరున హస్పటలో కాయిన. అయి 10వ శారీరు సాయంత్రం మరిచించాయి. ఆయన దీర్ఘకాల అనుభవాలను దృష్టిలో పుంచుకోవాలి. నెను నాయకుడిగా ఉండి ఆ పార్టీకి చెప్పేది సంతాపం ఆని కాకపోయినా ముఖ్యమంత్రిగారు తెలిపినట్లుగా సభలో పున్న ఉన్ని వర్గాల ప్రశసల మన్నునలు వొందిన వ్యక్తి. స్వచ్ఛమైన తెలుగు, ఉర్మా మాచ్ఛాడుడిని వ్యక్తి. ప్రశసల మనిషిగా ధార్మించిన రజట్ ఆలీగారు లేకపోవడం మా ఇమ్మిం కీలక కాదు. రాష్ట్రానికి ప్రశసల మనిషిగా నాగేశ్వరరావుగారు వెప్పినట్లు వస్తుతా : వాళది వశంధారీ కుటుంబం వశంధారీ అంత వేత్త, పట్టార్ వారసత్వం పుండెది. అందులో మాలీ పట్టట.

శ్రీ కి. ఎంకెంతేశ్వరరావు : - అద్యక్కా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రయోగ వెల్లిన సంతాప కీర్తిమై జాలపుమున్నాను. ముఖ్యమంగా ఉమ్మడి కమ్యూనిస్టు ఉద్యమంలో నెను ఆయన తరిచే చెప్పి వేశాము. మీటింగులు నాగేశ్వరరావుగారు వెప్పినట్లు వస్తుతా : వాళది వశంధారీ కుటుంబం వశంధారీ అంత వేత్త, పట్టార్ వారసత్వం పుండెది. అందులో మాలీ పట్టట.

పోలీసు పబీల్ అని రెండు రకాలు వుండేవి. భూస్వాము కుంటుంటం. నిజాం ప్రభుత్వంలో పని చేస్తూనే ఆంధ్ర మహాసభ రోబులలో ఆ నాడు వాక్ స్వాతంత్యం హజ్యం. మహో జన సంఘం అనే పెరుతో సభలు పెట్టుకొడానికి అనుమతి సంపాందించే స్థాయి నుంచి ప్యాజిలను కదిలించే పెద్ద మహాసభగా అభివృద్ధి చెందింది. దాని నాయకత్వానే ఆనాడు నిజాం వ్యక్తిరేక పోరాటం ప్యారంథం అయింది. ఆ. తరువాత సాయిద పోరాటంగా పరిజమించిన దళలో ఆయన అరెస్ట్ కాబడి, షైలు జీవితం అనుభవించారు. మరల 1964వ సంవత్సరంలో భూస్వాములు మాకు ఒక ముర్గి వేసి కాంగ్రెస్ పార్టీ వ్యయంలో అరెస్ట్ చేసి షైలులో పెట్టిన కాలంలో కూడా 1964వ సంవత్సరం నుంచే 1967వ సంవత్సరం వరకు మేము కలిగిన వున్నాము. సుధిర్ఘ కాలం షైలు జీవితం గడిపాము. ఆయన, నేను భుజం భుజం కలిపి పని చేశాము. అదే విధంగా ఒక వైపు ప్రయోక ఆంధ్ర. ఒక వైపు ప్రయోక తెలంగాణ అని చాలా ఉధృతంగా పోరాటం సాగుతున్న రోబులలో ఆ ఉద్యమానికి వ్యక్తిరేకంగా ఖమ్ముంలో నేను కన్సైనర్గా, మహాకవి శ్రీ శ్రీ సమ్మేళన ఆంధ్ర ఉద్యమంలో ఆనాడు హోరా, హోరీగా పోరాటం జరిగిన రోబులలో పని చేసిన వ్యక్తి. ఆయన మాటల్లిడితే మహముద్ రజుల్ అల్సీ అనుకునే వారు కాదు. కారణం ఏమిటింటీ ఆయన స్వాచ్ఛమైన తెలుగు మాటల్లిడే వారు. ఆనాడు ఉర్మా మేడియం వుండడం లలన ఉర్మా కూడా చదవగలిగి చాలా చక్కని పార్సైక శబ్దాలలో మాటల్లిడే వారు. ఆయన మరణించిన తరువాత ఖమ్ముం నుంచే ఒక పదిహేను కిలోమీటర్లు, దూరం వున్న ఆయన స్వగ్ావునికి తీసుకువెడుతూ పుంటే ఒక ప్రయాహంలాగా జనం అక్కడి వరకు వచ్చి నిహాతలు అర్పించారు. ఆ రకంగా ప్యాజిల మనిషి మహముద్ రజుల్ అల్సీ. ఆ తరువాత మా పార్సైలు వేరు అయిన తరువాత కూడా వారితో అనేక ప్రజా సమస్యల మేద కలసి పని చేశాము. అలాంటి వ్యక్తులు చాలా అయిదుగా వుంటారు. అలాంటి నీజమైన స్వాతంత్య సమర యొధుడు, ప్రయోక ఉద్యమాలలో పాలోగని ప్యాజిల మనిషిగా వేరు హందిన మహముద్ రజుల్ అలీగారి మృగీకి మా పారీప్ర తరఫన :ప్రాగాధ : సంపాస్ని తెలియజేస్తూ, వారి కుటుంబానికి మా సానుభూతిని తెలియజేస్తూ. ముఖ్యమంకిగారు ప్రయోక పెట్టిన ఈ తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తూ తమరు ఇచ్చిన అవకాశానికి ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తూ సెలవు తేసుకుంటున్నాను.

శ్రీ టీ: నాగేశ్వరరావు (సత్తుపలిల్): - అధ్యక్షా... మహముద్ రజుల్ అలీగారి మరణం పట్ల హాజ్యాలు ముఖ్యమంతిగారు ప్రయోక పెట్టిన ఈ తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తున్నాను. పెద్దలు నాగేశ్వరరావుగారు, ఎంకట్ శ్వరరావుగారు, చెప్పినట్లు, ఈ సభలో సుధిర్ఘ కాలం వున్న రజుల్ అలీగారు అన్ని పారీల వారికి, విన్నులకు, షైలులకు, అందరికి సుపరిచితులు ఆయన స్వాతంత్యక సమరంలోను అదే విధంగా ఈ రాష్ట్రానికి సమ్మేళన ఉద్యమంలోను పని చేసిన వ్యక్తి. ముఖ్యంగా ఖమ్ముం జీలగా అభివృద్ధి కార్బూక్చుల వట్ల ఆయనతో 1985-1989 సంవత్సరం మధ్య కాలంలో కరిసి పని చేసే అవకాశం నాకు విర్మించి. తరువాత ఆయనకు అనారోగ్యంగా వున్నప్పటికి కూడా వారి పారీ అదేశాలకు అనుగుణంగా ఇష్టం లేకపోయినా మున్నది శాసన సభలో పోలీ చేసి ప్యాజిల అభిమానంలో మరల ఈ కాసన

సంతాప ప్రతిపాదనలు: (3) ఆంధ్ర ప్రదేశ్ శాసన సభ సభ్యులు శ్రీ మహమ్మద్ రజబ్ ఇలీగారి ముత్తి పట్ల సంతాపము.

సభకు వద్దారు. ఆయన ఆంతిమ యాత్రలో పాలోన్సుప్పుడు ముఖంగా గిరిజన జీవితానికి సంబంధించిన లంబాడీలు పదిహేను కిలోమీటర్లు దారి వోడువునా ఆయన స్వంత కుటుంబంలోని వ్యక్తి చనిపోతే ఏ రకంగా వీలపిస్తో ఆ రకంగా వీలపించారు. నిజానికి ఆయన రాజకీయ జీవితంలో గిరిజనుల కోసం పడిన శ్రమ ఆ నాడు ప్రస్తుతంగా చూడడం జరిగింది. కాలచ్చీ ఆయన మరణం ఆ ఛిల్లకే కారు, ఈ రాష్ట్రానికి తిరసి లోటు అనీ, ఆ ప్రాంతానికి ఆయన ప్రావేశ పెట్టి మిగిలిపోయిన కార్యకృత్యాన్ని బాధ్యతతో ఈ ప్రభుత్వం నిర్వహిస్తుందని సఫినయంగ మనవిచేసుకుంటున్నాను. ఆయన కుటుంబానికి సానుభూతి తెలియజేస్తూ ఈ తీర్మానాన్ని బిలపరుస్తూ సెలవు తేసుకుంటున్నాను.

శ్రీ బద్ధం బాల్రెడ్డి (కార్యాన్):- రజబ్ అలీగారి అకాల మరణం పట్ల ముఖమంతీగారు ప్రావేశ పెట్టేన శీర్మానాన్ని మా పారో తరఫన బిలపరుస్తూ నేను 1985వ సంవత్సరం నుంచి ఈ శాసన సభలో వారితో మాటల్లడినప్పుడు కానే వారితో ఏ విషయం ప్పేన చర్చించినప్పుడు కానే, ఒక సహ్యదయుడిగా పారో ప్రమేయం లేకుండ మంచి మార్గదర్శక నాయకుడిగా నాకు కనిపించారు. కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతాలకు కట్టుణి వుండేవారు. 1.10 అయినప్పటికి అతనిలో జాతీయభావాలు వున్నాయి. అప్పుడప్పుడు మాటల్లడే మంచి విషయాలు ఎంతో అసక్తిగా కనిపించేవి. అతని మాతృభాష ఉర్మా అయినా అనర్థంగా తెలుగులో మాటల్లడే ఒక మహానాయకుడు. ఆయన కమ్యూనిస్టు నాయకుడు. నిరంతరంగా వోరాటం చేసి వేర ప్రశాసనాయికుడు. ఆయన కమ్యూనిస్టు నాయకుడు. ఆయన కుటుంబానికి అంతిమ వేరే పారో. అయినప్పటికి కన్ని విషయాలు మాత్రంగా రాజీకి వచ్చిన పరిస్థితి కనిపించేది కాదు. అతను ధనిక కుటుంబంలో పుట్టినప్పటికి కూడా వ్యదిల గురించి వోరాటంచేసిన రాజకీయాయికుడు. వ్యదిల మనిషిగా వున్నారు. ఇక్కడ మాటల్లడిన పెద్దలు చెప్పినదానిని బట్టి అంతిమ యాత్రను బట్టి సిజంగా ఎంత పెద్ద మనిషి అని అర్థముతున్నది. శాసనసభ్యుడిగా, రాజకీయ నాయకుడిగా దూరం అయినందుకు మన రాష్ట్రం మంచి నాయకుడిని కోల్పోయినందుకు మనం ఎంతో భాద్ధపడుతూ వారి కుటుంబి సభ్యులకు భగవంతుడు దైర్ఘ్యసహాయిచ్చి, వారి ఆత్మకు శాంతి కలగాలని కోరుతూ సెలవు తేసుకుంటున్నాను.

మీస్టర్ ప్రైకర్:- శ్రీమహమ్మద్ రజబ్ ఆలే మరణం పట్ల యొ సభవారు తమ ప్రాంత సానుభూతిని సంతాపాన్ని శోకార్థులైన కుటుంబసభ్యులకు తమ సానుభూతిని తెలియజేస్తున్నారు. శ్రీ రజబ్ ఇలీగారు. 1967 నుంచి 1972 వరకు 1972 నుంచి 78 వరకు ఇమ్మం నియోజికవర్గం నుంచి; 1983 నుండి 1985 వరకు, 1985 నుండి 1989 వరకు, 1989 నుండి 1993 వరకు మరియు 1994లో నుండి నగర్

సంతాప వ్యక్తిపోదనలు: (3) ఆంధ్ర ప్రదేశ్ శాసన సభ సభ్యులులు శ్రీ మహమృదీ రజబ్ ఆలీగారు మృతి పట్ల సంతాపము.

16 జూలై 1996 45

నియోజకవర్గం నుంచి శాసనసభ్యుడిగా ప్రార్థించారు. నేనీయర్ శాసనసభ్యులుగా ప్రముఖ కమ్యూనిస్టు నాయకుడిగా, స్టాపంత్ర్య సమరయోధుడుగా మంత్రివేరు తెచ్చుకున్నారు కార్బిక్ నాయకుడిగా శ్రీ రజబ్ ఆలీగారు నందికొండ ఉద్యమంలో విశిష్టమైన ప్రశ్న నీర్వహించారు. 1969లో జరిగిన ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమానికి, 1972 సంవత్సరంలో జరిగిన ప్రత్యేక ఆంధ్ర ఉద్యమానికి ప్రతిరేకంగా, సమ్మక్త ఆంధ్రావని పరిరక్షణ కోసం నాయకత్వం వహించారు. శాసనసభ్యుడిగా మరుకుగా శ్యదంగా ఫలిగినవారు. శ్రీ రజాతీ ఆలీగారు 1920 ఏటివరి 1వ తేదీన రైతు కతుంబంలో జనిఁంచారు. 1945 సంవత్సరంలో నెజాం సేనలు అరెస్టు చేయగా మూడు మాసాలు వరంగల్ శైలులో ఉన్నారు. 1947లో కమ్యూనిస్టు పార్టీ నాయకత్వం స్వీకరించి సిపిఎసి తెచ్చుకున్నారు. ఆయన చక్కగా పార్టీనే నడుపగలిగిన రాజకీయ వేత్త జీవితాంతం వరకు నీస్టార్ట్డాంగా నేనలు అందించారు. 1996 పిపీలీ 10వ తేదీన మరణించారు. వారి వయస్సు 76 సంవత్సరాలు. వేరి ఆత్మకుశాంతి కలగాంని కోరుతూ రెండు నీముపాలు మౌనం పూర్తిద్దాము.

(సభ్యులందరూ లేచి రెండు నీముపాలు మౌనం పాలించారు)

మేస్టర్ నేపాక్స్:- సభను రేపు ఉదయం గం. 8.30 నీముపములకు వాయిదా వేస్తున్నాను.

(సభ మరుసటి రోఱు అనగా 17.7.96 ఉదయం 8.30 నీముపములకు వాయిదా వేస్తున్నాను. సమావేశమగుటకు గాను మధ్యహ్నం 1.15 నీముపములకు వాయిదా వడిస్తారె.)

